

LUONNOS 9.4.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Suomen Teollisuussijoitus Oy –nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi sekä Business Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esitys sisältää lakiehdotukset Business Finland Venture Capital Oy:n, Ilmastorahasto Oy:n sekä Oppiva Invest Oy:n toiminnan järjestämiseksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n yhteyteen. Lisäksi tulevaan Suomen Teollisuussijoitus -konserniin muodostettaisiin valtioneuvoston esittämien pääomasijoituksia tekevä tytäryhtiö (Teollisuustuki Oy). Toimenpide perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaan. Lakien voimaantulon jälkeen Suomen Teollisuussijoitus -konsernilla olisi nykyistä paremmat mahdollisuudet toimia tehokkaasti valtion pääomasijoitus- ja yritysrahoitusyhtiönä ja hoitaa konsernin teollisuuspoliittista tehtävää. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi.....	6
2.1 Katsaus suomalaiseen pääomasijoitusmarkkinaan.....	6
2.1.1 Yleistä	6
2.1.2 Ulkomaisten pääomasijoitusten rooli suomalaisten yritysten rahoituksessa.....	11
2.1.3 Suomen pääomasijoitusmarkkinat verrattuna Euroopan maihin.....	13
2.2 Markkinapuute	14
2.2.1 Markkinapuutteen käsitteestä.....	14
2.2.2 Markkinapuutteet suomalaisessa pääomasijoitusmarkkinassa.....	15
2.3 Järjestelyn kohteena olevat yhtiöt	18
3 Tavoitteet.....	22
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	23
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	23
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	24
4.2.1 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	24
4.2.2 Taloudelliset vaikutukset	25
4.2.3 Vaikutukset puhtaan siirtymän rahoitukseen	26
4.2.4 Vaikutukset julkiseen talouteen	27
4.2.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	28
4.2.6 Yhteiskunnalliset vaikutukset	28
4.2.7 Ympäristövaikutukset	29
5 Muut toteuttamismahdollisuudet	31
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	31
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot	33
6 Lausuntopalaute.....	35
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	35
8 Lakia alemman asteinen sääntely	48
9 Voimaantulo	48
10 Toimeenpano ja seuranta	49
11 Suhde muihin esityksiin.....	49
11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	49
11.2 Suhde talousarvioesitykseen	49
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö	49
12.1 Tehtävän antaminen osakeyhtiölle	49
12.2 Tehtävien siirron tarkoituksenmukaisuus.....	51
LAKIEHDOTUKSET	53
Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta...53	
Ilmatorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta.....	54
Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta.....	57

Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta	57
---	----

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelman (HAO) mukaan valtion kotimaista pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoimintaa tehostetaan keskittämällä Business Finland Venture Capital Oy, Oppiva Invest Oy ja Ilmastorahasto Oy osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä. Uudelle toimijalle annetaan nykyistä vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen keskittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä. Lisäksi selvitetään Finnfundin liittäminen osaksi kokonaisuutta tavoitteena vahvistaa sen vaikuttavuutta.

Lakiehdotukset on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun tukena on ollut ohjausryhmä, projektiryhmä sekä alatyöryhmiä, joissa ovat olleet edustettuina kaikki edellä mainitut yhtiöt. [Lakiesitys oli lausuntokierroksella [●]. - [●].[●].2024.Valmistelun yhteydessä on myös kuultu sidosryhmiä 4.10.2023 järjestetyssä sidosryhmätilaisuudessa.]

1.1 Tausta

Hallitusohjelman mukaan valtion kotimaista pääomasijoitus- ja yritysrahoitustoimintaa tehostetaan keskittämällä Business Finland Venture Capital Oy, Oppiva Invest Oy ja Ilmastorahasto Oy osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:ta. Samassa yhteydessä selvitetään Finnfundin liittäminen osaksi kokonaisuutta tavoitteena vahvistaa sen vaikuttavuutta. Muodostetun Suomen Teollisuussijoitus Oy-konsernin pääomatilanne ja -tarve arvioidaan osana valtion erityistehtäväyhtiöitä koskevaa kokonaisarviointia ja kyseisiä yhtiöitä koskeva lainsäädäntö päivitetään vastaamaan uutta rakennetta (HAO, 1.6. omistajapolitiikka, s. 15).

HAO:n sivulla 97 alkaen lausutaan asiasta tarkemmin. Käytetty termi ”uusi sijoitusyhtiö” tarkoittaa Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä sen uudessa roolissa. Suomen Teollisuussijoitus Oy:n uutta teollisuuspoliittista roolia kuvataan seuraavasti:

”Uudelle toimijalle annetaan nykyistä vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen keskittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä. Tavoitteena on myös uusien teknologioiden ja puhtaan siirtymän luomiin mahdollisuuksiin liittyvien investointien ja viennin vauhdittaminen. Tavoitteena on, että yhdessä yksityisen sektorin sijoitusten kanssa innovaatioiden kaupallistaminen, skaalaaminen ja yritysten sekä viennin kasvu vauhdittuvat. Samalla on mahdollista vauhdittaa esimerkiksi teknologioiden ympärille muodostuneita innovaatio- ja yritysekosysteemejä ja toimia osaavana omistajana yhdessä Suomessa toimivan yksityisen osaavaan pääoman kanssa. Yhtiön tehtävänä on myös osaltaan varmistaa, että Suomi ja suomalainen vienti hyötyvät EU:n rahoituksesta. Toimijoiden yhdistämistä koskevan valmistelun yhteydessä arvioidaan uuden yhtiön tuki- ja rahoitusinstrumentit sekä markkinaehtoisen rahoituksen että valtiontuki-instrumenttien osalta, jotta teollisuuspolitiikan vaikuttavuus varmistetaan. Hallitus antaa tarvittavat hallituksen esitykset eduskunnalle keväällä 2024. Selvitetään Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n (Finnfund) liittämistä osaksi muodostettavaa kokonaisuutta.”

Hallitusohjelman kirjaus esitetään toteutettavan seuraavasti. Laki Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä kumottaisiin. Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annettuun lakiin lisättäisiin Busi-

ness Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annettun lain valtiontukea sisältävien tehtävien säännökset ja Ilmastorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annettua lakia muutettaisiin siten, että yhtiö keskittyisi jatkossa ainoastaan valtiontukiehtoiseen toimintaan. Ilmastorahaston toiminimi muutettaisiin Teollisuustuki Oy:ksi. Valtiontukitoiminnot eriytettäisiin näin ollen omaan yhtiönsä. Lakia Suomen Teollisuussijoitus Oy –nimisestä valtionyhtiöstä muutettaisiin siten, että yhtiön tehtäviin sisällytettäisiin hallituksen ohjelman mukaisen uudistettavan tehtävämäärittelyn mukaiset tehtävät sekä valtion pääomisijoitustoimintaa harjoittavien yhtiöiden omistaminen. Oppiva Invest Oy fuusioitaisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön. Jatkossa nykyistä Oppiva Invest Oy:n varallisuutta hyödynnettäisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n uudistetun tehtävän mukaisessa toiminnassa.

Suomen Teollisuussijoitus Oy –nimisestä valtionyhtiöstä annettu laki säädettäisiin omistettavien yhtiöiden osalta avoimeksi, mikä mahdollistaisi myös Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n (Finnfund) siirtämisen Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistukseen, mikäli tähän myöhemmin päädyttäisiin. Tässä vaiheessa kuitenkin arvioitiin, että Finnfundin toimintaa on perusteltua jatkaa itsenäisesti Suomen Teollisuussijoitus –konsernin ulkopuolella.

Suomen Teollisuussijoitus Oy vastaisi tytäryhtiönään toimivien erityistehtävyyhtiöiden ohjauksesta osakeyhtiölain säädösten nojalla. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi Suomen Teollisuussijoitus –konserniin kuuluvan valtiontukiyhtiön Teollisuustuki Oy:n ohjauksesta koskien valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan sekä työ- ja elinkeinoministeriön tekemien valtiontukien maksatuksen keskeyttämisestä ja takaisinperimistä koskevien päätösten tukitoimiin liittyviä julkisia hallintotehtäviä. Oppiva Invest Oy:n osalta lainmuutostarpeita ei ole koska yhtiöstä ei ole erityislainsäädäntöä.

Ilmastorahasto Oy:n markkinaehtoiset toiminnot siirrettäisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön liiketoimintasiirtona. Business Finland Venture Capital Oy:n markkinaehtoiset toiminnot siirtyisivät Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön ja valtiontukea sisältävät toiminnot siirtyisivät Ilmastorahasto Oy:öön, jonka yhteydessä Business Finland Venture Capital Oy purkautuisi. Oppiva Invest Oy sulautettaisiin absorptiosulautumisena Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön.

1.2 Valmistelu

Lakiehdotukset on valmisteltu virkatyönä työ- ja elinkeinoministeriössä. Valmistelun tukena on toiminut ohjausryhmä, jossa on ollut edustettuina työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, valtioneuvoston kanslia, valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, ulkoministeriö, Business Finland, Teollisen yhteistyön rahasto Oy, Suomen Teollisuussijoitus Oy, Ilmastorahasto Oy, Business Finland Venture Capital Oy sekä Oppiva Invest Oy. Lisäksi valmistelun tukena on toiminut ohjausryhmän alaisuudessa projektiryhmä ja alatyöryhmät, joista esitysluonnosta on käsitelty erityisesti tarkoitusta varten perustetussa lakialatyöryhmässä. Hallituksen esitysluonnos oli keskusteltavana työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmässä 24.1.2024. Hallituksen esitys oli lausuntokierroksella [●]. - [●].[●].2024. Valmistelun yhteydessä on myös kuultu sidosryhmiä 4.10.2023 järjestetyssä sidosryhmätilaisuudessa.

2 Nykytila ja sen arviointi

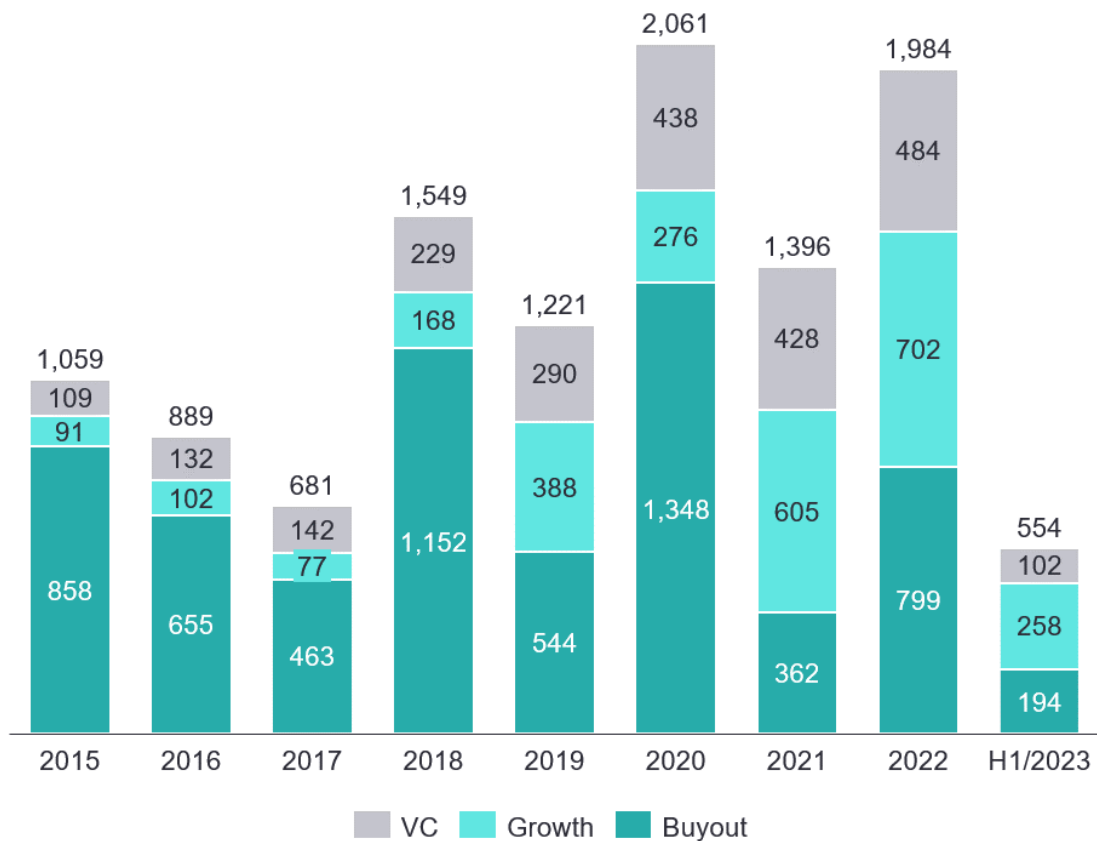
2.1 Katsaus suomalaiseen pääomasijoitusmarkkinaan

2.1.1 Yleistä

Suomen pääomasijoitusmarkkina kehittyi varsin myönteisesti vuosina 2015-2022. Sekä kotimaiset että ulkomaiset sijoittajat kasvattivat sijoituksiaan suomalaisiin yrityksiin. Tänä aikana ulkomaisia sijoituksia tehtiin kasvavassa määrin erityisesti myöhemmän kasvuvaiheen yrityksiin ja yksityinen rahoitus kasvoi julkista rahoitusta nopeammin. Sijoitettavissa olevat varat suomalaisiin yrityksiin kaksinkertaistuivat kyseisellä ajanjaksolla. Pääomasijoitusmarkkina saavutti huippunsa vuonna 2022, kun kaikki ennätykset rikkoituivat erityisesti myöhemmän kehitysvaiheen suurien growth- ja buyout -sijoitusten johdosta. Vuonna 2022 tehtiin myös ennätys yksittäisestä startup-yritykseen tehtävästä sijoituksesta (500 milj. euroa). Tällä hetkellä markkinassa toimivien rahastojen kokonaismäärä on 83 pääomasijoitusyhtiötä (näistä 43 venture- ja 22 buyout -yhtiötä), joiden salkuissa on karkeasti arvioiden yhteensä noin 600 yritystä.

Vuoden 2023 alusta lähtien suhdannenäkymät ovat kuitenkin selvästi huonontuneet edellisistä vuosista, vähentäen sijoitusten tuotto-odotuksia, lisäten yritysten riskejä alkuvaiheen rahoituksessa ja vaikeuttaen ulkomaisten VC-sijoittajien osallistumista isoihin myöhäisen vaiheen sijoituskerroksiin. Suhdannenäkymiä ovat heikentäneet inflaation ja korkotason nousun ohella Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa sekä edellä mainittujen tekijöiden heikentämä sijoitusten irtautumismarkkina.

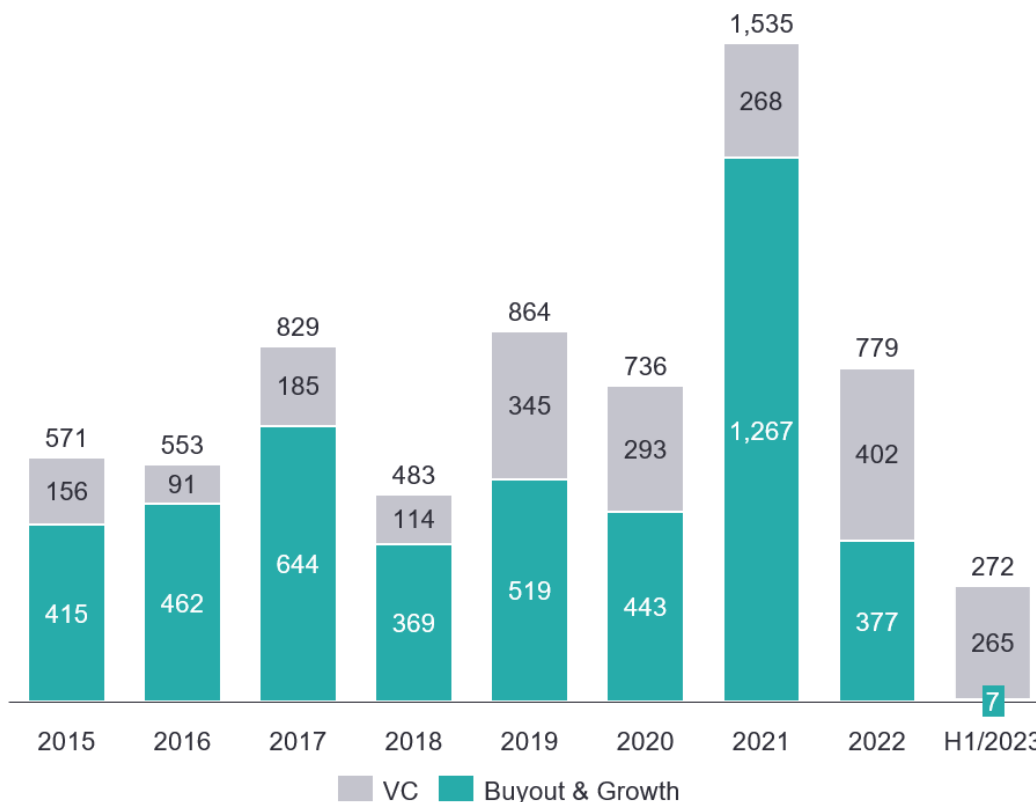
Kuva 1. Pääomasijoitukset suomalaisiin yrityksiin vuosina 2015-H1/2023(milj. €)

Vuoden 2023 alkupuoliskolla toteutuneiden kotimaisten ja ulkomaisten pääomasijoitusten yhteismäärä suomalaisiin yrityksiin on pienentynyt merkittävästi. Tuoreen arvion mukaan sijoitukset olisivat vuoden 2023 loppupuoliskolla mahdollisesti jopa alkuvuotta vähäisempiä, joten koko vuoden sijoitukset saattavat jäädä pahimmillaan puoleen edellisvuodesta.

Heikentyneet suhdannenäkymät ovat aiheuttaneet myös sen, että etenkin growth-, ja buyout-rahastojen varainkeruu on hankaloitunut, varainkeruun ollessa näissä kategorioissa lähes olematonta (seitsemän milj. €) vuoden 2023 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana aiempiin vuosiin verrattuna. (Lähde: Pääomasijoittajat ry).

Kuva 1. Suomalaisen buyout-, growth- ja VC-sijoittajien¹ varainkeruu 2015-H1/2023(milj. €).

Varainkeruun ennätysvuosi oli vuosi 2021, jolloin rahastojen varallisuus karttui runsaalla 1,5 miljardilla eurolla. Vuonna 2022 varainkeruu kuitenkin lähes puolittui edellisvuodesta. Mikäli alkuvuoden 2023 tarkastelu puolestaan rajataan VC-rahastojen varainkeruuseen, ensimmäisen vuosipuolisko (265 milj. euroa) olisi ennätys koko vertailuajanjaksolla. Tätä selittää kuitenkin kahden rahaston merkittävän kokoisin varainkeruun toteutuminen (yhteensä 240 milj. euroa). Edellä mainittujen onnistumisien lisäksi vuoden 2023 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana kerättiin vain 25 miljoonaa euroa yhteensä noin 40 venture capital-rahaston. Kuten edellä kerrottiin, growth- ja buyout rahastot keräsivät samana aikana vain olemattomat seitsemän miljoonaa

¹ **Määritelmät:** *Venture capital (VC)* – sijoittajat tekevät sijoituksia venture capital –rahastoista eri kasvuvaiheissa oleviin startupeihin, ja samalla heistä tulee yrityksen vähemmistöomistaja. *Buyout & growth-sijoittajat* puolestaan tekevät sijoituksia kasvuyrityksistä vakiintuneempiin kasvuyrityksiin. Nämä sijoittajat ovat kasvuomistajia, jotka voivat tehdä enemmistö- tai vähemmistösijoituksia. Perinteisesti Buyout tarkoittaa enemmistösijoitusta. *Startup* on nuori innovatiivinen yritys, joka tyypillisesti pyrkii nopeaan kansainväliseen kasvuun skaalautuvalla liiketoiminnalla. *Kasvuyritys* on sen sijaan yritys, jolla on vakiintunutta liiketoimintaa, liikevaihtoa ja potentiaalia kasvaa myös jatkossa, ja jonka liikevaihto voi vaihdella muutamasta miljoonasta satoihin miljooniin.

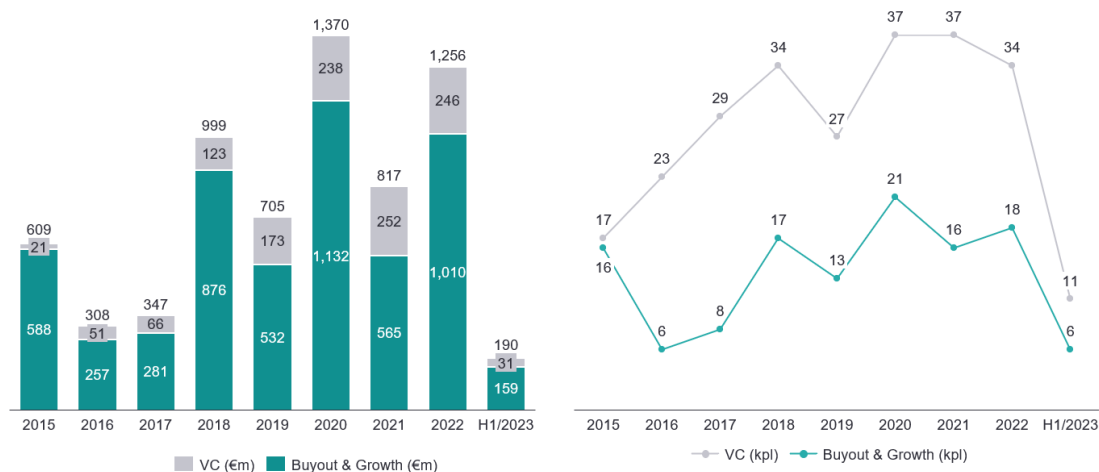

euroa. Vuoden 2023 kokonaisvarainkeruun odotetaan jäävän hieman alle viime vuosien keskiarvon. (Lähde: Pääomasijoittajat ry).

Vaikka varainkeruumarkkina on kehittynyt aikaisempina vuosina myönteisesti, on kuitenkin huomioitava, että suomalaisten VC-sijoittajien rahastojen koko on edelleen liian pieni. Rahastojen mediaanikoko on 43 miljoonaa euroa ja keskikoko 54 miljoonaa euroa vuosina 2017–2021, minkä lisäksi yli 100 miljoonan euron VC-rahastoja on Suomessa edelleen hyvin vähän. Myös ulkomaisten sijoittajien osuus rahastoissa on edelleen vaatimatonta (14 % vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla). Ulkomaisista sijoituksista VC-rahastoihin on valtaosa Euroopan investointirahaston (EIR) tekemiä sijoituksia (yhteensä hieman yli 200 milj. euroa vuodesta 2010 alkaen), joten yksityiset kansainväliset sijoittajat eivät edelleenkään ole löytäneet Suomen VC-markkinaa. VC-rahastojen keräämistä varoista 20 prosenttia tuli suomalaisilta julkisilta sijoittajilta (sis. Tesi ja Business Finland VC). Tämän lisäksi EIR on vuosien varrella ollut merkittävässä rahastosijoittajan roolissa suomalaisiin rahastoihin. Varainkeruuympäristön tiukentuessa vuoden 2022 lopulla myös buyout-rahastojen varainkeruu on markkinatiedon perusteella muodostunut haastavaksi erityisesti sukupolvenvaihdosta läpikäyvillä buyout-rahastoilla. Buyout-puolella suomalaisten rahastojen koko on ollut melko pieni, ja isommat yritysjärjestelyt ovat pääsääntöisesti ruotsalaisten tai muiden ulkomaalaisten isompien buyout-rahastojen toteuttamia. (Lähde: 4Front).

Kuvassa 3 tarkastellaan kansainvälisten sijoittajien sijoitusaktiivisuutta Suomeen. Toistaiseksi ennätysvuosi on 2020, jolloin suomalaiset rahastot houkuttelivat lähes 1,4 mrd euron sijoitukset Suomeen.

Kuva 2. Ulkomaisten sijoittajien VC-, Buyout-, ja Growth-sijoitusten arvo (milj. €) ja lukumäärä Suomessa 2015-H1/2023

Lähde: Pääomasijoittajat ry

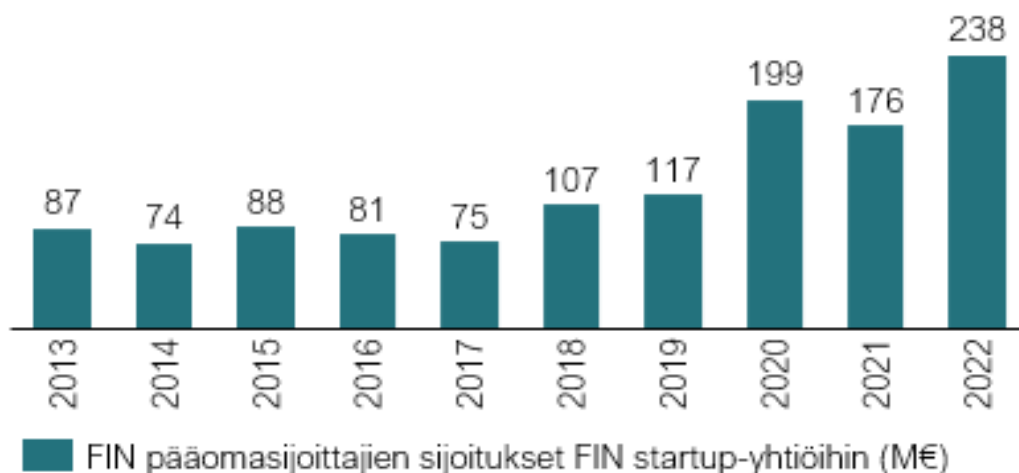
Vuonna 2022 ulkomaiset sijoitukset Suomeen olivat yhteensä 1,3 mrd euroa yhteensä 52 suomalaiseen yritykseen. Vuonna 2021 luvut olivat vastaavasti 817 milj. euroa yhteensä 53 kohdeyritykseen. Sijoitukset Suomeen ovat olleet laskujohteisia vuodesta 2020, jolloin

Suomeen sijoitettiin yhteensä 1,4 mrd euroa 58 yritykseen. Markkinaolosuhteet ovat vaikuttaneet myös vuoden 2023 kuluessa ulkomaisten pääomasijoittajien Suomeen tekemiin sijoituksiin. Vaikutukset ovat selkeät sekä sijoitusten arvossa, että lukumäärässä, kuten kuva 3 osoittaa. Vielä ei ole käytettävissä tietoa koko vuoden 2023 sijoituksista, mutta arvioiden mukaan kansainväliset sijoitukset putoavat merkittävästi edellisistä vuosista. Luvussa 2.1.2 tarkastellaan tarkemmin ulkomaisten sijoittajien roolia pääomasijoitusmarkkinassa.

Vuosina 2012-2016 suomalaisten rahastojen sijoitettavissa olevat varat olivat keskimäärin 229 miljoonaa euroa vuodessa, kun taas vuosina 2017-2021 sijoitettavissa olevat varat olivat keskimäärin 525 miljoonaa euroa vuodessa. Sijoitettavissa olevat varat suomalaisiin kohdeyrityksiin ovat kaksinkertaistuneet ajanjaksolla 2012-2021. Vastaavasti sijoitettavissa olevat varat ulkomaisiin kohdeyrityksiin on samalla ajanjaksolla lähes viisinkertaistunut. Vuoden 2021 tilastojen valossa suomalaisten sijoittajien sijoitettavissa olevat varat jakaantuvat kotimaisten ja ulkomaisten aikaisen vaiheen kohdeyritysten välillä lähes suhteessa 50:50.

Vuosien varrella kasvanut kotimainen sijoitusvarallisuus on vaikuttanut positiivisesti myös suomalaisten aikaisen vaiheen rahoitukseen. Vuosina 2013-2017 suomalaiset aikaisen vaiheen yritykset saivat pääomasijoituksia suomalaisilta VC-rahastoilta yhteensä 405 miljoonaa euroa vuotuisen keskiarvon ollessa 81 miljoonaa euroa, kun taas vuosina 2018-2022 suomalaisyritykset saivat pääomasijoituksia yli tuplasti enemmän, yhteensä 837 miljoonaa euroa vuotuisen keskiarvon ollessa 167 miljoonaa euroa.

Kuva 4. Suomalaisten sijoitukset kotimaisiin aikaisen vaiheen yrityksiin 2013-2022 (milj. €).

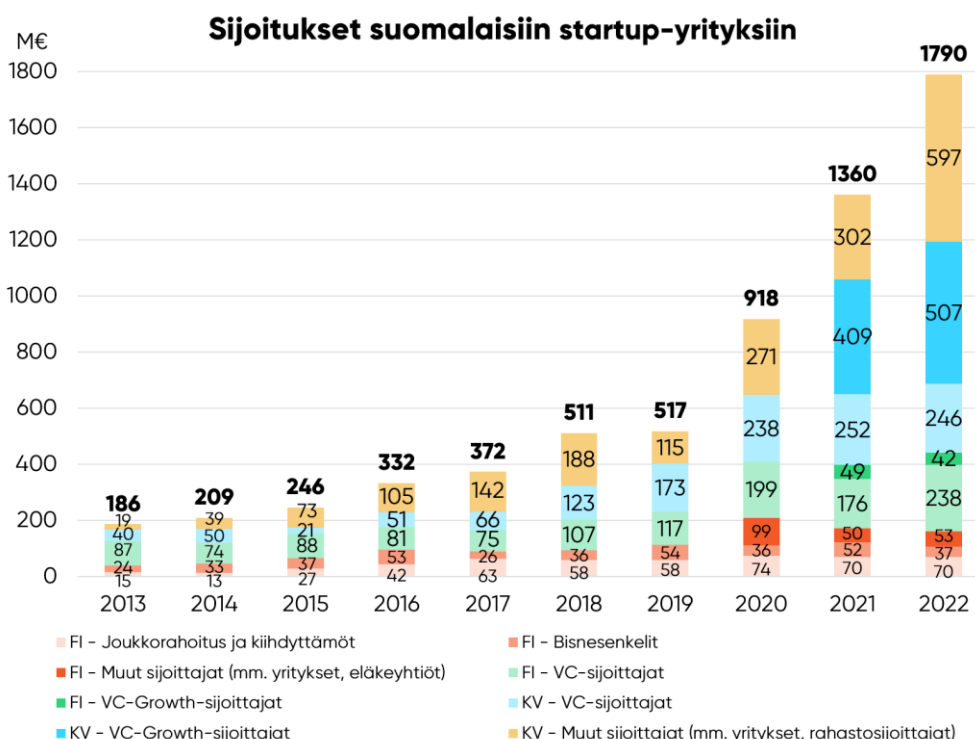

Vuosina 2013-2022 kotimaiset pääomasijoittajat toteuttivat yhden neljäsosan, ja kansainväliset sijoittajat kolme neljäsosaa, toteutuneista aikaisen vaiheen sijoituksista suomalaisiin kasvuyhtiöihin. Kansainvälisten sijoittajien suhdeluku oli entistä korkeampi (87% aikaisen vaiheen sijoituksista) vuosina 2021 ja 2022 muutamien isojen toteutettujen sijoitusten siivittämänä. Ero vuosiin 2013-2015, jolloin kansainvälisten sijoittajien osuus oli keskiarvoltaan 39% kaikista sijoituksista, onkin merkittävä.

Startup- yhtiöiden saamat sijoitukset ovat kasvaneet merkittävästi vuodesta 2020 alkaen, jolloin sijoitusten kokonaismäärä 918 milj. euroa lähes tuplaantui edellisestä vuodesta. Vuonna 2021 sijoitukset olivat 1,36 mrd euroa (tästä suurin yksittäinen sijoitus oli 440 milj. €) ja vuonna 2022

vastaavasti 1,79 mrd euroa (tästä suurin yksittäinen sijoitus oli 500 milj. €). Vuoden 2023 ensimmäisen puoliskon sijoitukset sen sijaan jäivät vaatimattomaan 549 milj. euroon, eikä odotukset loppuvuodelle vastaa edellisten vuosien sijoitusten määrää. Vuoden 2023 ensimmäistä vuosipuoliskoa peilaten ulkomaisten aikaisen vaiheen pääomasijoittajien määrä laski selkeästi aiempiin vuosiin verrattuna suomalaissijoitusten määrän laskun ollessa kuitenkin vähäisempää.

Kuva 5. Sijoitukset suomalaisiin startup- yhtiöihin vuosina 2013-2022 (milj. €)

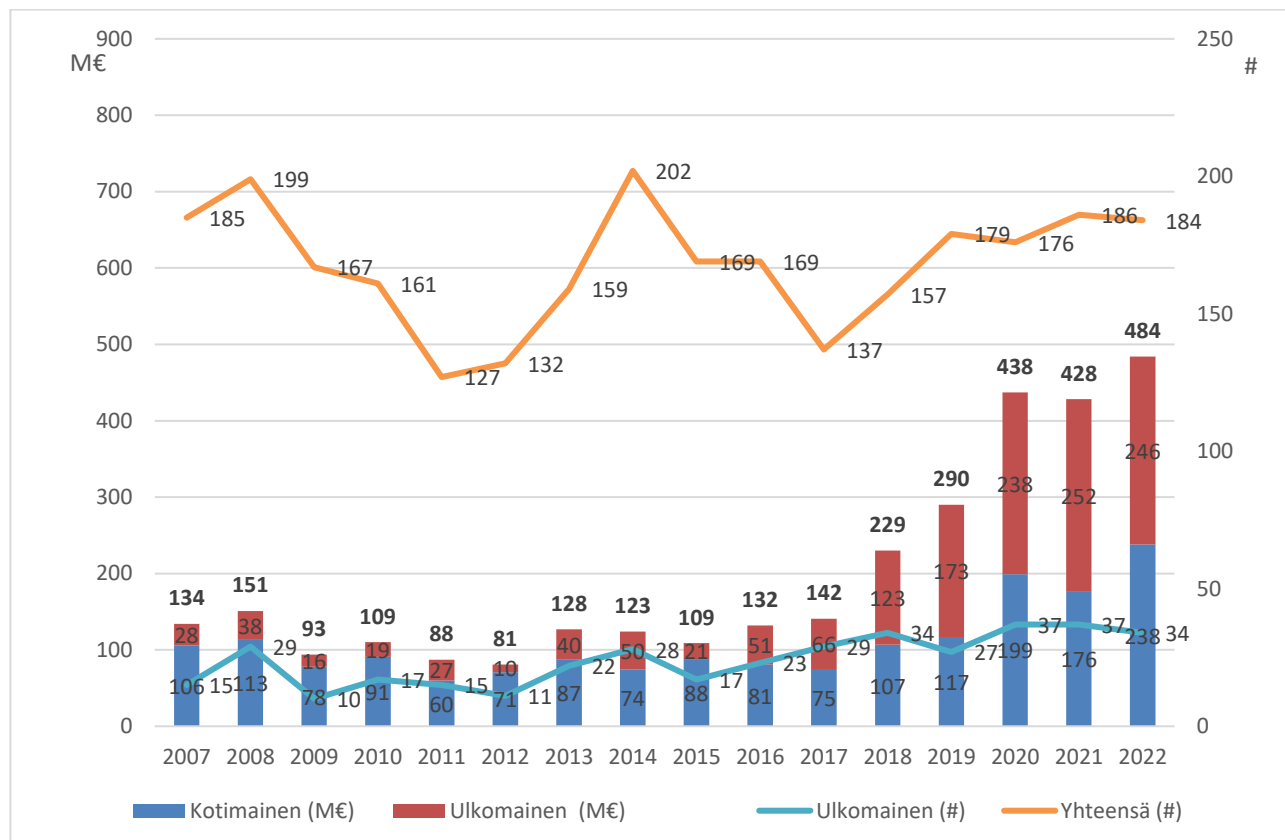
2.1.2 Ulkomaisten pääomasijoitusten rooli suomalaisten yritysten rahoituksessa

Ulkomaisten pääomasijoitusten lukumäärä ja niiden osuus kaikista pääomasijoituksista suomalaisiin yrityksiin on ollut kasvujohteinen vuosina 2018 – 2022. Ulkomaisten pääomasijoitusten osuus on noin 20 prosenttia sijoituskohteena olevista yrityksistä, joita vuosittain on hiukan alle 200 kappaletta (Kuva 6). Ulkomaisten pääomasijoittajien keskeinen rooli korostuu sijoitusten euromääräisessä volyymissa, jossa ulkomaisten sijoittajien osuus muodosti yli puolet (59%) vuonna 2021 (VC-growth vaihe mukaan laskien ulkomaisten sijoittajien osuus peräti 75%) ja on muinakin vuosina ollut samaa suuruusluokkaa kotimaisten VC-sijoittajien suomalaisiin yrityksiin sijoittaman pääoman kanssa.

Ulkomaiset VC-sijoitukset ovat keskimäärin kotimaisia merkittävästi suurempia ja kohdistuvat myöhemmän vaiheen yrityksiin. Mitä suuremmasta sijoituskierroksesta on kyse, sitä todennäköisemmin mukana on yksi tai useampi ulkomainen pääomasijoittaja. Esimerkiksi Tesin Deep

Tech –tutkimuksen mukaan lähes kaikissa (80–90 %) yli 10 miljoonan euron sijoituskierroksissa arvioidaan olevan mukana ulkomaisia pääomasijoittajia.

Kuva 6. Kotimaiset ja ulkomaiset VC-sijoitukset suomalaisiin yrityksiin vuosina 2007-2021.

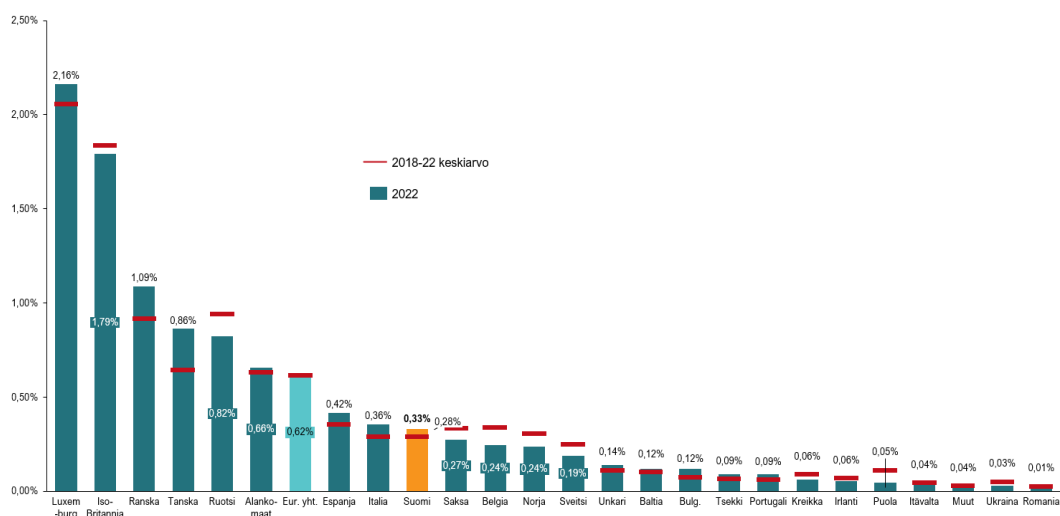
Sijoitusmäärien osalta suomalaisten yritysten saama rahoitus (kotimaisilta ja ulkomaisilta pääomasijoittajilta) on merkittävämpää kasvuyrittäjyyden kannalta kuin suomalaisten pääomasijoittajien sijoitukset Suomeen ja ulkomaille, mutta rahoitus vaihtelee voimakkaasti syklien mukaan (markkinan heikentyessä ulkomaiset sijoittajat vetäytyvät herkästi kotimarkkinalleen). Lisäksi kotimaiset sijoittajat ovat uskollisempia kotimarkkinallaan, joten riittävän vahva kotimaisten sijoittajien joukko on tärkeä pääomasijoitusmarkkinan kestävyydellä kriisejä ja markkinasyklejä vastaan.

Samalla on hyvä huomioida, että ulkomaiset sijoittajat sijoittavat pääasiassa myöhemmille kierroksille (vain harvoin ensimmäisille kierroksille), joten uskottavien kotimaisten varhaisen vaiheen VC-sijoittajien merkitys on hyvin suuri sekä uusien yritysten varhaisen vaiheen riskirahoituksen että ulkomaisten sijoittajien houkuttelun näkökulmasta. Koska vuoden 2023 alun kansainväliset tilastot osoittavat VC-markkinan nopeaa laskua ja esimerkiksi yhdysvaltalaisien VC-sijoittajien vetäytymisestä Euroopasta, Suomessakin voi olla perusteita varautua tukemaan ja täyttämään mahdollisesti kasvavaa aukkoa myöhäisen vaiheen isoissa VC-kierroksissa.

2.1.3 Suomen pääomasijoitusmarkkinat verrattuna Euroopan maihin

Pääomasijoitusten volyymi Suomessa on muuta Eurooppaa jäljessä: suomalaiset pääomasijoittajat tekevät bruttokansantuotteeseen verrattuna vähemmän pääomasijoituksia kuin Euroopassa keskimäärin. Pääomasijoitusten volyymien kasvattaminen on merkittävää rahoitusmarkkinoiden kehityksen kannalta, sillä pääomasijoittajien omistamat yritykset kasvavat liikevaihdolla mitattuna kymmenen kertaa ja henkilöstömäärällä mitattuna jopa viisikymmentäkuusi kertaa verrokkiyhtiöitä nopeammin. Lisäksi hyvin toimiva pääomasijoitusmarkkina on olennainen osa tutkimus- ja innovaatioekosysteemiä.

Kuva 7. Pääomasijoitukset Euroopassa suhteutettuna BKT:n (%).

Suomalaiset pääomasijoittajat sijoittivat 0,33 % suhteella Suomen bruttokansantuotteeseen verrattuna vuonna 2022, mikä oli selkeästi pienempi suhdeluku kuin Euroopan maiden keskiarvo (0,62 %). Suomalaisen pääomasijoittajien sijoitusten suhdeluku kasvoi hieman vuosien 2018–2022 keskiarvosta eurooppalaisen keskiarvon pysyessä samalla tasolla. Suomalaissijoitusten suhde oli hieman yli kolmanneksen suurempi kuin Norjan (0,24 %) vastaava suhdeluku, kun taas Ruotsin (0,82 %) ja Tanskan (0,86 %) vastaavat suhdeluvut olivat noin kaksi ja puoli kertaa Suomen suhdelukua korkeampia. Suhdeluku kuvastaa toteutuneiden pääomasijoitusten volyymiä.

Huolestuttavaa on lisäksi se, että suomalaisten startup -yritysten keräämä rahoitus on heikentynyt suhteessa muihin maihin - Suomi on menettänyt jo viisi vuotta pidetyn kärkisijan aikaisen vaiheen rahoituksen saatavuudessa. Isona tekijänä rahoituksen heikentymisessä on se, että kansainväliset sijoittajat eivät ole sijoittaneet Suomeen aikaisemmassa tahdissa. Aiemmin kansainväliset sijoittajat ovat toteuttaneet noin 75 % aikaisen vaiheen sijoituksista. Kansainvälisten sijoitusten vähentyminen johtuu yleisestä markkinatilanteesta, ja sijoittajien vetäytyminen oli erityisen näkyvää vuonna 2023. Toisaalta, samaan aikaan kun Suomen aikaisen vaiheen rahoituskapasiteetti on kutistunut, toteutuneiden sijoitusten määrä on kasvanut merkittävästi Ruotsissa sekä Baltian maissa.

Suomalaiset aikaisen vaiheen yritykset saivat bruttokansantuotteeseen suhteutettuna 0,12 % sijoituksia vuonna 2022, joka on yli Euroopan keskiarvon (0,09 %). Suomen suhdeluvun keskiarvo vuosilta 2018–2022 oli edelleen keskiarvolla mitattuna Euroopan korkein (0,17 %), mutta vuonna 2022 sekä Baltian maat (0,17 %), että Ruotsi (0,17 %) ohittivat Suomen suhdeluvun.

Tilanteen korjaaminen vaatii kotimaan aikaisen vaiheen markkinan määrätietoista kehittämistä edelleen. Suomalaisten aikaisen vaiheen rahastojen kokoluokkaa on saatava kasvatettua kohti eurooppalaista keskiarvoa, jotta kotimaista pääomaa on tarjolla sekä startup- yritysten siemenvaiheeseen että myös enemmän pääomia vaativaan voimakkaan kansainvälisen kasvun vaiheeseen. Siten voitaisiin varmistaa, että suomalaiset yritykset voivat kasvaa kansainväliseen mittakaavaan. Riittävän suuret kotimaiset rahastot tarjoavat myös houkuttelevan sijoituskumppanin kansainväliselle pääomalle.

2.2 Markkinapuute

2.2.1 Markkinapuutteen käsitteestä

Toimivat rahoitus- ja pääomasijoitusmarkkinat ovat tärkeä osa elinvoimaista yrittäjyyskosysteemiä, jota tarvitaan innovaatioiden ja talouskasvun edistämiseen. Rahoitusmarkkinan toiminta voi kuitenkin kärsiä eriaikaisista markkinapuutteista ja -kapeikoista, mitkä johtuvat sijoituksiin liittyvistä ulkoisvaikutuksista, sekä sijoittajien ja yrittäjien välisestä epätäydellisestä informaatiosta. Ilmiö on selkeimmin havaittavissa erityisesti aikaisen vaiheen pääomasijoituksissa tai aloilla, joissa on poikkeuksellisen korkeat riskit ja mahdolliset korkeat tuotot sekä korkeat markkinoille pääsyn esteet. Sama havainto koskee myös innovaatioihin kohdentuvia sijoituksia, jotka synnyttävät merkittäviä myönteisiä ulkoisvaikutuksia. Valtion roolia on yleensä pidetty tarpeellisenä markkinakapeikkojen korjaajana ja pääomasijoitusmarkkinoiden (tai yleisemmin rahoitusmarkkinoiden) kehityksen tukijana.

Valtio voi tukea markkinoiden kehitystä sääntelytoimien ja epäsuoran tai suoran pääoman tarjonnan keinoin. On kuitenkin perusteltua sanoa, että valtion ensisijaisen roolin tulisi keskittyä toimivan sääntely-ympäristön luomiseen ja pääomasijoitusmarkkinoiden tehokasta toimintaa haittaavien rakenteellisten, verotuksellisten ja oikeudellisten esteiden poistamiseen. Epäsuora tai suora pääoman tarjonta voi kuitenkin olla tehokas keino puuttua markkinahäiriöihin ja edistää yritysrahoitusmarkkinan kehitystä erityisesti alkuvaiheessa, mutta toisinaan myös muissa segmenteissä, kuten esimerkiksi nopeasti kasvavien ja skaalautuvien kasvuyritykset tapauksessa. Rahastosijoitukset sekä suorat sijoitukset voivat toimia myös teollisuuspolitiikan välineenä.

Samalla kun Suomen pääomasijoitusmarkkinat kehittyvät ja vakiintuvat, tulisi myös valtion rooli niiden kehittämisessä vastaavasti kehittyä. Lisäksi pääomasijoitusmarkkinoiden monet keskeiset ajankohtaiset trendit, kuten kestävän kehityksen haasteet, diversiteettihaasteet, data-analytiikan ja tekoälyn vaikutukset, rajat ylittäviin pääomasijoituksiin liittyvät kysymykset, markkinoiden syklisyys, kriisit sekä uusien toimijoiden, teknologioiden ja rahoitusinstrumenttien (ns. fintech) ilmaantuminen, luovat tarpeen valtion roolin jatkuvalla kehitykselle ja uudelleenarvioinnille, jotta se pystyisi optimaalisesti tukemaan Suomen pääomasijoitusmarkkinoiden kasvua ja kehitystä.

Valtiollinen pääomasijoitustoimija voi toimia dynaamisesti ja vastasyklisesti uusien markkinakapeikkojen tunnistamiseksi nykyisillä ja uusilla toimintatavoilla, ja siten toimia strategisesti ja edistää pääomasijoitusmarkkinoiden kehitystä yhteiskunnan etujen mukaisesti. Julkisella pääomasijoittajalla voi olla merkittävä rooli myös kansallisen teollisuuspolitiikan toteuttajana.

Peruslähtökohtana on se, että julkisen rahoittajan rooli markkinassa on rajallinen ja määrääkainen, ja oleellisimpien markkinapuutteiden korjaamisen kautta tavoitteena tulisi olla itsestä tekeminen tarpeettomaksi tietyn ajanjakson kuluttua.

2.2.2 Markkinapuutteet suomalaisessa pääomasijoitusmarkkinassa

Vaikka rahoitusmarkkina on Suomessa kehittynyt vuosikymmenen aikana suotuisasti tukemaan uusien yritysten kasvua, on se kuitenkin vielä samanaikaisesti suhteellisen ”hauras” johtuen Suomen pääomaköyhyydestä ja muun muassa tätä kautta rahastojen pienuudesta. Taustalla vaikuttaa toki se ilmeinen seikka, että Suomen pääomasijoitusrahoitusmarkkina on vielä suhteellisen nuori. Näistä syistä pääomasijoitusmarkkinoilla ja rahoitusmarkkinassa on vielä runsaasti markkinapuutteita ja –kapeikkoja, joihin julkisen pääomasijoittajan on perusteltua pyrkiä vaikuttamaan. Kyse on kuitenkin aina poliittisesta harkinnasta ja valintojen tekemisestä.

Samalla on hyvä korostaa, että markkina kehittyy koko ajan, ja myös markkinoiden puutteet vaihtelevat ajassa ja markkinan kehitysasteen mukaan. Muun muassa tietyillä toimialoilla nähdään edelleen rahoituskapeikkoja, erityisesti erittäin korkean riskin alkuvaiheen yrityksissä ja yrityksissä, joilla on korkean markkinoille pääsyn esteet. Markkinapuutteella ei perinteisesti kuitenkaan tarkoiteta ensisijaisesti suhdanneperusteisia haasteita yritysrahoituksessa, eikä varsinkaan suhdanteista johtuvaa toimialakohtaista haasteellisesta rahoitustilannetta.

Suomen pääomasijoitusmarkkinan rahoituskapasiteetti on kaukana eurooppalaisesta keskitasosta ja se on selkeästi alemmalla tasolla kuin esimerkiksi Ruotsissa ja Tanskassa. Yleisenä ongelmana on se, että sekä sijoitusten että rahastojen koko on liian pieni kansainvälisen kasvun vauhdittamiseksi kotimaisin pääomin yritysten ja osaamisen juurruttamiseksi Suomeen. Yksi Suomen merkittävimmistä markkinapuutteista on kansainvälisen kokoluokan rahastojen puuttuminen. Rahastojen kokoluokka esimerkiksi venture capital –rahastoissa on noin puolet Euroopan keskitasosta. Markkinakapeikkona on erityisesti mittavien myöhemmän kasvuvaiheen VC, growth- ja buyout- vaiheen kotimaisten pääomasijoitusrahastojen sekä teollisen mittakaavan hankkeisiin keskittyvien rahastojen puuttuminen. Rahastokoot pitäisi saada nostettua ainakin Euroopan keskitasolle suomalaisen kasvuyritysmarkkinan kasvunpotentiaalin mahdollistamiseksi. Rahastomarkkinan kehittäminen vaatii rahastosijoittajilta vahvaa ja pitkäjänteistä tukea. (Lähde: 4Front, 2023). Vastaava näkemys on vahvistunut myös TEM:n tekemissä markkinahaastatteluissa (2024). Suomesta puuttuu esimerkiksi yli 200 miljoonan euron perinteiset vähemmistö-sijoituksia tekevät growth- rahastot. Tällä hetkellä markkinaolosuhteista johtuen kansainväliset pääomasijoitukset ovat vähentyneet merkittävästi ja täten rahoitusmarkkinat toimivat puutteellisesti, heikentäen suomalaisyhtiöiden kasvun edellytyksiä.

Suomalaisessa markkinassa tunnistettuja haasteita tai markkinapuutteita ovat:

- suomalaisten rahastojen liian pieni koko erityisesti myöhäisemmässä venture- ja growth- vaiheessa;
- sijoittajakenttä (erityisesti kotimainen osaava omistaja) on liian kapea;
- suurten rahastosijoittajien vähäinen määrä (mm. kansainväliset sijoittajat puuttuvat);
- suuryritysten vähäinen rooli pääomasijoitusmarkkinassa;
- institutionaalisten sijoittajien (mm. vakuutus- ja eläkeyhtiöt) rahoituksen vähentyminen;

- puute kotimaisista B- ja C- sijoituskierrosten suurista sijoituksista (erityisesti myöhemmän vaiheen kasvuyritykset sekä Mittelstand- ja perheyritykset) sekä
- varhaisen vaiheen vaativammat ja pitkäjänteiset sijoitukset (esim. deep tech, suuret investoinnit esim. puhtaaseen siirtymään).
- Toisaalta samanaikaisesti, markkinoilta löytyy paljon sijoittamatonta rahaa ("dry powder"), jolloin voidaan sanoa, että haasteena on tietyissä tilanteissa myös pula hyvistä uusista sijoituskohteista (kohdeyhtiöiden laatu on parantunut, mutta niiden lukumäärä on ollut laskujohteinen).

Lähteet: Pääomasijoittajat ry, 4Front 2023, TEM:n markkinaselvitykset 2024.

Rahastosijoittamista pidetään perinteisesti tehokkaimpana ja vähiten markkinoita vääristävänä rahoitusmuotona valtiolle. Rahastosijoittamisen avulla vaikutukset kohdentuvat erittäin laajalle joukolle yrityksiä kohdennettuun suorasijoitustoimintaan verrattuna. Suomalaisten rahastojen pieni koko antaa perusteen miettiä julkisen pääomasijoittajan roolia rahastosijoittajana ja yksityisen rahan vivuttajana rahastosijoituksiin.

Suomi tarvitsee lisää sitoutuneita kotimaisia omistajia ("ankkurisijoittajia"). Rahastosijoitusten merkitystä korostaa lisäksi se, että se synnyttää markkinaan yksityisiä osaavia omistajia ja sitoo rahastorakenteiden kautta pääomaa pitkäjänteisemmin kotimaisen startup- ja kasvuyrityskentän kasvun tueksi. Rahastosijoitukset voidaan nähdä pääomasijoitusmarkkinan kehittämisen ohella myös teollisuuspolitiikan instrumenttina, kun Suomeen tavoitellaan esimerkiksi teollisen mittakaavan hankkeisiin keskittyviä kokonaan uusia rahastoja (kokoluokka vähintään 300 milj. euroa), joita ei ole Suomessa vielä lainkaan.

Joissakin tapauksissa suorien sijoitusten avulla on kuitenkin mahdollista vaikuttaa nopeammin ja tehokkaammin kuin pelkän rahastosijoittamisen kautta. Suorasijoitustoiminnalla voisi ensinnäkin parhaimmillaan saavuttaa tarkoin kohdennettua vaikuttavuutta toimimalla osaavana omistajana ja vivuttamalla voimakkaasti yksityistä pääomaa ja EU-rahoitusta sijoituskohteisiin, jotka ovat kansainvälisellä tasolla kilpailukykyisiä. Keskeisiä työvälineitä ovat suorasijoitusohjelmat, joita Suomessa on ollut käytössä useita².

Suorilla sijoituksilla voi olla laajempaa yhteiskunnallista ja teollisuuspoliittista vaikuttavuutta myös siinä tapauksessa, että niiden avulla pystytään rakentamaan ja kehittämään Suomeen laajempaa rahoitus- ja innovaatioekosysteemiä. Lisäksi niitä voidaan kohdentaa sellaisilla markkinasegmenteillä toimiviin yrityksiin, joiden vähäinen määrä ei vielä riitä kannusteena yksityisille toimijoille sektorispesifin rahaston perustamista. Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset (esim. yhdysvaltalaisen VC-sijoittajien 2022 puolivälin jälkeen vähentyneet sijoitukset myöhäisen vaiheen eurooppalaisiin kasvuyrityksiin) sekä kansainväliset trendit (esim. teollisuuspoliittisen kilpailun kiristyminen) osaltaan perustelevat tarvetta myös suorille sijoituksille.

---

² Tesin ohjelmia ovat olleet mm. Venture Bridge ja Vakautusohjelma (koronaohjelmat 2020-2022), Kiertotalousohjelma (2019), Uudistuva teollisuus-ohjelma (2014-2015), Kaivosohjelma 2.0 (2012) sekä Finanssikriisin aikainen erityissijoitusohjelma (2009).

Julkiset pääomasijoittajat ovat vuosien varrella tehneet suoria sijoituksia³ ensisijassa kooltaan pieniin, mutta merkittäviin suomalaisiin teollisuusyrityksiin ja laitosinvestointeihin. Kun yritysrahoitusmarkkinan puutteita tarkastellaan erityisesti teollisuuspoliittisten tavoitteiden näkökulmasta, rahoitusta voisi olla perusteltua kohdistaa esimerkiksi uusien liiketoimintojen, teknologioiden ja innovaatioiden kaupallistamistamiseen ja skaalaamiseen, mikä osaltaan edistäisi arvoketjujen ja kansainvälisesti kilpailukykyisten osaamiskeskittymien syntymistä Suomeen. Osaamiskeskittymät puolestaan houkuttelisivat Suomeen lisää osaajia, tutkijoita, sarjayrittäjiä, rahoitusta ja investointeja, minkä vuoksi valtion sijoitusyhtiön roolissa voisi olla kustannustehokasta pyrkiä kasvattamaan uusia osaamiskeskittymiä ja uusia teollisuuden aloja Suomeen.

Osaamiskeskittymien rakentaminen edellyttää myös valintojen tekemistä. Esimerkiksi Tesin sijoitusteemoiksi määriteltiin ministeriön vahvistamina erityisesti deep tech, puhdas siirtymä ja terveysteknologia. Teemat valikoituvat suomalaisen toimintaympäristön nousevien vahvuusien perusteella. Teemat elävät kuitenkin ajassa, ja valinnan tulisi aina perustua siihen, että yksityiset markkinat eivät vielä muun muassa korkean riskin tai osaamispuutteiden takia kohdista alalle riittävästi varoja ilman julkista ankkurisijoittajaa ja riskinjakoa. Samanaikaisesti näihin ns. vertikaaleihin ennakoidaan syntyvän riittävä määrä yrityksiä, joilla on mahdollisuudet korkean lisäarvoon ja voimakkaaseen kansainväliseen kasvuun. Julkisen toimijan olisi siten mahdollista pyrkiä huolella valittujen sijoitusteemojen avulla korjaamaan rahoituksen saatavuudessa esiintyviä puutteita Suomen kehityksen kannalta kriittisiksi määritellyillä alueilla. Viimekädessä ratkaisuihin on aina kyse poliittisista arvovalinnoista.

Julkisen erityisrahoituslaitoksen suorilla sijoituksilla voisi olla perusteita vahvistaa myös puolustusteollisuuden ja huoltovarmuuden kehittämistavoitteita. Julkisten suorien sijoitusten painotuksissa saattaisi olla perusteltua priorisoida sijoituksia, jotka suoraan tai epäsuorasti edistävät kotimaisen keskisuuren yrityskentän (Mittelstandin) vahvistamista siten, että Suomeen syntyy aiempaa enemmän keskisuuria korkean arvonsisällisen kasvuyrityksiä. Suorat sijoitukset voisivat toimia kannustimina myös suomalaisille suuryrityksille toimia aktiivisemmin pääomasijoitusmarkkinassa ja uusien teollisen mittakaavan hankkeiden kanssajohdattajana (corporate venture capital).

Julkista rahoitusta tulisi erityisesti suunnata yrityksiin, jotka vahvistavat osaamista ja innovatiivisuutta ja täten luovat uutta teollisuutta ja palvelualan yrittäjyyttä Suomeen. Markkinoiden pullonkaulat suorien sijoitusten osalta voidaan vakiintuneen näkemyksen mukaan tiivistää 1) tutkimus- ja teknologia- ja yritysten skaalausvaiheen rahoitukseen uusien kansainvälisesti kilpailukykyisten innovaatio- ja yritysekosysteemien sekä 2) teollisen mittakaavan skaalautuvien hankkeiden projektirahoitukseen uuden teollisuuden rakentamiseksi Suomeen. Erityisesti näiden riskipitoisten ja mittakaavaltaan isompiin kohteisiin ei toistaiseksi löydy riittävästi rahaa yksityisestä markkinasta. Kyseisten osa-alueiden positiiviset ulkoisvaikutukset voidaan kuitenkin arvioida merkittäviksi. Näiden markkinapuutteiden paikkaaminen edellyttää tehokasta ja saumatonta yhteistyötä julkisten erityisrahoittajien välillä.

---

³ Tesin suorat sijoitukset vuosina 2018–2023 olivat yhteensä 558 miljoonaa euroa sisältäen suorat ensi- ja jatkosijoitukset sekä erityiset teollisuuspoliittiset sijoitukset (mm. koronaohjelmien mukaiset 295 miljoonaa euroa). Ilmastorahasto on kaiken kaikkiaan rahoittanut 23 hanketta (yhteensä noin 165 milj. euroa), jotka voidaan luokitella suoraksi sijoitukseksi. Oppiva Invest on vuodesta 2020 tehnyt yhteensä 33 rahoituspäätöstä, joiden yhteisarvo on noin 17 milj. euroa. BFVC:n salkussa on puolestaan yksi tukea sisältävä teollisuuspoliittinen rahoituspäätös, jonka arvo on 80 milj. euroa.

2.3 Järjestelyn kohteena olevat yhtiöt

Suomen Teollisuussijoitus Oy

Suomen Teollisuussijoitus Oy (Tesi) on pääomasijoitustoimintaa harjoittava ja valtion teollisuuspoliittisista sijoituksista sekä omistuksista vastaava yhtiö, jonka tarkoituksena on edistää erityisesti suomalaista pientä ja keskisuurta yritystoimintaa sekä erityisin perustein suomalaisen teollisuuden rakenteellista uudistumista. Tesin tehtävänä on kehittää suomalaista pääomasijoitusmarkkinaa lisäämällä yksityisen pääoman saatavuutta tarjoamalla markkinaa täydentävää rahoitusta sekä suorien että rahastosijoitusten muodossa.

Yhtiön pääomasijoitustoiminta tulee suunnata korjaamaan pääomasijoitustoimialan rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita. Yhtiö voi tehdä vastaavia sijoituksia ulkomaisiin rahastoihin ja kohdeyrityksiin edellyttäen, että niiden toiminta edistää taloudellista kehitystä Suomessa. (Laki Suomen Teollisuussijoitus -nimisestä valtionyhtiöstä 1352/1999, 1 §).

Suomen Teollisuussijoitus Oy:n hallinnoitavat varat olivat lokakuussa 2023 noin 2,5 miljardia euroa, sisältäen 500 miljoonan euron edestä ulkoisia varoja (Kasvurahastojen rahasto KRR- ja EU-sijoitusmandaatit). Tesi sijoittaa pääomasijoitusrahastoihin ja suoraan kasvuyrityksiin yhdessä muiden sijoittajien kanssa ja on aina mukana vähemmistö-sijoittajana. Tesin portfolio jakautuu seuraavasti: 130 suoraa kohdeyritystä, 113 kohderahastoa ja viisi rahastojen rahastoa. Tesin pitkälti teollisuuspoliittisiksi luokiteltavien suorien sijoitusten kokonaisvolyymi on vaihdellut vuosittain muun muassa kulloinkin käytössä olevien erityissijoitusohjelmien takia. Vuosien 2018–2023 suorat sijoitukset ovat olleet yhteensä 558 miljoonaa euroa sisältäen suorat ensi- ja jatkosijoitukset (yhteensä 263 miljoonaa euroa) sekä erityiset teollisuuspoliittiset sijoitukset (295 miljoonaa euroa). Esimerkkejä teollisuuspoliittisista sijoituksista ja rahoitusohjelmista ovat Venture Bridge ja Vakautusohjelma (korona-ajan ohjelmat 2020-2022), Kiertotalousohjelma (2019), Uudistuva teollisuus-ohjelma (2014-2015), sijoitus STX Finland Oy:hyn (2014), sijoitus Aker Arctic Technology Oy:hyn (2013), Kaivosohjelma 2.0 (2012) ja finanssikriisin aikainen erityissijoitusohjelma (2009).

Vuonna 2023 Tesi teki sijoituksia ja antoi sijoitussitoumuksia kaikkiaan 235 miljoonalla eurolla. Tesi antoi uusia sijoitussitoumuksia yhdeksään pääomasijoitusrahastoon 161 miljoonalla eurolla. Tämä sisältää lähes 35 miljoonan euron sijoitussitoumuksen Naton innovaatorahastoon (NIF) ja noin 63 miljoonan euron sitoumuksen Tesin hallinnoimaan kasvurahastojen rahastoon (KRRV). Suoria normaalitoiminnan sijoituksia Tesi teki 25 kasvuyritykseen yhteensä 48 miljoonalla eurolla. Lisäksi Tesi teki korona-ajan erityissijoitusohjelmista jatkosijoituksia kahdeksaan yritykseen 26 miljoonalla eurolla. Sijoitusten määrä oli huomattavasti tavanomaista korkeampi johtuen poikkeuksellisten sijoituspäätösten (NIF ja KRR V) kasautumisesta samalla vuodelle.

Vuoteen 2017 asti Tesin rooli oli toimia suorasijoittajana enemmän laaja-alaisesti markkinaa täydentävänä toimijana ilman merkittävää sijoitusfokusta. Sittemmin sijoitusfokus kohdistui enemmän valikoituihin sijoitusteemoihin, jotka olivat deep tech, puhdas siirtymä ja terveysteknologia. Sijoitusteemojen tarkoituksena on ollut osaamiskeskittymien vahvistaminen sekä rahoituksessa esiintyvien puutteiden korjaaminen määritellyillä alueilla.

Tesin rooli on korostunut epävarmoissa markkinatilanteissa, kuten ilmastokriisin, koronapandemian ja Ukrainan sodan aikana. Yhtiö on toiminut tasaajana akuuteissa markkinahäiriöissä, esimerkiksi pandemian aikana.

Tesin vuoden 2023 toimintamenobudjetti oli 13,7 miljoonaa euroa. Joulukuussa 2023 yritys työllisti 51 työntekijää. Vuoden 2023 liikevaihto oli hallinnointituottoina laskettuna 1,9 mrd euroa, mutta tilikauden tappio oli – 50,7 miljoonaa euroa.

Suomen Teollisuussijoitus Oy toimii markkinaehtoisesti ja taloudellisesti kannattavasti pitkällä aikavälillä, mikä on tärkeää sekä sen uskottavuuden että markkinoiden tasapuolisen kilpailun kannalta. Yhtiön sijoitustuotoista 70 prosenttia tulee nykyisin rahastosijoituksista. Yhtiö edistää sijoitustoiminnallaan yksityisen pääoman osallistumista suomalaisten kasvuyritysten rahoitukseen, mistä merkittävin esimerkki on suomalaisten työeläkeyhteisöjen kanssa toteutettu Kasvurahastojen rahasto –ohjelma (KRR). Vuosina 2019-2022 Tesi kanavoi KRR –ohjelmissa institutionaalisten sijoittajien pääomaa (yhteensä noin 550 milj. €) lähes kuusinkertaisesti sijoitettuun pääomaansa verrattuna.

Sijoitustoiminnan lisäksi yhtiö tuottaa mm. poliittisen päätöksenteon ja markkinan tueksi analyttistä ja kattavaa tietoa esimerkiksi kasvuyrityksistä ("Pk-pulssi"), kriittisten toimialojen tilanteesta (mm. meriteollisuus tai terveysteknologia), kasvualoista kuten deeptech-yrityksistä tai suomalaisten pääomasijoitusrahastojen tuotoista. Tesi myös edistää portfolioyhtiöidensä toimintaa tarjoamalla asiantuntijuuttaan, verkostojaan, käytäntöjään sekä työkalujaan hyödynnettäväksi muun muassa hallintomallin sekä kestävyystoiminnan kehittämiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta.

Business Finland Venture Capital Oy

Business Finland Venture Capital Oy:n toiminnan tarkoituksena on pääomasijoitusmarkkinan kehittäminen korjaamalla ensisijaisesti yritysten alkuvaiheen rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita. Työ- ja elinkeinoministeriö voi päättää antaa yhtiölle valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamana erityisin perustein myös yksittäisiä valtiontukea sisältäviä oman pääoman ehtoisia sijoituksia koskevia teollisuus- tai elinkeinopoliittisia toimeksiantoja suomalaisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Yhtiön omistajaohjauksesta vastaa Innovaatorahoituskeskus Business Finland. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien osalta. Yhtiö voi valtiontukea koskevien säännösten ja määräysten puitteissa ottaa sijoituksissaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin yksityiset sijoittajat. (Laki Business Finland Venture Capital –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä, 1003/2022).

Business Finland Venture Capital Oy:llä on sijoituksia 18:ssa rahastossa. Yhtiön antamien sijoitussitoumusten määrä on 161 miljoonaa euroa ja rahastojen pääomat yhteensä ovat noin 350 miljoonaa euroa. Yhtiön on tehnyt yhden 80 miljoonan euron valtiontukea sisältävän suoran sijoituksen teollisuuspoliittisin perustein. Yhtiön vuoden 2023 tilinpäätöksen taseen loppusumma oli [•] milj. euroa ja tilikauden tulos oli [•] milj. euroa. Yhtiön henkilöstön määrä on kolme henkeä.

Yhtiön kohderahaistoista 16 on alkavan vaiheen yrityksiin sijoitettavia venture capital –rahastoja. Näistä kuusi on ns. Vigo-kiihdyttämörahastoja, jotka yhtiö hankki Finnvera-konsernilta yhtiön toiminnan alkuvaiheessa. Yhtiön rahastosijoituksissa korostuu rahastojen teemalliset sijoitusten kohdistumiset tai muuten markkinaa kehittävät toimintatavat. Yhtiö on tehnyt kaksi sijoitusta rahastoihin, jotka tekevät kanssasijoituksia bisnesenkeleiden kanssa suomalaisiin yrityksiin. Kanssasijoitusrahasto (KSR) puolestaan tekee yhteissijoituksia suomalaisiin alkavan vaiheen yrityksiin yhdessä bisnesenkeliryhmien kanssa. Business Finland Venture Capital Oy on sijoittanut 30 milj. euroa kanssasijoitusrahastoon jonka toiminta alkoi joulukuussa 2023.

Business Finland Venture Capital Oy:n kohderahastoja hallinnoivat yksityiset hallinnointiyhtiöt ja niiden sijoitustoiminta painottuu suomalaisiin siemen ja käynnistysvaiheen yrityksiin. Rahastot ovat tehneet sijoituksia noin 360 yhtiöön. Yhtiön venture capital -rahastosijoituksista seitsemässä rahastossa on käytetty valtiontukea, voitonjaon epäsymmetriaa rahastojen yksityisten sijoittajien hyväksi. Voitonjaon epäsymmetrian käyttö perustuu Euroopan komission antamaan yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen ja sen käyttämisen tavoitteena on edistää yksityisten sijoittajien kiinnostusta alkavan vaiheen pääomarahastoihin.

Rahastosijoitusten lisäksi yhtiö on pyrkinyt toiminnallaan edistämään alkavan vaiheen yritysten ekosysteemin kehittymistä jakamalla eri tavoilla tietoa venture capital -sijoittamisesta ja rahastojen hallinnoinnista. Tämän lisäksi yhtiö järjestänyt yhteistyökumppaneiden kanssa tapahtumia, joissa on edistetty eri teema-alueiden sijoittajien ja kohdeyritysten kohtaamisia ja sijoituksia suomalaisiin alkavan vaiheen yhtiöihin.

Ilmastorahasto Oy

Ilmastorahasto Oy on pääomasijoitus- ja muuta rahoitustoimintaa harjoittava yhtiö, jonka toiminnan tarkoituksena on edistää ilmastonmuutoksen torjumista, teollisuuden vähähiilisyuden vauhdittamista ja digitalisaatiota Suomessa. Yhtiö myöntää oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta ja välirahoitusta, perustaa ja olla sijoittajana rahastoissa sekä ostaa, myydä, omistaa ja hallita osakkeita, yhtiöosuuksia ja niitä vastaavia osuuksia sekä arvopapereita ja kiinteää omaisuutta. Yhtiö voi tehdä vastaavia sijoituksia ulkomaisiin rahastoihin ja kohdeyrityksiin, jos niiden toiminta edistää taloudellista kehitystä Suomessa.

Ilmastorahaston ensisijaisia sijoituskohteita ovat teollisen mittaluokan skaalaukset, joissa on kyse esimerkiksi uuden teknologian demonstraatiovaiheen hankkeista. Näiden sijoitusten kokoluokka voi olla 5-50 miljoonaa euroa. Toistaiseksi suurin Ilmastorahaston tekemä julkaistu sijoitus on 15 miljoonaa euroa. Ilmastorahasto keskittyy markkinoilletulon kolmeen rahoituskapeikkoon, jotka ovat laitosinvestoinnit ja muu ilmastoinfrastruktuuri, ilmastoratkaisujen käyttöönoton vauhditus sekä digitaaliset ilmastoratkaisut.

Ilmastorahasto ei tavoittele toiminnallaan mahdollisimman suurta tuottoa, vaan se pyrkii toteuttamaan yhteiskunnalliset tehtävänsä tehokkaasti ja maksimoimaan yhteiskunnallisen tuloksen. Ilmastorahaston tekemien sijoitusten ja rahoituksen kohteiden toiminnan tulee kuitenkin olla liiketaloudellisesti kannattavia pitkällä aikavälillä. Yhtiön toiminnan menot tulee lähtökohtaisesti kattaa yhtiön toiminnasta saatavilla tuloilla.

Ilmastorahasto on vaikuttavuussijoittaja ja vaikutusten arviointi ja todentaminen sekä siitä saadun tiedon hyödyntäminen sijoitustoiminnassa muodostavat yhtiön rahoitukselle muusta rahoitusmarkkinasta poikkeavan erityispiirteen.

Ilmastorahaston rahoitustoiminta on pääasiassa markkinaehtoista, mutta yhtiön rahoitusinstrumentteihin on mahdollista sisällyttää valtiontukea. Tämä voi olla tarkoituksenmukaista esimerkiksi tilanteessa, jossa Ilmastorahaston tavoitteisiin sopivaan hankkeeseen ei saada järjestettyä rahoitusta markkinaehtoisesti siihen liittyvän tavanomaista pidemmän aikajänteen tai poikkeuksellisen suuren investointitarpeen vuoksi, taikka jotta Euroopan unionin rahoitusta saataisiin kanavoitua Suomen hyväksi. Toistaiseksi Ilmastorahasto ei ole hyödyntänyt valtiontukimahdollisuutta, vaan kaikki sen tekemät sijoitukset ovat olleet markkinaehtoisia. Ilmastorahasto ei myönnä vastikkeettomia avustuksia.

Yhtiö kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan ja työ- ja elinkeinoministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yhtiön koko osakekannan on oltava valtion välittömässä omistuksessa ja hallinnassa. Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää yhtiölle sijoitusneuvoston, jonka tehtävänä on antaa työ- ja elinkeinoministeriölle vuosittain arvio siitä, miten yhtiön tulee kehittää toimintaansa tavoitteidensa saavuttamiseksi. (Laki Ilmatorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä 173/2023). Yhtiön toimintaa ohjaa myös 21.12.2020 yhtiön noudatettavaksi annettu toimiohje.

Ilmatorahaston ensimmäiset sijoitukset tehtiin keväällä 2021 ja yhtiöllä on 31.12.2023 mennessä 24 rahoituskohdetta. Tehdyt rahoituspäätökset ovat yhteensä noin 179 miljoonaa euroa. Ilmatorahaston rahoitusosuus on keskimäärin noin 35 prosenttia hankkeiden kokonaisrahoituksesta, jolloin muiden rahoittajien osuus on noin 65 prosenttia.

Ilmatorahasto Oy:n liikevaihto tilikaudella 2023 tulee olemaan noin 1,7 miljoonaa euroa koostuen operatiivisten sijoitusten korkotuotoista. Osinkotuotot Neste Oyj:n osakkeista ovat 48,6 miljoonaa euroa ja likvidien varojen korkotuotot noin 8 miljoonaa euroa. Ilmatorahaston operatiiviset kulut ovat noin 5,0 miljoonaa euroa. Yhtiön tilikauden 2023 tulos tulee olemaan arviolta noin 109 miljoonaa euroa tappiollinen johtuen Neste Oyj:n osakkeiden luovutuksen 149 miljoonan euron veroseuraamuksesta. Ilmatorahaston taseen loppusumma raportointihetkellä on noin 408 miljoonaa euroa. Ilmatorahastossa työskenteli vuoden 2023 lopussa yhteensä 21 henkeä.

Oppiva Invest Oy

Oppiva Invest Oy on valtion erityistehtävayhtiö, jonka omistajaohjauksesta vastaa Opetushallitus. Yhtiöllä on innovatiivisuutta edistävä kehitystehtävä. Yhtiön tehtävänä on rahoittaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen ja opetusvälineistön kehittämistä sekä koulutusviennin edistämistä tukevaa yritystoimintaa myöntämällä pääomainoja näitä tekeville innovatiivisille yrityksille. Yritykset voivat markkinoida ja hyödyntää toimintansa tuotoksia rahoituksesta siitä huolimatta, että rahoitus ensisijaisesti perustuu toisen asteen ammatillisen koulutuksen kehittämispyrkimyksiin.

Oppiva Invest Oy:n toimintaan ja ohjaukseen sovelletaan osakeyhtiölakia sekä muita osakeyhtiön toimintaan liittyviä lakeja, määräyksiä ja suosituksia. Yhtiön toiminnan järjestämisessä seurataan ja siihen sovelletaan myös omistajaohjausta koskevia yleisohjeita (mm. omistajan antama ohje) ja periaatepäätöksiä sekä yleisesti valtion yhtiöitä koskevaa hyvää hallintotapaa.

Yhtiön perustamisen taustalla on hallituksen JTS 2018-2021 –riihessä tekemä periaatepäätös, talouspoliittisen ministerivaliokunnan päätös 13.11.2018 ja eduskunnan talousarvio vuodelle 2019. Päätös ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämiseen ja koulutusviennin edistämiseen liittyvän yhtiön perustamisesta tehtiin valtioneuvoston yleisistunnossa 28.2.2019. Opetushallitus perusti Oppiva Invest Oy:n, joka merkittiin kaupparekisteriin 29.3.2019. Opetushallituksen antamalla toimiohjeella määritellään Oppiva Invest Oy:n toimintaa ja päätöksenteon perusteita.

Oppiva Invest Oy on käynnistänyt rahoitustoimintansa vuoden 2020 tammikuussa ja tehnyt rahoituspäätöksiä 33 kappaletta yhteensä 16,8 miljoonaa euroa. Toteutuneina velkasitoumuksina portfoliossa on tällä hetkellä 19 yhtiötä ja yhtiön laina- ja sitoumuskanta on yhteensä noin 12 miljoonaa euroa. Yhtiön rahoitusinstrumentti on vaihto-oikeudeton pääomainoina. Oppiva Invest toimii aina täydentävänä rahoittajana tavoitellen maksimissaan 50 prosentin osuutta rahoituskokonaisuuksista. Yhtiön pyrkimyksenä on siten katalysoida rahoituskierroksilla yrityksiin

myös kaupallista rahoitusta. Oppiva Invest toimii rahoittajana yrityksille, joiden ratkaisut uudistavat ammatillista koulutusta, tukevat oppijaa ja opettajaa, ratkaisevat työelämän osaamistarpeita tai tuovat uusia, tämän päivän työkaluja oppilaitosten johtamiseen ja kehittämiseen. Rahoitettavat yritykset tuottavat siten ratkaisuja ja palveluita vastaamaan koulutuksen ja elinkeinoelämän tarpeita liittyen tulevaisuuden osaamistarpeisiin.

Rahoitustoiminnan ohella yhtiön tavoitteena on edistää oppilaitosten, ratkaisuja kehittävien yritysten ja elinkeinoelämän yhteiskehittämistä tulevaisuuden osaamisen tarpeet huomioiden. Ekosysteemytyössä sen keskeisenä toimenä on markkinan kehittäminen, markkinatiedon tuottaminen ja yleisesti oppimiskäytäntöjen ekosysteemin edistäminen. Yhtiön toimintakulut ja antolainaus on katettu sen sijoitusomaisuuden tuotoilla. Yhtiössä työskenteli vuoden 2023 lopussa neljä henkeä.

3 Tavoitteet

Järjestelyn avulla Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle annettaisiin pääomasijoitusmarkkinan kehittämisen ohella nykyistä vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen keskittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä, johon sisältyy myös uusien teknologioiden ja puhtaan siirtymän luomiin mahdollisuuksiin liittyvien investointien ja viennin vauhdittaminen. Tavoitteena on, että yhdessä yksityisen sektorin sijoitusten kanssa innovaatioiden kaupallistaminen, skaalaaminen ja yritysten sekä viennin kasvu vauhdittuvat. Samalla on mahdollista vauhdittaa esimerkiksi teknologioiden ympärille muodostuneita innovaatio- ja yritysekosysteemejä ja toimia osaavana omistajana yhdessä Suomessa toimivan yksityisen osaa-vaan pääoman kanssa.

Yhtiön tehtävänä olisi myös osaltaan varmistaa, että Suomi ja suomalainen vienti hyötyisivät nykyistä enemmän EU:n rahoituksesta. Toimijoiden yhdistämistä koskevan valmistelun yhteydessä on arvioitu uuden yhtiön tuki- ja rahoitusinstrumentit sekä markkinaehtoisien rahoituksen että valtiontuki-instrumenttien osalta, jotta teollisuuspolitiikan vaikuttavuus varmistettaisiin.

Yhtiön toimialaan kuuluva teollisuuspoliittinen rahoituspäätös perustuisi aina taloudellisiin laskelmiin ja hankkeen kannattavuuden arviointiin, mutta voisi näiden lisäksi sisältää myös arvopohjaisen näkemyksen valtion tekemän panostuksen pitkän aikavälin hyödyllisyydestä talouden, osaamisen lisäämisen sekä suomalaisen elinkeinorakenteen tasapainoisen kehittämisen kannalta. Tällaisissa päätöksissä tulee myös noudattaa EU:n valtiontukioikeuden määräyksiä.

Valmistelussa on päädytty siihen, että konsernin emoyhtiö Suomen Teollisuussijoitus Oy toimii markkinaehtoisesti. Tämän lisäksi Suomen Teollisuussijoitukseen yhdistyvien yhtiöiden valtiontukitoiminta eriytetään omaan tytäryhtiönsä (Teollisuustuki Oy). Uusi konserni kohdentaisi toimintansa erityisesti hallitusohjelman määrittelemiін tavoitteisiin ja muun muassa edellä luvussa 2.2 kuvatuille markkinapuutealueille. Lisäksi yhtiön uusi vahvempi teollisuuspoliittinen rooli ohjaisi yhtiön sijoituspolitiikkaa. Konsernin vahvemman teollisuuspoliittisen tehtävän keskiössä voisivat olla muun muassa arvoketjut ja osaamiskeskittymät, kansalliset strategiat ja painopisteet sekä valtioneuvoston erityistoimeksiannot.

Teollisuuspoliittiseen tehtävään kuuluisi muun muassa talouden rakenteiden ja strategisesti merkittävien toimialojen uudistaminen sekä uusien liiketoimintojen, teknologioiden ja innovaatioiden kaupallistamisen ja skaalaamisen rahoittaminen, mikä edistäisi arvoketjujen ja osaamiskeskittymien syntymistä ja kokonaisvaltaista kehittymistä sekä teollisuuden kilpailukykyä ja puhdasta siirtymää. Teollisuuspoliittisen tehtävän keskiössä voisi lisäksi olla kasvun ja tuottavuuden edellyttämän osaamisen varmistaminen. Julkisia sijoituksia voisi kohdistaa lisäksi muun muassa lupaaviin vertikaaleihin (esim. terveys, ”life science”).

Teollisuuspoliittista tehtävää ohjaisivat kulloisenkin hallitusohjelman mukaiset kasvu- ja teollisuuspoliittiset valinnat ja linjaukset, kuten muun muassa hallitusohjelman mukaisesti edellytysten luominen maailman parhaan startup- ja kasvuyritysekosysteemin kehittymiselle sekä kasvuhakuisten keski suurten yrittäjävetoisten yritysten (ns. Mittelstand) määrän tuplaaminen vuoteen 2030 mennessä. Kansallisista painopistevalinnoista esimerkkejä olisivat muun muassa murrokselliset teknologiat, puolustusteknologia tai tutkimustulosten kaupallistaminen.

Yhtiön tehtäviin kuuluisivat myös valtioneuvoston erityistoimeksiannot, joilla voidaan vahvistaa esimerkiksi tietyn strategisesti tärkeän yhtiön, toimialan tai klusterin elinvoimaisuutta, turvata vaikutuksiltaan merkittävien investointien (mm. mittavat laitosinvestoinnit) toteutuminen sekä kriittisen osaamisen ja teknologian säilyminen Suomessa. Erityistoimeksiannot voivat koskea myös huoltovarmuuden tai puolustuksen kannalta keskeisiä hankkeita.

Työ- ja elinkeinoministeriö määrittelee omistajaohjauksellaan yhtiön toiminnan tarkemmat strategiset painopisteet vastaamaan kulloisiakin markkinoiden tarpeita. Lisäksi ministeriössä on valmisteilla hallitusohjelman toimeksiantona teollisuuspoliittinen strategia, joka osaltaan linjaa myös valtion erityistehtävayhtiöiden roolia ja työnjakoa.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan tulee lisäksi selvittää Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n (Finnfund) liittämistä osaksi valtion uutta pääomasijoitusyhtiötä. Työ- ja elinkeinoministeriö tilasi asiantuntijaselvityksen koskien Finnfundin mahdollista liittämistä osaksi valtion pääomasijoitusyhtiötä. Selvityksen laati KPMG Oy Ab ja se pohjautuu eri sidosryhmiä edustavien tahojen haastatteluihin, yritysjärjestelyjä koskevaan teoreettiseen ja KPMG:n käytännön asiantuntijakokemukseen kehitysrahoituksen, pääomasijoittamisen sekä yritysjärjestelyjen saralla. Asiaa arvioitiin kattavasti toiminnallisesta, asiakas- ja sidosryhmä- sekä taloudellisista näkökulmista.

Selvityksen mukaan Finnfundin ja valtion pääomasijoituskonsernin toiminta ja sen tavoitteet, asiakkaat ja kanssarahoittajat poikkeavat toisistaan siten, ettei yhdistämisessä olisi saavutettavissa merkittäviä synergiaetuja

Vaikka yhdistämiselle ei löydy tässä vaiheessa riittäviä perusteita, jatkossakin on tärkeää kehittää yhteistyötä sekä suoraan valtion erityisrahoitusyhtiöiden välillä että osana Team Finland –toimintaa suomalaisten yritysten uudistumisen, kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseksi. Myös Finnfundin toiminnan kehittäminen (ml. tehokkuus) ja sitä koskevan käynnissä olevan säädöshankkeen eteneminen on tärkeä osa valtion erityisrahoitusyhtiöiden vaikuttavuuden kehittämistä ottaen huomioon toimintaympäristön muutokset.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Lakiesitys sisältää ehdotukset valtion pääomasijoitustoiminnassa ja yritysrahoituksessa toimivien yhtiöiden lainsäädäntöä koskeviksi muutoksiksi sekä omistuksen keskittämisestä Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön.

4.1 Keskeiset ehdotukset

Lakiesityksessä muutettaisiin lakeja Suomen Teollisuussijoitus Oy:stä ja Ilmastorahasto Oy:stä vastaamaan hallitusohjelman järjestelylle asettamia tavoitetta. Nykyisen Ilmastorahasto Oy:n omistus ja omistajaohjaus siirtyisivät Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön. Laki Business Finland Venture Capital Oy:stä kumottaisiin ja sen toiminnot siirrettäisiin kokonaisuutena Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle ja valtion tukea myöntävään tytäryhtiöön (Teollisuustuki Oy).

Oppiva Invest Oy:n osalta lainmuutostarpeita ei ole koska yhtiöstä ei ole erityislainsäädäntöä. Vuoden 2019 talousarviossa on luovutettu vastikkeetta 80 miljoonan euron arvosta pörssiosakkeita käytettäväksi perustettavan Oppiva Invest Oy:n omaan pääomaan. Selvitysosan mukaan Oppiva Invest tekee vaikuttavuushankintoja ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi myöntämällä markkinaehtoista pääomalainaa ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen ja opetusvälineistön kehittämistä sekä koulutusviennin edistämistä tukevaan yritystoimintaan. Yhtiön varat ehdotetaan tällä hallituksen esityksellä kohdistettavaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n uudistetun tehtävän mukaiseen toimintaan. Tästä seuraa, että jatkossa kyseisiä varoja ei enää kohdistettaisi vuoden 2019 talousarvion selvitysosassa yksilöityyn tarkoitukseen, vaan kyse olisi näiden varojen käyttötarkoituksen muutoksesta. Tarkoituksena kuitenkin olisi, että koulutusinvestoinnit ja kasvuyhtiössä tarvittavan osaamisen edistäminen olisivat myös jatkossa osa Suomen Teollisuussijoitus -konsernin toimintaa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Järjestelyn lopputuloksena valtion omistamien neljän pääomasijoitusyhtiön toiminta on keskitetty samaan konsernirakenteeseen. Tällä arvioidaan saavutettavan synergiaetuja ja tehokkuushyötyjä, kun eri toimijoiden päällekkäiset toiminnot yhdistetään. Markkina- ja asiakasnäkökulmasta valtion toiminta järjestetään selkeämmin yhdeksi kokonaisuudeksi, jolla on yhteinen strategia ja päämäärä.

Järjestelyn seurauksena myös asiakasrajapinta työ- ja elinkeinoministeriön muihin erityisrahoituslaitoksiin ja virastoihin selkiytyy. Aikaisempaa laajempi rahoitusinstrumenttivalikoima samalla vahvistaa sekä konsernin toimintaedellytyksiä että yhteistyötä muiden julkisten rahoituslaitosten kanssa.

4.2.1 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Järjestelyn lopputuloksena neljästä erillisestä osakeyhtiöstä muodostuu kaksi erillistä osakeyhtiötä. Sen seurauksena Oppiva Invest Oy:n ja Business Finland Venture Capital Oy:n toimielinten jäseniä ei enää tarvita edellä mainittujen yhtiöiden tehtävien hoitamiseen. Järjestelyssä Oppiva Invest sulautetaan kokonaisuudessaan Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön, jolloin suunnitelmien mukaan myös henkilöstö siirtyy uuden työnantajayhtiön palvelukseen. Business Finland Venture Capital Oy jakautetaan kokonaisjakautumisena toimiviin yhtiöihin Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön ja tukea myöntävään tytäryhtiöön Teollisuustuki Oy:öön.

Suunnitelmien mukaan jakautumisen yhteydessä Business Finland Venture Capital Oy:n markkinaehtoinen toiminta sekä tehdyt markkinaehtoiset rahastosijoitukset siirtyvät Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön, kun taas valtiontukitoiminta sekä valtiontukiehtoiset rahastosijoitukset siirtyvät Teollisuustuki Oy:öön. Kokonaisjakautumisen yhteydessä Business Finland Venture Capital Oy purkautuu. Oppiva Invest Oy:n ja Business Finland Venture Capital Oy:n palveluksessa oleva henkilöstö siirtyy Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja Teollisuustuki Oy:n palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Sen jälkeen, kun Business Finland Venture Capital Oy:tä koskeva yhtiöjärjestely on toteutettu, luovutetaan valtion omistamat Ilmastorahasto Oy:n (Teollisuustuki Oy) osakkeet Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle. Ilmastorahasto Oy:n markkinaehtoisia toimintoja harjoittava henkilöstö siirretään suunnitelmien mukaan uuden työnantajayhtiön Suomen Teollisuussijoitus Oy:n palvelukseen myös niin sanottuina vanhoina työntekijöinä osana Ilmastorahasto Oy:n markkinaehtoisten toimintojen liiketoimintasiirtoa. Ilmastorahasto Oy:n toiminimi muutetaan Teollisuustuki Oy:ksi.

Teollisuustuki Oy vastasi jatkossa nykyisistä Business Finland Venture Capital Oy:n ja Ilmastorahasto Oy:n potentiaalisista valtiontukitoiminnoista. Lisäksi on mahdollista, että myöhemmin ilmenee tarve yksittäisille oman pääoman ehtoisille tukipäätöksille tai uudelle tukiohjelmalle emoyhtiölle määriteltävän tehtävän puitteissa. Edellä tarkoitettua rakennemuutoksesta erilliset mahdolliset organisaatiomuutokset toteutetaan Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja Teollisuustuki Oy:n toimesta ja niiden itsenäisillä liiketoimintapäätöksillä. Mahdolliset henkilöstön sopeutustoimet ja uudelleenjärjestelyt perustuvat Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja Teollisuustuki Oy:n omaan arvioon niiden tarpeellisuudesta. Organisaatiomuutostilanteiden mahdollisesti aiheutuvista henkilöstövaikutuksista neuvotellaan tarvittaessa henkilöstön kanssa harkittujen liiketoimintapäätöksien henkilöstövaikutuksien tullessa ajankohtaisiksi.

Tukea myöntävän tytäryhtiön Teollisuustuki Oy:n vuosittainen sijoitusvolyymi vaihtelee todennäköisesti hyvin paljon. Kaiken kaikkiaan Teollisuustuki Oy:n sijoitusten vuotuinen kappalemäärä jää hyvin pieneksi suhteutettuna konsernin kokonaissijoitusten volyyymiin, koska konsernin toiminnan ensisijainen tavoite on markkinaehtoisen rahoituksen kanavointi markkinaan. Tällöin on varmistettava, että Teollisuustuki Oy:öön palkattu henkilökunta voisi osallistua hiljaisempina kausina emoyhtiön markkinaehtoisten hankkeiden valmisteluun. Tällä tavoin mahdollistetaan toiminnan tehokkuus sekä henkilökunnan osaamisen säilyminen ja motivaatio.

4.2.2 Taloudelliset vaikutukset

Järjestelyllä tehostetaan valtion pääomasijoittajien toimintaa ja saavutetaan synergiaetuja. Synergiaetuja ei saavuteta yhtiössä välittömästi, vaan prosessi kestää aina jonkin aikaa. Taloudelliset vaikutukset voidaan arvioida todennäköisesti myönteisiksi.

Suomen Teollisuussijoitus –konsernin taloudellisiin toimintaedellytyksiin vaikuttavat päätökset Business Finland Venture Capital Oy:n vuotuisen budjettirahoituksen lakkauttamisesta, Ilmastorahasto Oy:n omistamien Neste Oyj:n osakkeiden siirtämisestä takaisin valtioneuvoston kanslian omistukseen sekä Ilmastorahastolle vuoden 2023 täydentävässä talousarviossa myönnetyn 100 miljoonan euron siirtomäärärahan (3v) peruuttaminen vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa. Ilmastorahasto Oy:n omistamat Neste Oyj:n osakkeet (8,3 prosenttia) siirrettiin valtioneuvoston kanslialle syyskuussa 2023. Ilmastorahaston operatiivisen toiminnan rahoitus on perustunut olennaisilta osin Neste Oy:n osakkeille maksettavaan osinkoon, joka tuloutuu jatkossa suoraan valtiontalouteen. Lisäksi siirrosta seuraa Ilmastorahaston maksettavaksi noin 149 miljoonan euron luovutusvoittovero. Näin ollen Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistukseen siirtyvä yhtiövarallisuus on edellä mainittujen toimien perusteella supistunut merkittävästi.

Järjestelyllä keskitetään kaikki järjestelyyn osallistuvien yhtiöiden markkinaehtoinen toiminta jatkossa Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön. Valtiontukitoiminta keskitetään puolestaan Suomen Teollisuussijoitus Oy:n kokonaan omistamaan tytäryhtiöön Teollisuustuki Oy:öön. Keskitämällä myös puhtaan siirtymän markkinaehtoinen rahoitus jatkossa yhteen yhtiöön arvioidaan saavutettavan paremmin hallituksen ohjelmaan kirjattuja tehokkuusetuja.

Markkinoilla toimivien yritysten rahoitustarpeiden näkökulmasta taloudelliset vaikutukset ovat kytköksissä tulevan Tesi-konsernin käytettävissä oleviin pääomiin. Mikäli järjestely johtaa omien pääomien merkittävään vähentymiseen, on samalla vaikeampaa tavoitella hallituksen ohjelman linjaamien yritysten kasvun edellyttämien rahoitustarpeiden (ml. puhdas siirtymä) ja uuden teollisuuspoliittisen tavoiteasetannan näkökulmasta vaikuttavinta lopputulosta. Omien pääomien vähentymisestä aiheutuvia yhtiön sijoitusvolyymien vähenemisen vaikutuksia voidaan kuitenkin pyrkiä lieventämään Euroopan unionin tarjoamien rahoitusmahdollisuuksien paremmalla hyödyntämisellä ja uusilla, esimerkiksi vieraaseen pääomaan liittyviä rahoitusjärjestelyjä käyttöönottamalla.

4.2.3 Vaikutukset puhtaan siirtymän rahoitukseen

Helmikuussa 2024 Euroopan komissio esitteli arvionsa EU:n vuoden 2040 uudesta ilmastotavoitteesta. Komissio suositteli EU:n kasvihuonekaasujen nettopäästöjen vähentämistä 90 prosentilla vuoteen 2040 mennessä vuoden 1990 tasosta. Tavoite perustuu sekä Pariisin ilmastopöytäkirjaan että EU:n omaan ilmastolakiin. Vuoden 2040 tavoite tulee jo voimassa olevien, vuosien 2030 ja 2050 tavoitteiden rinnalle. Kaikkien vertailukohtana on vuosi 1990. Vuodelle 2030 on voimassa vähintään 55 prosentin nettopäästövähennystavoite. Vuoteen 2050 mennessä EU:n pitäisi olla hiilineutraali. EU:n uusi 2040 ilmastotavoite korostaa investointien tärkeyttä.

Joulukuussa 2023 järjestetyssä Dubain ilmastokokouksessa puolestaan tehtiin päätös, jolla allekirjoittajavaltiot ilmoittivat aikeistaan vauhditettuun lyhyen aikavälin toimintaan ja järjestelmälliseen siirtymiseen pois fossiilisten polttoaineiden käytöstä kohti ilmastoneutraaleja energiaratkaisuja.

Puhtaan siirtymän arvioidaan olevan yksi tulevien vuosikymmenten keskeisimmistä teollisuuden muutosajureista, joka tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia Suomelle. Suomeen on syntynyt merkittävä määrä yksityisen sektorin investointiaikeita ja Elinkeinoelämän keskusliiton dataikkuna listaa jopa yli 200 miljardin euron edestä pääasiassa laitos- ja infrainvestointihankkeita (EK 12/2023). Toteutuessaan hankekannan vaikutukset Suomen kasvuun, vientiin, työllisyyteen, arvonnäkökulmaan ja kilpailukykyyn olisivat merkittävät. Alustavien arvioiden mukaan kuitenkin vain 10% hankkeista olisi sellaisia, joilla olisi tosiasiallista kykyä kerätä rahoitusta markkinasta. Todennäköisin markkinapuute olisi ns. ”off-take” -hankkeissa, jotka hyödyntävät ylituotantona syntyvää puhdasta energiaa. Valtion voisi olla jatkossa perusteltua osallistua muun muassa tämän kaltaisten uusien teollisten mittakaavan hankkeiden rahoittamiseen.

Alkuvuoden 2023 tietojen valossa investointialto Suomessa näyttäisi olevan hidastumassa tai jopa pysähtymässä. Hidastumisen syynä ovat rahoituksen hinta ja saatavuus sekä inflaatio (Selvitys: Mustat joutsenet vihreän siirtymän investointien kiihdytyskaistalla, AFRY 5/2023). Investointien hidastuminen ei kuitenkaan näy hankkeiden suunnittelussa, vaan muun muassa YVA-menettelyiden määrä on edelleen ennätyksellisen korkealla tasolla. Valtaosa investointivolyymista (noin 150 miljardia euroa) kohdistuu puhtaan siirtymän mahdollistajiin, kuten sähköntuotantoon ja -jakeluun, jotka toteutuessaan edistävät myös tehdasinvestointeja. Toisaalta mikäli puhtaan teollisuuden investoinnit eivät etene, on riskinä, että myös puhtaan energian investoinnit toteutuvat huomattavasti pienemmässä mittakaavassa ja hitaammin, jolloin Suomen houkuttelevuus investointikohteena laskee merkittävästi. (Ilmastorahaston markkina-analyysi 12/2023).

Hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen liittyvien teollisuuden ja energiatuotannon investointitarpeiden on arvioitu vuoteen 2035 mennessä nousevan Suomessa jopa kymmeneen miljardiin euroon (Hiilineutraali Suomi 2035 – ilmasto ja energiapolitiikan toimet ja vaikutukset, Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:62). Puhtaan siirtymän rahoituksessa on tunnistettu markkinapuute erityisesti tuotantoprosessien kestävyttä palvelevan uuden teknologian käyttöönotossa ja skaalaamisessa teolliseen mittakaavaan. Näihin kaupallistamisvaiheisiin liittyy usein epävarmuuksia, joiden hinnoittelu rahoitusmarkkinoilla estää tarvittavat investoinnit. Rahoituksessa on todettu markkinapuute myös uusien kestävien ratkaisujen kehittämisessä, testaamisessa ja markkinoille viemisessä (Vihreän siirtymän rahoitus kasvupolitiikan osana, TEM 2022:41). Lähtökohtaisesti markkinat hoitavat myös vihreän siirtymän investointien rahoituksen, mutta julkisella rahoituksella arvioidaan kuitenkin olevan ohjaava rooli ilmastoystävällisten ratkaisujen ja investointien vauhdittamisessa riskinjakajana ja yksityisen rahoituksen katalyysoijana.

Rahoitusmarkkinoiden sykli jatkuu haastavana puhtaan siirtymän pääomaraskaiden hankkeiden osalta. Epävarmuus ja talouden heikot näkymät saavat sijoittajat entistä varovaisemmiksi. Samaan aikaan suurista kilpailukykyä kehittävästä investoinneista on käynnissä poikkeuksellinen kansainvälinen kilpailu, jonka kriittinen vaihe näyttäisi ajoittuvan seuraavien muutaman vuoden jaksolle. Kansainvälisen investointitukikilpailun kiristyessä Suomen keskeiset puhdasta siirtymää viime vuosina vauhdittaneet julkiset rahoituslähteet, kuten RRF-rahoitus ja energiatuet, ovat loppumassa tai supistumassa murto-osaan aiemmasta. Avustusmuotoisen rahoituksen vähentyessä kasvaa kysyntä muulle rahoitukselle. (Ilmastorahaston markkina-analyysi 12/2023).

Suomen teollisuuspolitiikan näkökulmasta olisi olennaisen tärkeää onnistua korkean jalostusasteen ydinteknologioiden kehittämisessä. Korkeamman arvonlisän hyödykkeet luovat pääasiassa enemmän työpaikkoja sekä suoraan että arvoketjua tukevan muun liiketoiminnan kautta. Ilmastoteknologioiden kehityspolkuun liittyy rahoituskapeikkoja teknologioiden kaupallistamisessa tutkimuksesta pilottiin sekä FoaK (first-of-a-kind) -laitosrahoitusvaiheessa, jossa tuotanto skaalataan ensimmäistä kertaa teolliseen mittakaavaan. Suurten pääomakustannusten vuoksi rahoituskapeikko on erityisen haastava FoaK-vaiheessa. Mikäli Suomessa ei onnistuta korkean arvonlisän pääomaraskaiden investointien houkuttelussa, voivat kasvu-, työllisyys- ja vientivaikutukset jäädä käsillä olevasta mahdollisuudesta murto-osaan. (Ilmastorahaston markkina-analyysi 12/2023).

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että mikäli puhtaan siirtymän rahoitus huomioidaan riittävästi muodostettavan Tesi-konsernin toiminnassa, jatkuu rahoitustoiminta puhtaan siirtymän investointiaallon vauhdittamisessa jalostusastetta nostavalla tavalla. Tavoitteena olisi pyrkiä lisäämään yksityisen ja EU-rahoituksen osuutta hankkeissa. Tällöin järjestelyn taloudelliset vaikutukset puhtaan siirtymän luomien mahdollisuuksien vauhdittamisessa voidaan arvioida vähintään neutraaleiksi, mutta mahdollisesti positiivisiksi, kun huomioidaan yhdistyneen Tesi-konsernin henkilöresurssit ja kyvykkyydet.

Suomen Teollisuussijoitus Oy on valtionvarainvaliokunnalle 28.9.2023 antamassaan lausunnossa todennut, että muodostettavan uuden Suomen Teollisuussijoitus –konsernin varat eivät riitä nykyisen Ilmastorahaston volyymin ylläpitämiseen puhtaan siirtymän osalta. Tämän arvioidaan osaltaan kasvattavan painetta puhtaan siirtymän rahoittamiselle muiden julkisten toimijoiden kautta.

Puhtaaseen siirtymään kohdentuvaa lainamuotoista julkista rahoitusta on leikattu Ilmastorahastosta noin 500 miljoonaa euroa seuraavan neljän vuoden ajanjaksolla. Jatkossa Suomen Teollisuussijoitus –konserni vastaa puhtaan siirtymän vauhdittamiseen kohdistettavasta valtion pääoma- ja rahastosijoitustoiminnasta. Mikäli puhtaan siirtymän vauhdittamiseen osoitettavan valtion rahoituksen volyymin tason säilyttäminen ennallaan halutaan varmistaa, edellyttää tämä uuden yhtiön strategisten painopisteiden ja rahoituskriteereiden määrittämistä ja ohjausta tältä osin sekä riittävää rahoitusta sijoitusten tekemiseen, joko ulkoisen- tai budjettirahoituksen perusteella. (Tessin lausunto valtiovarainvaliokunnalle 28.9.2023).

4.2.4 Vaikutukset julkiseen talouteen

Petteri Orpon hallituksen yhtenä päätavoitteena on kääntää Suomi kestävä kasvun uralle. Tämä edellyttää julkisen sektorin menojen tarkastelua ja niihin tehtäviä leikkauksia. Nyt ehdotettavassa järjestelyssä neljä erillistä valtionyhtiötä uudelleen järjestellään tavalla, jonka lopputuloksena on kaksi yhtiötä. Järjestelyllä tavoitellaan synergia- ja tehokkuusetuja. Samalla on tarkoitus purkaa yhdistyvien yhtiöiden toimintojen päällekkäisyyksiä ja tehostaa toimintaa kokonaisvaltaisesti. Järjestelyllä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia julkiseen talouteen.

Ehdotetun Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä koskevan lain 2 § 3 momenttiin sisältyisi säännös valtion mahdollisuudesta yhtiön tappioiden kattamiseen tarvittaessa. Lakiehdotukseen Teollisuustuki Oy:stä 6 §:n 2 ja 3 momenttiin sisältyvät informatiivisuonoiset säännökset valtion mahdollisuudesta osoittaa määrärahoja yhtiön toimintaan sekä tarvittaessa yhtiön tappioiden kattamiseen. Nämä olisivat luonteeltaan poikkeuksellisia toimenpiteitä. Säännösten taustalla on myös konsernin luonne valtion erityistehtävyyhtiöinä, jossa tytäryhtiö kanavoii markkinaan valtiontukea sisältävää rahoitusta. Muun muassa suuren mittakaavan teollisuuspoliittiset valtioneuvoston toimeksiannot eivät lähtökohtaisesti onnistu ilman lisäpääomituksia vaarantamatta uuden konsernin perustehtävää pääomasijoitusmarkkinassa ja teollisuuspolitiikan instrumenttina.

Voimassa olevan Suomen Teollisuussijoitus Oy –nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain (1352/1999) 2 §:n 1 momentin mukaan yhtiön toiminnan tulee olla liiketaloudellisesti kannattavaa pitkällä aikavälillä. Momentin alkuun ehdotetaan lisättäväksi vaatimus siitä, että yhtiön toiminnan tulee olla myös markkinaehtoista. Vastaava määräys löytyy Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 2§ 2 momentista (23.1.2014/54). Lisäys ei muuta yhtiön toiminataperiaatteita nykyisestä, mutta korostaa lähtökohtaa, jonka pohjalta vrtvksen toiminnan tulee olla itsekannattavaa, eikä valtion lisäpääomituksia pääsääntöisesti tarvittaisi. Lisäksi lisäys vahvistaa sitä periaatetta, että yhtiö toimii markkinassa, eikä sen toiminta saa vääristää alan yksityisten yhtiöiden toimintaedellytyksiä. Tällä hetkellä markkinassa toimii noin 80 yksityistä pääomasijoitusyhtiötä. Yhtiöllä on valtion erityistehtävyyhtiölle tyypillisellä tavalla laissa säädetty tehtävä, joka yhdessä edellä mainitun säännöksen kanssa tarkoittaa, että yhtiön ensisijaisena tarkoituksena ei kuitenkaan ole voiton tuottaminen osakeyhtiölain I luvun 5 §:n tarkoittamalla tavalla.

4.2.5 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotettujen lakien voimaantulon ja järjestelyn toteuttamisen jälkeen työ- ja elinkeinoministeriön omistajaohjauksessa oleva Ilmastorahasto Oy siirtyisi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n suoraan omistukseen ja yhtiön nimi muutettaisiin Teollisuustuki Oy:ksi. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi kuitenkin edelleen tukea myöntävän tytäryhtiön Teollisuustuki Oy:n ohjauksesta julkisten hallintotehtävien hoitamisen osalta. Valtiontukien maksatuksen keskeyttämiseen ja takaisinperimiseen liittyvät merkittävää julkisen vallan käyttöä sisällään pitävät tehtävät kuuluisivat myös jatkossa työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle, eikä Ilmastorahastosta annettuun lakiin ehdoteta tältä osin muutoksia.

Business Finland Venture Capital Oy:tä koskevan lain myötä myös Business Finland –viraston omistajaohjaukseen liittyvät vastuut lakkaisivat. Samoin Oppiva Invest Oy:n Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön sulautumisen myötä lakkaisi Opetushallituksen ohjausvastuu yhtiötä kohtaan. Näin ollen järjestelyllä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia viranomaisten toimintaan virkaesurssien vapautumisen seurauksena. Järjestelyn seurauksena Ilmastorahaston sijoitusneuvoston toiminta lakkaa. Sijoitusneuvosto koostuu eri ministeriöiden edustajista. Suomen Teollisuussijoitus Oy:llä on neuvoa antavana elimenä ja yhtiön yhteiskuntasuhteiden edistämistä varten Tesi Advisory Board. Ministeriöiden edustajien puuttuminen edellä mainitussa elimessä olisi paikattavissa esimerkiksi nimittämällä ministeriöiden edustajia tähän toimielimeen tai järjestämällä poikkihallinnollinen näkyvyys konsernin toimintaan erikseen käyttöön otettavilla raportointikäytännöillä.

4.2.6 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Järjestelyn lopputuloksena valtion pääomasijoittajat on muodostettu selkeämmän kokonaisuuden alle. Se kuinka vaikuttavaksi yhtiön toiminta muodostuu, on avainasemassa arvioitaessa yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Yhdistymisarvioinnissa mukana olevat toimijat toteuttavat nyt tehtäväänsä eri kohdassa markkinaa, erilaisella lähtökohdilla ja erilaisilla keinoilla. Yhdistyneenä toimijana Tesi-konsernin kyvykkyydet ovat monipuolisemmat, ja osaamisresurssit ovat suuremmat mahdollistaen laajemman yhteiskunnallisen vaikuttavuuden keskeisten keinojen toteuttamisessa sekä verkostojen aktiivisessa omistajuudessa.

Samassa konsernissa toimiminen edesauttaa markkinatutkimuksien toteuttamista, markkinatiedon laatimista ja jakamista laajemmalle verkostolle sekä antaa laajemmat valmiudet hallintomallien kehittämismahdollisuuksiin sekä parhaimpien käytäntöjen jalkauttamiseen, etenkin kun eri organisaatioista lähtöisin olevien toimihenkilöiden kyvykkyydet ovat osiltaan toisiaan täydentäviä.

Jokaisella toimijalla on hallinnossa sekä henkilökunnassaan vaikeasti korvattavissa olevia erityisasiantuntijoita, joiden toimiessa yhdessä pystytään monipuolistamaan palvelutarjontaa kaikkien vaiheiden rahastoihin sekä laajaan kohtemäärään suoria sijoituskohteita. Lisäksi yhdistynyt toimija kykenee palvelemaan asiakasyrityksiään sekä yritysrahoituksen alueella, että tarjoamaan tukea kohteiden jatkorahoituksessa sekä mahdollisissa uudelleenjärjestelytilanteissa.

Yhdistyneenä toimijana Suomen Teollisuussijoitus -konsernin palveluiden yhteiskunnallisen vaikuttavuuden voidaan arvioida olevan laajempaa yksittäisinä toimijoina toimiseen verrattuna johtuen resurssien ja kyvykkyyksien yhdistämisen eduista.

Toisaalta yhtiöiden yhdistämisessä on huomioitava niiden nykyisen toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden jatkuminen osana uutta konsernia. Yhteiskunnallisten vaikutusten arvioidaan olevan jossain määrin negatiivisia toimialoilla, joihin ei enää osoitettaisi resursointia uudistuneessa toiminnassa tai joiden osalta resursointia vähennetään. Järjestelyn lopputuloksena esimerkiksi Oppiva Invest Oy yhdistetään Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön. Jatkossa Oppiva Invest Oy:n nykyiseen toimintaan kohdistetut varat käytettäisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n uudistuneen tehtävän hoitamiseen, jossa ammatillisen koulutuksen oppimisympäristöjen kehittämisen ja koulutusviennin edistämisen arvioidaan olevan nykyistä vähäisemmässä roolissa. Toisaalta uuden konsernin sijoitusten voidaan arvioida kohdistuvan ammatillista koulutusta laaja-alaisemmin koulutussektorin alan yrityksiin ("edutech") sekä koulutuksen että osaamisen kehittämiseen toimialalla ja kohdeyrityksissä. Ilmastorahasto Oy:n nykyisen yhteiskunnallisen vaikuttavuuden säilyttämisessä keskeisessä asemassa arvioidaan olevan riittävien resurssien kohdistaminen puhtaan siirtymän rahoitukseen vaikuttavuussijoittamiseen suunniteltujen rahoituskriteerien perusteella varmistaen suorien alisteisen vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen jatkumisen myös jatkossa. Samoin, jos järjestelyn lopputuloksena Business Finland Venture Capital Oy:n harjoittama alkavan vaiheen yritysten pääomatarjonta tai sen monipuolistuminen vähenee merkittävästi konsernin strategiassa, voi tällä olla vaikutusta aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinassa. Toisaalta aikaisen vaiheen pääomasijoitusmarkkinassa (siemen ja aikainen venture-vaihe) ei ole enää sellaisia merkittäviä pääomakapeikkoja, jotka tarvitsivat uusia mittavia julkisia rahoitusratkaisuja. Vastaavasti, mikäli Suomen Teollisuussijoitus Oy:n harjoittamaa sijoitustoimintaa myöhäisen vaiheen venture- ja growth -rahastoissa vähennettäisiin kauttaaltaan merkittävästi, olisi sillä kielteisiä vaikutuksia oman pääoman ehtoisen rahoituksen saatavuuteen Suomessa ja uusien rahastojen markkinoille tulon ja kokoon.

4.2.7 Ympäristövaikutukset

Hankkeen ympäristövaikutukset riippuvat suurelta osin siitä, kuinka valtion ilmastosittoiminnan järjestetään osana uutta Tesi-konsernia. Jos puhtaan siirtymän investoinnit jäävät yhtiön toiminnassa vähemmälle huomiolle kuin nykyjärjestelyssä, voidaan ympäristövaikutusten arvioida olevan todennäköisesti negatiivisia.

Ilmastorahasto on ollut vaikuttavuussijoittaja, jonka nimenomaisena tehtävänä on edistää ilmastomuutoksen torjumista ja teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamista Suomessa. Näitä tehtäviä siirrettäisiin emoyhtiö Tesiin. Digitalisaatiohankkeisiin, joilla ei ole kytköstä ilmastomuutoksen torjumisen edistämiseen ja teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamiseen, Ilmastorahasto on voinut osallistua edellyttäen, että niiden ympäristövaikutukset ovat vähintään neutraaleja ja että niillä voidaan saavuttaa merkittäviä muita yhteiskunnallisia hyötyjä. Ilmastorahasto on myös ainut erityistehtäväyhtiö, jonka tavoitteisiin on sisällynyt luonnonvarojen käytön tehostaminen ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen.

Ilmastorahaston rahoituspäätöksillä ei ole saanut olla merkittäviä kielteisiä ympäristövaikutuksia, eivätkä sen toteuttamat investoinnit ole saaneet aiheuttaa merkittävää haittaa biologiselle monimuotoisuudelle. Sijoituskohteita valitessaan Ilmastorahaston arviointikriteerejä ovat esimerkiksi olleet investoinnin päästövähennyspotentiaali ja muut yhteiskunnalliset vaikutukset, joiden perusteella rahoituspäätöksiä priorisoidaan. Näin ollen Ilmastorahaston sijoitus- ja rahoituskohteiksi on valikoitunut hankkeita, joiden myönteiset ympäristövaikutukset ovat merkittävimmät suhteessa muihin mahdollisiin rahoituskohteisiin. Yhtiöllä on 31.12.2023 mennessä 24 rahoituskohdetta ja yhtiön hankeportfolioon kokonaisuutena liittyvä teoreettinen kumulatiivinen kymmenen vuoden päästövähennyspotentiaali, eli hiilikädenjälki, on yritysten liiketoimintasuunnitelmien onnistuessa täysimääräisesti noin 290 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Vertailun vuoksi Suomen kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt yhtenä vuotena (2022) olivat noin 44,9 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia (Tilastokeskus 5/2023). Ilmastorahasto on hankkeissa toiminut vain osarahoittajana ja Ilmastorahaston sijoituskohteiden päästövähennyspotentiaali kohdistuu sekä Suomeen että Suomen ulkopuolelle jakautuen sekä päästökaupan alaisille että päästökaupan ulkopuolisille sektoreille.

Ennen Ilmastorahaston taseessa olleiden Nesteen osakkeiden siirtoa takaisin valtion suoraan omistukseen yhtiö tavoitteli 130 miljoonan euron vuotuista rahoituspäätösvolyymia vuosina 2023-2026. Tällöin Ilmastorahaston rahoitusvolyymi olisi neljän vuoden aikana ollut yli 500 miljoonaa euroa, mikä olisi kohdentunut hiilikädenjäljen kasvattamiseen. Mikäli puhtaan siirtymän investointeihin käytettävissä oleva pääoma on uudessa yhtiössä pienempi, ja mikäli puhtaan siirtymän vaikuttavuussijoittaminen jää sääntelyssä ja uuden yhtiön toiminnassa vähemmälle huomiolle kuin nykyjärjestelyssä, voidaan järjestelyn ympäristövaikutusten arvioida olevan kielteisiä.

Toisaalta Suomen Teollisuussijoitus Oy:n arvion mukaan kaikista sen suorien sijoitusten portfoliosta noin 70 prosenttia kohdistuu puhdasta siirtymää edistäviin hankkeisiin, ja lisäksi Tesin instrumentaatio mahdollistaa joissakin tarkoin harkituissa tilanteissa jatkorahoituksen Ilmastorahaston salkussa oleviin hankkeisiin. Ilmastorahasto ei ole toistaiseksi tehnyt jatkorahoituspäätöksiä, joten jatkorahoitusmahdollisuuden osalta yhdistymisen ympäristövaikutuksen voidaan arvioida olevan jossain määrin positiivinen. Ilmastorahasto ja Tesi arvioivat siirtymäkauden 2024 aikana tehtävien rahoituspäätösten mahdolliset jatkorahoitustarpeet tiiviissä yhteistyössä. Lisäksi tavoitteena on pyrkiä katalysoimaan enemmän yksityistä ja EU-rahoitusta hankkeisiin ja kohdeyrityksiin.

Lisäksi Tesi pyrkii aktiivisen omistajuuden avulla jalkauttamaan parhaimpia kestävyyskäytäntöjä kohdeyhtiössään esimerkiksi hallitusvaikuttamisen avulla. Tesi pyrkii nostamaan kestävyysosaamista ja kestäviä toimintatapoja markkinoilla myös yleisesti muun muassa tarjoamalla näitä koskevia työkaluja markkinatoimijoiden kehitystyön tueksi. Kestävyyskehitystä pystytään myös seuraamaan ja edistämään Tesi jo olemassa olevien tietomallien pohjalta jatkossa kaikkien yhtiöiden toiminta-alueilla.

Ilmastovaikutusten kannalta olisi myös tärkeää auttaa ympäristöä kuormittavia yrityksiä muuttamaan ympäristöä vähemmän kuormittavaksi. Sijoittaminen vain valmiiksi ”puhtaisiin” yrityksiin ei luultavasti toisi vastaavaa ilmastovaikutusta, kuin sijoittaminen yrityksiin, jotka ovat muuttamassa toimintaansa vähemmän ympäristöä kuormittavaksi. On varsin todennäköistä, että yksityinen rahoitus- ja pääomamarkkina kilpailevat taksonomian mukaisista vihreistä hankkeista suhteessa enemmän kuin sitä tavoittelevien yritysten rahoituksesta. Jälkimmäinen lähestymistapa palvelisi yleisiä ilmastotavoitteita todennäköisesti paremmin.

Yhtiö pyrkii sijoitustoiminnassaan välttämään merkittävän haitan aiheuttamista ympäristölle tai biologiselle monimuotoisuudelle. Rahoitettujen hankkeiden on oltava niihin sovellettavan ympäristölainsäädännön mukaisia, ja yritys voi soveltaa merkittävän haitan poissulkemiseksi vapaaehtoisia arviointikehikkoja, kuten EU:n taksonomia-asetuksen DNSH-periaatetta (do no significant harm).

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Muina pääasiallisina toteuttamisvaihtoehtoina on arvioitu järjestelyn toteuttamista kaksivaiheisesti siten, että ensin toteutettaisiin järjestelyyn osallistuvien yhtiöiden omistuksen keskittäminen Suomen Teollisuussijoitukselle, jonka jälkeen konsernin yhtiöiden strategiat ja toiminnan painopisteet uudistettaisiin omistajaohjauksen kautta. Toisena vaihtoehtona on ollut yhtiörakenteen muokkaaminen siten, että valtioneutua sisältävä toiminta organisoitaisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön. Mahdollista olisi myös tukea sisältävän pääomasijoitustoiminnan lakkauttaminen tai valtioneutua sisältävien sijoitusten eriyttäminen muodostettavasta Suomen Teollisuussijoitus Oy -konsernista, mutta nämä vaihtoehdot eivät täytä kaikkia hallitusohjelmakirjauksen tavoitteita.

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Hallituksen ohjelman kirjauksen mukaan Ilmastorahasto Oy:n, Business Finland Venture Capital Oy:n ja Oppiva Invest Oy:n omistus keskitetään Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle. Jokaisen Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön yhdistettävän yhtiön kohdalla on ollut useampi toteuttamisvaihtoehto. Kukin yhtiö voitaisiin sulauttaa Suomen Teollisuussijoitukseen tai siirtää sen omistamaksi tytäryhtiöksi. Lisäksi olisi mahdollista siirtää osa sulautuvan yhtiön liiketoiminnasta Suomen Teollisuussijoitukseen liiketoimintasiirtona tai jakauttaa yhtiö esimerkiksi markkinaehtoisesti toimivaan ja valtioneutukiehtoisesti toimivaan yhtiöön, joista toinen yhtiö puolestaan sulautettaisiin Suomen Teollisuussijoitukseen. Alla on selostettu toteuttamisvaihtoehdot kolmen pääasiallisen vaihtoehdon mukaisesti, joista ensimmäisenä olisi yhtiöiden keskittäminen Suomen Teollisuussijoituksen omistukseen tytäryhtiöinä, toisena yhtiöiden sulauttaminen Suomen Teollisuussijoituksen absorptiosulautumisen kautta ja kolmantena järjestelyn toteuttaminen sisaryhtiömalliin perustuen, jossa valtion suoraan omistukseen olisi jäänyt kaksi erillistä yhtiötä.

Ensisijaisena vaihtoehtona olisi järjestelyn toteuttaminen siten, että Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistukseen siirrettäisiin kaikki Ilmastorahasto Oy:n, Business Finland Venture Capital Oy:n sekä Oppiva Invest Oy:n osakkeet. Ilmastorahastolakiin ja BFVC-lakiin tehtäisiin omistajavaihdoksen edellyttämät muutokset. Suomen Teollisuussijoitus Oy ohjaisi konsernin markkinaehtoisista toimintaa. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaisi Ilmastorahaston ja Business Finland Venture Capital Oy:n valtioneutukitoimintoja. Oppiva Invest Oy:tä koskeva budjettilaki huomioitaisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:stä annetun lain muutoksen yhteydessä siten, että mahdollistettaisiin Oppiva Invest Oy:n varojen käyttötarkoituksen uudelleenmäärittely yhteensopivaksi hallituksen ohjelman tavoitteiden kanssa. Teollisuuspoliittisen tehtävän vahvistaminen ja kon-

sernin yhtiöiden toiminnan painopisteiden uudelleenmäärittely toteutettaisiin Suomen Teollisuussijoitusta ohjaavan työ- ja elinkeinoministeriön toimesta ja tytäryhtiötään ohjaavan Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimesta omistajaohjauksen kautta. Vaihtoehdossa hallituksen ohjelman kirjaukset toimeenpantaisiin kaksivaiheisesti siten, että ensin keskittäisiin yhtiöiden omistus Suomen Teollisuussijoitukselle, jonka jälkeen omistajaohjauksellisin keinoin, esimerkiksi ohjaukskirjein ja toimiohjein, päivitettäisiin konserniyhtiöiden tehtävät ja painopisteet. Mikäli omistuksen keskittämisen jälkeisessä jatkovalmistelussa ilmenisi, että konsernin järjestäminen toimivaksi kokonaisuudeksi edellyttäisi konserniyhtiöiden yhtiöoikeudellista yhdistämistä, toteutettaisiin mahdollisesti tarvittavat lainsäädännölliset muutokset toisella lainsäädäntöhankkeella. Toteuttamisvaihtoehto mahdollistaisi huolellisemman vaikutustenarvioinnin ja sidosryhmäselvitykset teollisuuspoliittisen tehtävän vahvistamiseen ja toiminnan painopisteiden uudelleenmäärittelyyn liittyen. Toisaalta toimintojen yhdistämistä koskeva valmistelu voisi pitkittyä ja usean eri yhtiön olemassaolon jatkuminen olisi mahdollisesti tarkoittanut tinkimistä järjestelyn kautta saavutettavista synergia- ja tehokkuuseduista.

Toisena toteuttamisvaihtoehtona olisi järjestelyn toteuttamisen siten, että kaikki yhtiöt yhdistettäisiin absorptiosulautumisen kautta Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön, jolle annettaisiin julkiset hallintotehtävät valtioneuvoston myöntämiseen ja valvontaan muuttamalla Suomen Teollisuussijoitus Oy:stä annettua lakia. Vaihtoehdolla saavutettaisiin parhaiten synergia- ja tehokkuushyödyt, kun kaikki toiminta tapahtuisi jatkossa samassa yhtiössä. Vaihtoehtoa varten laaditussa oikeudellisessa selvityksessä todettiin, että järjestely olisi mahdollinen kansallisen ja EU:n valtioneuvoston päätöksen puitteissa. Järjestelyn seurauksena julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettu laki soveltuisi työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan jatkossa kaikkeen Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaan, jolla yhtiön arvion mukaan olisi olennaisella tavalla yhtiön markkinaehtoista sijoitustoimintaa haittaava vaikutus. Lisäksi Suomen Teollisuussijoitus arvioi, että valtioneuvoston rooli haittaisi sen asemaa kansainvälisillä markkinaehtoisesti toimivilla rahoitusmarkkinoilla. Valmistelussa arvioitiin myös vaihtoehtoa, jossa valtioneuvoston myöntämisestä olisi jatkossa luovuttu, jolloin absorptiosulautuminen olisi voitu toteuttaa ilman julkisen hallintotehtävän antamista Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle. Vaihtoehdon riskeinä nähtiin muun muassa yhdistymisen kautta Suomen Teollisuussijoituksen vastattaviksi tulevat yhdistyvien yhtiöiden vastuut ja velvoitteet sekä valtioneuvoston instrumenttien poistuminen keinovalikoimasta. Lisäksi Business Finland Venture Capital Oy on jo tehnyt valtioneuvoston sijoituksia, joka edellyttäisi sitä koskevan lain voimassaolon ja yhtiön olemassaolon jatkamista vähintään valtioneuvoston sijoituksilta osin, jonka seurauksena valtion tai Suomen Teollisuussijoituksen omistukseen jäisi joka tapauksessa erillinen osakeyhtiö.

Kolmantena toteuttamisvaihtoehtona olisi järjestelyn toteuttaminen siten, että Business Finland Venture Capital Oy:n ja Ilmatorahasto Oy:n valtioneuvoston sijoitukset yhdistettäisiin fuusioimalla yhtiöt keskenään ja siirtämällä niiden markkinaehtoiset toiminnot liiketoimintasiirtona Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle. Tässä vaihtoehdossa pelkästään valtioneuvoston myöntämiseen keskittyvä tukiyhtiö jäisi työ- ja elinkeinoministeriön tai Business Finlandin suoraan omistuksen ja omistajaohjauksen. Suomen Teollisuussijoitus jatkaisi markkinaehtoista toimintaa huomioiden hallituksen ohjelmaan kirjatut uudet painopisteet. Vaihtoehto selkeyttäisi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja tukiyhtiön asemaa sekä perustuslain että EU:n valtioneuvoston päätöksen näkökulmasta, mutta se ei vastaisi täysin hallituksen ohjelmassa annettua toimeksiantoa kaiken toiminnan keskittämisestä, kun valtioneuvoston myöntävä yhtiö olisi jäänyt valtion suoraan omistukseen Suomen Teollisuussijoituksen ulkopuolelle. Sisaryhtiömallin etuna olisi myös se, että valtio voisi tukiyhtiön ainoana osakkeenomistajana tehdä osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja osakkeenomistajan päätöksiä omistamassaan yhtiössä. Nyt ehdotettavassa järjestelyssä Suomen Teollisuussijoitus Oy omistaa tukiyhtiön osakekannan. Tukiyhtiön valtioneuvoston toimintojen ohjaus ehdotetaan säädettäväksi työ- ja elinkeinoministeriön

vastuulle siten, että Suomen Teollisuussijoitus Oy ei saa puuttua tytäryhtiönsä valtiontukitoimintojen hoitamiseen. Tästä seuraa, että Suomen Teollisuussijoitus Oy ei myöskään voisi tehdä osakkeenomistajan päätöstä tukityttäressä valtiontukiehtoista sijoitusta koskien

Valmistelussa on myös arvioitu vaihtoehtoa, jossa valtiontukia myöntävällä tytäryhtiöllä säilyisi mahdollisuus markkinaehtoiseen toimintaan. Perusteena on ollut muun muassa investointien jatkorahoituksen toteuttaminen joustavasti samasta organisaatiosta tilanteessa, jossa alkujaan valtiontukiehtoisen rahoituksen toisella rahoituskierroksella olisikin tarkoituksenmukaisempaa noudattaa markkinaehtoista rahoitusta. Samoin on mahdollista, että investointia valmistellessa ilmenisi, ettei sen toteuttamiselle valtiontukiehtoisena ole perusteita tai että asiakas voisi itse todeta markkinaehtoisen rahoituksen sopivan paremmin tarpeisiinsa. Koska tytäryhtiö ei voi myöntää rahoitusta markkinaehdoin, tulisi keskeneräisen investoinnin valmistelu siirtää emoyhtiölle, joka voi asiakasnäkökulmasta hankaloittaa ja hidastaa investointipäätöksen valmistelua. Toisaalta tyttären markkinaehtoisen toiminnan mahdollisuuden poissulkemista on perusteltu emoyhtiön ja tytäryhtiön välisen työnjaon selkeydellä ja siitä seuraavien henkilöresurssien ja pääomien kohdistamisen tehokkuudella. Markkinaehtoisuuden säilyttämisen tytäryhtiössä katsottiin myös johtavan tilanteeseen, jossa tytäryhtiössä olisi oltava riittävät resurssit markkinaehtoisen toiminnan toteuttamiseksi, jolloin jouduttaisiin tinkimään järjestelystä saatavista tehokkuushyödyistä. Valmistelussa päädyttiin siihen, että resurssien tehokkaan käytön ja konsernin toiminnan selkeyden näkökulmasta yksinkertainen jako markkinaehtoista rahoitusta tarjoavaan emoyhtiöön ja valtiontukiehtoista tarjoavaan tytäryhtiöön on eri näkökannat huomioiden perustelluin ratkaisu. Tällöin saavutetaan parhaiten hallitusohjelmassa todetut järjestelyn selkeyteen ja tehokkuuteen liittyvät kirjaukset. Ehdotettu järjestely on myös selkeämpi ratkaisu Euroopan unionin valtiontukisäännösten edellyttämän ristisubvention poissulkemisen näkökulmasta.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Vastaavanlaisia järjestelyjä on toteutettu useassa Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Esimerkiksi Euroopan komission päätös SA.36061 koski Yhdistyneeseen kuningaskuntaan perustettavaa erityisrahoituskonsernia nimeltään British Business Bank. Yhtiön rakenne oli järjestetty siten, että valtion suorassa omistuksessa oli konsernin emoyhtiö, joka omisti kolme tytäryhtiötä. Emoyhtiöllä ei ollut markkinatoimintaa, vaan markkinatoiminta oli järjestetty sen tytäryhtiöiden kautta. Kaupallisen tytäryhtiön kaikki toiminta oli markkinaehtoista mukaan lukien siihen tehdyt pääomitus, kun kaupallisen yhtiön toiminnalta edellytettiin markkinaehtoista tuottoa ja se toimi markkinoilla kaupallisin ehdoin ei-markkinaehtoisesta toiminnasta erillään. Valtuutetun tytäryhtiön pääomitus ei puolestaan ollut markkinaehtoista, sillä valtio ei odottanut saavansa sijoitukselleen markkinaehtoista tuottoa. Valtuutettu tytäryhtiö toimi markkinoilla etukäteen määritellyissä markkinapuute-tapauksissa useimmiten epäsuorasti rahoituksen välitystoimintaa harjoittavien yritysten kautta, mutta myös suorat sijoitukset yhtiöihin olivat mahdollisia. Pääosa yhtiön rahoituksesta oli valtiontukiehtoista, mutta osa rahoituksesta oli markkinapuutealueille kohdennettavaa markkinaehtoista rahoitusta. Kolmantena tytäryhtiönä toimi palveluyhtiö, johon koottiin aiemmin useamman eri ministeriön alaisuudessa ollut asiantuntemus ja tietotaito liittyen pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Palveluyhtiön pääomitus ei ollut markkinaehtoista. Se tarjosi operatiivisia-, hallinnollisia- ja neuvonantopalveluja Yhdistyneen kuningaskunnan valtiolle, emoyhtiölle ja valtuutetulle tytäryhtiölle liittyen pienten- ja keskisuurten yritysten rahoitustarpeisiin, mutta se ei tarjonnut palveluita markkinoille.

Toisena esimerkkinä voidaan todeta komission päätös SA.105087, joka koski Tanskan vienti- ja investointirahaston perustamista. Rahasto oli uusi valtion kokonaan omistama yhteisö, joka muodostettiin yhdistämällä kolme olemassa olevaa Tanskan valtion omistamaa yhteisöä yhteiseen omistukseen. Järjestely toteutettiin perustamalla uusi valtion suoraan omistama emoyhtiö,

jonka tehtävänä ei aluksi ollut muuta kuin tytäryhtiöidensä omistaminen. Olemassa olevat kolme yhteisöä järjesteltiin uudelleen emoyhtiön kahdeksi erilliseksi tytäryhtiöksi liittämällä yhteen Tanskan kasvurahasto ja vihreän investoinnin rahasto yhdeksi tytäryhtiöksi ja siirtämällä Tanskan vientiluottoyhtiön toiminnot toiseen emoyhtiön tytäryhtiöön. Molemmat tytäryhtiöt pystyivät tarjoamaan sekä valtiontukiehtoista rahoitusta että markkinataloussijoittajaperiaatteen edellytykset täyttävää markkinaehtoista rahoitusta tunnistetuilla markkinapuutealueilla. Kilpailun vääristyminen estettiin ottamalla käyttöön erinäisiä kriteereitä, joiden avulla estetään markkinaehtoisesti toimivien kilpailijoiden syrjäytymistä markkinoilta (ns. no-crowding-out measures). Nämä kriteerit liittyivät esimerkiksi yksityisen rahoituksen ensisijaisuuteen, markkinaehtoisen rahoituksen läpinäkyvyyteen ja toimintaa koskevan valituskanavan luomiseen. Tanskan järjestelyssä ei leikattu yhdistyvien yhtiöiden pääomia, vaan uutta kokonaisuutta lisäpääomitetiin, jonka lisäksi otettiin käyttöön valtiontakuita ja verohelpotuksia koskevia järjestelyitä.

Komission päätös SA.36904 koski Single Development Institution -nimisen erityisrahoitusyhtiön perustamista Latviassa. Järjestely toteutettiin yhdistämällä kolme julkisen sektorin kokonaan omistamaa yhtiötä. Uusi yhtiö toimii vain ei-markkinaehtoisesti ja Latvia sitoutui ilmoittamaan komissiolle, jos yhtiö myöhemmin laajentaa toimintaansa myös markkinaehtoiseen rahoitukseen.

Portugalin Banco Português de Fomento -nimisen erityisrahoitusyhtiön perustamista koski komission päätös SA.55719. Järjestely toteutettiin yhdistämällä kolme julkisen sektorin kokonaan omistamaa yhtiötä. Uusi yhtiö tarjosi sekä valtiontukiehtoista rahoitusta että markkinataloussijoittajaperiaatteen edellytykset täyttävää markkinaehtoista rahoitusta tunnistetuilla markkinapuutealueilla. Kilpailun vääristyminen estettiin ottamalla käyttöön erinäisiä kriteereitä, joiden avulla estetään markkinaehtoisesti toimivien kilpailijoiden syrjäytymistä markkinoilta (ns. no-crowding-out measures).

Vastaavalla tavalla komissio on arvioinut myös Hollannin Invest International -rahoitusjärjestelmän perustamista (SA.55465) ja kehityspankki Invest-NL:n perustamista (SA.47821). Kummassakin tapauksessa perustettaviin yhtiöihin siirrettiin olemassa olleita investointirahastoja tai muita rahoitusjärjestelyjä. Yhtiöiden pääomitus katsottiin valtion tueksi, kun yhtiöiltä ei edellytetty markkinaehtoista tuottoa. Molemmat yhtiöt tekivät sekä markkinaperusteisia että ei-markkinaehtoisia sijoituksia ja kilpailun vääristyminen estettiin no-crowding-out -kriteereillä.

Ruotsalainen verrokkiyhtiö Saminvest perustettiin vuonna 2016 valtion pääomasijoitusyhtiöksi. Saminvest sijoittaa markkinaehtoisesti yksityisiin kasvuvaiheen rahastoihin. Julkisomisteiset pääomasijoitusyhtiöt, Inlandsinnovation ja Fouriertransform, yhtiöitettiin Saminvestin alaisuuteen tytäryhtiöiksi. Tytäryhtiöiden toiminta sulautuu osaksi Saminvestiä portfolioiden tultua likvidoiduksi. Saminvestin perustamisen mahdollisesta notifiointista ei ole saatavilla dokumentaatiota komission sivuilta.

Taulukossa 1 esitellään yllä mainittujen toimijoiden tiedot tarkemmin:

Taulukko 1: Verrokkimaiden toimijoiden vertailu

Maa	Suomi	Iso-Britannia	Latvia	Portugali	Tanska	Hollanti	Ruotsi
Pääomasijoitusyhtiön nimi	Suomen Teollisuus-sijoitus oy	British Business Bank (BBB)	ALTUM	Banco Português de Fomento	Vaekstfonden	Invest-NL	Saminvest

Yhtiön perustamisvuosi	1995	2014	2015	2020	1992	2020	2016	
Status	Valtion pääomasijoitusyhtiö	Kansallinen kehityspankki	Valtion kehitysrahoituslaitos	Kansallinen kehityspankki	Valtion investointirahasto	Valtion kehitysrahoituslaitos	Valtion pääomasijoitusyhtiö	
Yritystyyppi	Osakeyhtiö	Osakeyhtiö	Osakeyhtiö	Keskinäinen yhtiö	Julkisomisteen sijoitusrahasto	Osakeyhtiö	Osakeyhtiö, 2 tytäryhtiötä	
Omistus	100 % julkisomisteinen	100 % julkisomisteinen	100 % julkisomisteinen	Julkinen	100 % julkisomisteinen	100 % julkisomisteinen	100 % julkisomisteinen	
Työntekijöiden määrä	54	415	100	120	200	130	10 (ei sis. tytäryhtiöiden työntekijöitä)	
Sijoituksia ulkomaisiin yrityksiin	Ei	Rahastosijoituksia tietyin rajoittein. Ei suoria sijoituksia.	Ei	Ei	Kyllä	Ei	Ei suorasijoituksia. Rahastosijoituksia voidaan tehdä tietyin rajoittein.	
Pääomasijoitukset prosenttia BKT:sta 2022	Kohdeyhtiöiden kotimaan mukaan	0,74 %	1,1 %	0,52 % (Baltian maat yht.)	0,11 %	0,9 %	1,19 %	1,1 %
	Sijoitusyhtiöiden kotimaan mukaan	0,33 %	1,79 %	0,12 % (Baltian maat yht.)	0,03 %	0,86 %	0,66 %	0,82 %

6 Lausuntopalaute

Lakiesityksestä on järjestetty kuuleminen...

7 Säännökohtaiset perustelut

Laki Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

1 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioidaan hallituksen ohjelman kirjaukset Suomen Teollisuussijoitus Oy:n aikaisempaa vahvemmasta teollisuuspoliittisesta tehtävästä.

Pykälän *1 momentin* mukaan Suomen Teollisuussijoitus Oy olisi pääomasijoitustoimintaa harjoittava ja valtion teollisuuspoliittisista sijoituksista vastaava yhtiö, jonka tarkoituksena olisi edistää erityisesti suomalaisten pienten ja keski suurten yritysten kasvua sekä uudistaa suomalaista teollisuutta ja elinkeinorakennetta. Toiminnan tarkoituksena olisi lisäksi vauhdittaa uusiin teknologioihin ja vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyviä investointeja Suomessa sekä kehittää pääomasijoitusmarkkinaa ja korjata yritysten rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

Pykälän 1 momentin muutosten seurauksena Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle annettaisiin hallituksen ohjelman kirjausten mukaisesti nykyistä vahvemmin talouden kasvuun ja uudistumiseen sekä investointien edistämiseen liittyvä teollisuuspoliittinen tehtävä. Teollisuuspoliittinen tehtävä ei pelkästään tarkoita valtioneuvoston yksittäisiä erityistoimeksiantoja, vaan on muutenkin keskeisessä roolissa pääomasijoitusmarkkinan kehittämisen ohella konsernin normaalisissa rahasto- että suorasijoitustoiminnassa. Muutoksilla huomioitaisiin muun muassa hallituksen ohjelman kirjaus tavoitteesta vauhdittaa uusiin teknologioihin ja puhtaan siirtymän luomiin mahdollisuuksiin liittyviä investointeja. Suomalaisen teollisuuden ja elinkeinorakenteen uudistaminen voisi liittyä muun muassa tehtyjen innovaatioiden teollisen mittaluokan skaalauksiin. Vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvien investointien vauhdittamisella tarkoitettaisiin puhtaaseen siirtymään liittyviä investointeja. Nämä voisivat liittyä esimerkiksi hiilijalanjäljen vähentämiseen tai hiilikädenjäljen vahvistamiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen edistämiseen, joiden tavoitteena on kasvihuonepäästöjen väheneminen, hiilinielujen vahvistaminen ja luonnonvarojen käytön tehostaminen. Konsernin teollisuuspoliittisen tehtävän keskiössä voisivat siten olla muun muassa arvoketjut ja osaamiskeskittymät, kansalliset strategiat ja painopisteet sekä valtioneuvoston suuren mittakaavan erityistoimeksiannot.

Voimassaolevan lain 1 § 2 mom. säännös sisällytettäisiin uuteen 1 momenttiin.

Pykälän uuden 2 momentin mukaan yhtiön tehtävänä olisi 1 momentissa säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi myöntää oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta ja välirahoitusta, perustaa ja olla sijoittajana rahastoissa, osallistua Euroopan unionin rahoitusvälineisiin, ostaa, myydä, omistaa ja hallita osakkeita, yhtiöosuuksia ja niitä vastaavia osuuksia sekä arvopapereita ja kiinteää omaisuutta. Ehdotetut muutokset tarkoittavat, että jatkossa Suomen Teollisuussijoitus Oy:llä olisi käytössään aiempaa laajempi valikoima sijoitus- ja rahoitusinstrumentteja. Muutoksella huomioidaan hallituksen ohjelman kirjaus siitä, että valmistelun yhteydessä arvioidaan uuden yhtiön tuki- ja rahoitusinstrumentit sekä markkinaehtoisen että valtiontuki-instrumenttien osalta, jotta teollisuuspoliittinen vaikuttavuus varmistetaan. Muutoksella annettaisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle monipuoliset mahdollisuudet eri sijoitus- ja rahoitusinstrumenttien käyttöön 1 momentissa säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi. Laajempi instrumenttivalikoima tehostaa yhteistyötä sekä muiden julkisten erityisrahoittajien kanssa, että tehostaa yksityisen rahoituksen vivuttamista investointihankkeisiin.

Yhtiö voisi ehdotetun 2 momentin 1 kohdan nojalla myöntää sekä oman että vieraan pääoman ehtoista rahoitusta. Yhtiön tekemät suorat sijoitukset olisivat kuitenkin ensisijaisesti oman pääoman ehtoisia sijoituksia. Pääsäännöstä poikkeavat ja erikseen perusteltavat vieraan pääoman ehtoiset sijoitukset voisivat koskea esimerkiksi vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvien investointien vieraan pääoman ehtoista ja etusijaltaan alisteista rahoitusta kuten pääomalainoja tai juniorilainoja. Uuden konsernin laajempi instrumenttivalikoima ei kuitenkaan vaikuta muiden valtion erityisrahoituslaitosten toimialaan. Vieraan pääoman ehtoisen rahoituksen tapauksessa tulee arvioida muun muassa Finnveran mahdollisuus rahoittaa hanketta.

Ehdotetun 2 momentin 2 kohdan nojalla yhtiön tehtävänä olisi 1 momentissa säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi perustaa ja olla sijoittajana rahastoissa. Tämä tehtävä käsitäisi jatkossa Suomen Teollisuussijoitus Oy:n vakiintuneen rahastosijoitustoiminnan lisäksi tehtävän edistää yritysten alkuvaiheen liiketoimintaa perustamalla uusia rahastoja sekä tekemällä oman ja vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia rahastoihin. Siten nykyinen Business Finland Venture Capital Oy:n markkinaehtoinen yritysten alkuvaiheen rahoitukseen liittyvä toiminta toteutettaisiin jatkossa osana Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaa. Business Finland Venture Capital Oy:n

valtiontukiehtoinen rahastosijoitustoiminta toteutettaisiin tytäryhtiön Teollisuustuki Oy:n toimesta, joka muodostettaisiin lakiehdotuksen mukaisesti muuttamalla lakia Ilmastorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä (173/2023).

Ehdotetun 2 momentin 3 kohdan nojalla yhtiön tehtävänä olisi osallistua Euroopan unionin rahoitusvälineisiin. Osallistumisessa olisi kyse markkinaehtoisesta osallistumisesta rahoitusvälineeseen tavoitteena unionin rahoituksen kanavoiminen Suomen tai suomalaisten toimijoiden hyväksi. Euroopan unionin rahoitusvälineisiin osallistuminen käsittäisi myös markkinaehtoisen vastinrahoituksen tarjoamisen Euroopan unionin rahoitusvälineisiin. Muutoksella huomioidaan hallituksen ohjelman kirjaus siitä, että yhtiön tehtävänä on myös osaltaan varmistaa, että Suomi hyötyy Euroopan unionin rahoituksesta. Kaikki yhtiön tekemät sijoitukset ja sen myöntämä rahoitus olisi EU:n valtiontukisäännösten puitteissa markkinaehtoiseksi luokiteltavaa. Lakiehdotuksen mukaan lakia Ilmastorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä muutettaisiin siten, että kyseinen yhtiö toimisi jatkossa uudistetulla toiminimellä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n kokonaan omistamana tytäryhtiönä (Teollisuustuki Oy), jonka tehtävänä olisi valtiontukiehtoisien sijoitusten tekeminen ja rahoituksen myöntäminen. Laktion voimaantumisen myötä Suomen Teollisuussijoitus Oy vastaisi konsernin markkinaehtoisista teollisuuspoliittisista sijoituksista ja rahoituksesta, kun taas tytäryhtiö Teollisuustuki Oy vastaisi konsernin valtiontukiehtoisista teollisuuspoliittisista sijoituksista ja rahoituksista mukaan lukien valtiontukiehtoisesta osallistumisesta Euroopan unionin rahoitusvälineisiin.

Pykälään lisättäväksi ehdotettavan uuden 3 momentin nojalla yhtiö voisi tarkoituksensa toteuttamiseksi omistaa muita pääomasijoitustoimintaa harjoittavia valtion erityistehtävayhtiöitä. Yhtiö vastaisi näiden yhtiöiden omistajaohjauksesta, pois lukien niiden valtiontukea sisältävät sijoitukset, joita koskevien julkisten hallintotehtävien ohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Momentilla mahdollistettaisiin ehdotettu järjestely, jossa nykyinen Ilmastorahasto Oy siirrettäisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n kokonaan omistamaksi tytäryhtiöksi Teollisuustuki Oy:ksi vastaamaan jatkossa konsernin kaikista valtiontukiehtoisesta sijoitus- ja rahoitustoiminnasta. Tytäryhtiön valtiontukien myöntämiseen ja valvomiseen liittyvien julkisten hallintotehtävien ohjaus ehdotetaan säädettäväksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle. Tällöin julkisten hallintotehtävien ohjaus pysyisi jatkossakin viranomaisen, eli työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla, kun taas Suomen Teollisuussijoitus Oy vastaisi osakeomistuksensa perusteella kaikesta muusta tytäryhtiönsä omistajaohjauksesta. Järjestelyllä vältettäisiin rakenne, jossa julkisia hallintotehtäviä hoitavaa yhtiötä ohjaisi kyseisten tehtävien osalta emoyhtiö, johon ei kuitenkaan sovelleta hallinnon yleislakeja ja virkavastuusäännöksiä toisin kuin tehtäviä hoitavaan tytäryhtiöön Teollisuustuki Oy:öön. Kyseinen asetelma halutaan välttää, sillä tällöin emoyhtiö pystyisi omistajaohjauksen kautta vaikuttamaan esimerkiksi valtiontuen saajien piirin määrittämiseen ja tukirahojen suuntaamiseen, jolloin myös emoyhtiön omistajaohjauksen voitaisiin tältä osin katsoa muodostavan sille julkisen hallintotehtävän. Mahdollisen perustuslaillisen ongelman poistamiseksi ehdotetaan tytäryhtiöiden valtiontukitoiminnan ohjaamisen kuulumista työ- ja elinkeinoministeriön vastuulle.

Voimassaolevan lain 1 § 3 momentin säännös siirtyisi 4 momentiksi.

2 §. Uuden 2 §:n 1 momentin mukaan yhtiö toimisi markkinaehtoisesti. Markkinaehtoisuus toteutuu parhaiten silloin, kun sijoitukset tehdään yhdessä yksityisen sijoittajan kanssa samoin ehdoin. Yhteissijoitukset yksityisten sijoittajien kanssa olisi toiminnan peruslähtökohta sekä rahasto- että suorissa sijoituksissa. Mikäli poikkeuksellisessa tilanteessa sijoitukset tehdään ilman yksityistä ulkopuolista kanssasijoittajaa, tulee sijoituksen markkinaehtoisuuden hinnoitteluun kiinnittää erityistä huomiota.

Markkinaehtoisuus olisi osoitettava etukäteisesti ja dokumentoidusti ennen jokaisen transaktion toteuttamista. Käytännössä tämä tarkoittaa, että yhtiön on sijoitus- ja rahoitustoiminnassaan noudatettava Euroopan unionin valtioneuvoston mukaisista markkinataloustoimijaperiaatteita. Periaatteen mukaan julkisten yritysten toteuttamat taloudelliset transaktiot eivät anna etua, eivätkä näin ollen ole valtiontukea, jos niissä noudatetaan tavanomaisia markkinaehtoja. Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontuen käsitteestä (2016/C 262/01) (EUVL C 262, 19.7.2016, s. 1–50), sisältää tietoa markkinataloustoimijatestin soveltamisesta. Yleinen tapa markkinataloustoimijatestin täyttämiseksi on transaktion toteuttaminen tasavertaisesti (pari passu) yksityisten toimijoiden kanssa. Markkinaehtoisuus voidaan kuitenkin osoittaa myös esimerkiksi vertailuanalyysin ja muiden arviointimenetelmien perusteella. Markkinataloustoimijatestin eri variaatiot tähtäävät samaan päämäärään, eli sen osoittamiseen, että vastaavan kokoinen tavanomaisissa markkinatalouden olosuhteissa toimiva yksityinen toimija olisi tehnyt kyseisen transaktion samoissa olosuhteissa. Jos jäsenvaltio väittää, että se toimi markkinataloustoimijana, mutta tästä on epäilyjä, jäsenvaltion on toimitettava todisteita, joista käy ilmi, että päätös kyseisen transaktion toteuttamisesta tehtiin sellaisten arvioiden perusteella, jotka samankaltaisissa olosuhteissa rationaalisesti toimiva markkinataloustoimija (jonka ominaisuudet vastaavat kyseisen julkisen yrityksen ominaisuuksia) olisi tehnyt määrittääkseen transaktion kannattavuuden tai taloudelliset edut. Neuvoston asetus (EU) 2015/1589, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (kodifikaatio) (EUVLL 248, 24.9.2015, s. 9) koskee valtioneuvoston menettelytapoja. Menettelyasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa säädetään, että komission toimivaltuuksiin määrätä tuki takaisinperittäväksi sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa. Menettelyasetuksen 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti vanhentumisaika alkaa päivästä, jona sääntöjenvastainen tuki myönnettiin tuensaajalle, joko yksittäisenä tukena tai tukiohjelmaan kuuluvana tukena. Kun kyseessä on tukiohjelma, vanhentumisaika ei ala kulua päivästä, jona sen oikeusperusta on hyväksytty, vaan hetkestä, jona yksittäinen tuki on myönnetty tästä tukiohjelmasta. Tästä seuraa, että uuden konsernin olisi säilytettävä jokaista toteuttamaansa transaktiota koskevat etukäteiset laskemat ja tiedot, jotka osoittavat markkinataloustoimijatestin täyttymisen, vähintään kymmenen vuoden ajan kyseisen transaktion toteuttamisajankohdasta laskettuna.

Tämän lisäksi yhtiö tavoittelee sijoituksilleen tuottoa. Sijoituksiin liittyy irtautumissuunnitelma, joka osaltaan vahvistaa toiminnan markkinaehtoisuutta. Yhtiön toiminnan tulisi olla liiketaloudellisesti kannattavaa pitkällä aikavälillä.

Lain 2 §:n Uuden 2 *momentin* mukaan valtioneuvosto voisi päättämillään ehdoilla antaa sitoumuksen siitä, että valtio korvaa yhtiölle 1 §:ssä tarkoitettua toiminnasta mahdollisesti syntyviä tappioita.

Voimassaolevan lain 2 § 2 *momentti* säännöksen mahdollistama elinkeino- ja teollisuuspoliittisen tehtävän täyttäminen yksittäisissä tapauksissa hyväksymällä sijoituspäätöksissä tavanomaista suurempi riski tai matalampi tuottotavoite voidaan rinnastaa nykyisen SEUT 107 artiklan 1 kohdan tulkinnan mukaiseksi valtioneuvoksi. Lisäksi yhtiö ei ole toistaiseksi tehnyt sijoituspäätöksiä kyseisen momentin nojalla. Momentissa on ollut tarkoitus erottaa yhtiön skaalautuvaa kasvua tavoitteleva perinteinen pääomasijoittaminen rahastoihin ja kohdeyhtiöihin mahdollisesta yksittäisestä matalan tuoton ja korkean riskin suorasta sijoituksesta. Korkealla riskitasolla on viitattu mahdolliseen tilanteeseen, jossa yhtiö yksittäinen sijoitus olisi kooltaan suuri ja siihen voitaisiin arvioida liittyvän poikkeuksellisen korkea riski, jota yksityisen sijoittajan olisi vaikea hyväksyä. Mikäli rahoituksen myöntäminen voimassa olevan pykälän hengessä osoitautuisi jatkossa tarpeelliseksi esimerkiksi valtioneuvoston erillistoimeksiantona, voitaisiin si-

joituspäätöksiä tehdä markkinaehtoisesti ja omistajaohjauksen nojalla Tesin toimesta normaalien sijoitusperiaatteiden mukaisesti tai vaihtoehtoisesti valtiontukea sisältävänä tytäryhtiö Teollisuustuki Oy:n toimesta EU:n valtiontukisääntelyn menettelytapojen mukaisesti, jota koskeva vastaava säännös on tytäryhtiötä koskevan lain 7 §:ssä.

Hallituksen ohjelman kirjausten mukaan muodostetun uuden sijoitusyhtiön pääomatilanne- ja tarve sekä yhtiötä koskeva lainsäädäntö arvioidaan kokonaisuutena, tavoitteena luoda selkeän tehtävän ja tavoitteen omaava tehokas työväline vauhdittamaan yritysten kasvua. Yhtiön nykyinen pääomarakenne nojaa kokonaisuudessaan yhtiön sijoitusomaisuuteen ja niistä palautuviin tuottoihin sekä likvideihin varoihin, sekä oman pääoman ehtoiseen valtio-omistajan rahoitukseen. Valmistelussa on arvioitu Suomen Teollisuussijoitus Oy:n mahdollisuutta rahoittaa jatkossa rahoitustoimintaansa myös vieraalla pääomalla. Tämä mahdollistaisi yhtiön käytettävissä olevien pääomien kasvattamisen esimerkiksi liikkeelle laskettavien joukkovelkakirjalainojen tai muun lainanoton perusteella. Omavaraisuusasteen heikkenemisestä seuraavan kohonneen riskin vastapainoksi ehdotetaan valtiolle mahdollisuutta päättämällä ehtoilla antaa yhtiölle sitoumuksen siitä, että valtio korvaisi yhtiölle sen toiminnasta mahdollisesti syntyviä tappioita. Ehdotetulla säännöksellä mahdollistettaisiin valtion päätöksenteko asiassa, joka olisi luonteeltaan vapaaseen harkintaan perustuvaa päätöksentekoa. Mahdollinen valtion Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle antama tappiositoumus olisi myönnettävä markkinaehtoisena ilman, että siihen sisältyy valtiontukea esimerkiksi noudattamalla sen ehtoissa Euroopan unionin takaustiedonantoa (2008/C 155/02). Sitoumukselle olisi ennen sen myöntämistä oltava sen myöntämiseen kohdistettu määräraha valtion talousarviossa. Mahdollisuus konsernin pääomittamiseen tai tappiositoumusten myöntämisen lopulliset ehdot määrittämään konsernin muodostamista koskevan, EU:n komissiolle tehtävän SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisen ennakoilmoitusmenettelyn yhteydessä.

4 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiön olisi annettava työ- ja elinkeinoministeriölle sen pyynnöstä yhtiön tai sen konsernin toiminnan ohjaamisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Ehdotuksen mukaan tiedonantovelvollisuus laajennettaisiin koskemaan Suomen Teollisuussijoitus Oy:n sijaan koko Suomen Teollisuussijoitus –konsernia käsittäen Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja yhtiöt joissa sillä yksin tai yhdessä muiden samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden kanssa olisi määräysvalta.

5 §. Pykälästä ehdotetaan muutettavaksi kohta 1 vastaamaan uuden lain 1 §:n 1 momentin sisältämää uudistettua teollisuuspoliittista tehtävää. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi 2 kohta siten että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhtiön toiminnassa noudatettavista periaatteista jotka koskevat 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvien investointien vauhdittamiseen kohdistettavan rahoituksen myöntämisen ehtoja.

Ehdotetuilla lisäyksillä mahdollistettaisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:stä annetun valtioneuvoston asetuksen (54/2014) muuttaminen siten, että sillä voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä 1 §:n 1 momentin määrittelemästä uudistetusta teollisuuspoliittisesta tehtävästä. Tältä osin haluttiin erikseen korostaa omana 2-kohtana mahdollisuutta antaa tarkempia säännöksiä erityisesti koskien vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvien investointien rahoituksen myöntämisen ehtoista.

Hallituksen ohjelman kirjauksen toimeenpanon seurauksena nykyisen Ilmatorahasto Oy:n markkinaehtoinen toiminta siirrettäisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle, joka vastaisi jatkossa konsernin markkinaehtoisista vähemmän ympäristöä kuormittavista ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvistä investoinneista. Nykyisen Ilmatorahasto Oy:n toiminnassa on

noudatettu rahoituskriteerejä, jotka koostuvat kynnysehdoista ja vaikuttavuustavoitteista. Kynnysehtojen toteutuessa lopullinen potentiaalisten sijoituskohteiden vertailu ja valinta on tehty vaikuttavuuskriteereiden ja aihikohtaisen tarkastelun perusteella. Kynnysehtoina rahoitukselle ovat olleet uskottava suunnitelma rahoituksen takaisinmaksukykyyn, rahoitettavan investoinnin toteutuminen ylipäättään, aiempiana tai laajempiana kuin ilman yhtiön rahoitusta sekä niin kutsutun ei merkittävää haittaa -periaatteen (DNSH) noudattaminen. Vaikuttavuuskriteerit ovat muodostuneet päästövähennyspotentiaalista Suomessa ja maailmalla sekä investointikokonaisuuden mahdollistamasta suorasta tai välillisestä tuottavuus- ja liiketoimintapotentiaalista. Lisäksi on tarkasteltu hankkeiden yhdenmukaisuutta Euroopan unionin kestäväen rahoituksen taksonomian kanssa. Vaikuttavuustavoitteiden lisäksi on suoritettu aihikohtainen analyysi, jossa on tarkasteltu muun muassa luonnon monimuotoisuusvaikutuksia, kiertotaloutta tai luonnonvarojen käyttöä, vientipotentiaalia, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kysymyksiä tai Euroopan unionin rahoitukseen kytkeytymistä.

Mahdollisesti annettavalla valtioneuvoston asetuksella voitaisiin esimerkiksi mukauttaa nykyisiä Ilmastorahaston rahoituskriteerejä paremmin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimintaan soveltuvaksi vahvistaen teollisuuspoliittisten vaikuttavuuskriteerien painoarvoa. Konsernilla voisi myös olla käytössään laajempi kriteeristö suurissa investointihankkeissa. Samalla myös jatkossa huolehdittaisiin siitä, että vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestäväen elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvät investoinnit kohdistettaisiin vain liiketaloudellisesti kannattavaan toimintaan tunnistetuilla markkinapuutealueilla sellaisiin hankkeisiin jotka eivät aiheuta haittaa ympäristölle tai biologiselle monimuotoisuudelle.

Ehdotuksen mukaan laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Yritysjärjestelyn monimutkaisuudesta, noudatettavista määräajoista, mahdollisista viivästyksistä ja Euroopan komission käsittelystä (SEUT 108 artiklan kohdan 3 mukainen ennakoilmoitus) johtuen lakia ei esitetä tulevan voimaan tietyinä ajankohtana. Kyseisen ajankohdan arvioiminen olisi asian luonne huomioiden haastavaa. Siten laki esitetään tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun kyseinen ajankohta on varmuudella tiedossa. Tavoitteena on lain voimaan tuleminen mahdollisimman pian ilman aiheettomia viivytyksiä.

Laki Ilmastorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

1 §. Yhtiön tarkoitus. Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan Teollisuustuki Oy olisi valtioneuvoston sisäistä pääomasijoitus- ja rahoitustoimintaa harjoittava ja valtioneuvoston sisäistä teollisuuspoliittisista sijoituksista vastaava yhtiö. Yhtiön tarkoituksena olisi edistää erityisesti suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten kasvua sekä uudistaa suomalaista teollisuutta ja elinkeinorakennetta. Yhtiön tarkoituksena olisi lisäksi vauhdittaa uusiin teknologioihin ja vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestäväen elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyviä investointeja sekä kehittää pääomasijoitusmarkkinaa korjaamalla yritysten rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

Muutetussa 1 §:ssä huomioidaan Teollisuustuki Oy:n uusiutunut rooli Suomen Teollisuussijoitus Oy:n tytäryhtiönä, johon keskitetään kaikki hallituksen ohjelman kirjauksen mukaiseen fuusioon osallistuvien osakeyhtiöiden valtioneuvoston tukitoiminnot. Teollisuustuki Oy tekisi ainoastaan valtioneuvoston tukiehtoisia sijoitus- ja rahoituspäätöksiä. Yhtiö kohdistaisi valtioneuvoston tukensa nykyisille Suomen Teollisuussijoitus Oy:n, Business Finland Venture Capital Oy:n ja Ilmastorahasto Oy:n toiminta-alueille. Muutettavan Ilmastorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain 1 §:n vanhan sanamuodon mukaan yhtiön toiminnan tarkoituksena

on edistää ilmastonmuutoksen torjuntaa, teollisuuden vähähiilisyyden vauhdittamista ja digitalisaatiota Suomessa. Vanha muotoilu ehdotetaan korvattavaksi hallituksen ohjelman kirjaukseen paremmin sopivalla muotoilulla, joka koskee uusien teknologioiden ja vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvien investointien vauhdittamisen edistämistä. Nämä voisivat liittyä esimerkiksi hiilijalanjäljen vähentämiseen tai hiilikädenjäljen vahvistamiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen edistämiseen, joiden tavoitteena on kasvihuonepäästöjen väheneminen, hiilinielujen vahvistaminen ja luonnonvarojen käytön tehostaminen. Teollisuustuki Oy:n yhtenä tarkoituksena olisi myös jatkossa ensivaiheen teollisen mittaluokan skaalausten mahdollistaminen ja vauhdittaminen, jolla pyritään muodostamaan Suomeen korkean jalostusasteen teknologista ja teollista toimintaa.

2 §. Tehtävät. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 kohta, jonka nojalla yhtiön tehtävänä olisi osallistua Euroopan unionin rahoitusvälineisiin. Osallistumisessa olisi kyse tukiehtoista osallistumisesta rahoitusvälineeseen tavoitteena unionin rahoituksen kanavoiminen Suomen tai suomalaisten toimijoiden hyväksi. Yhtiö voisi toimia välineenä kanavoitua tai hallinnoida unionin rahoitusta taikka kansasijoittajana. Euroopan unionin rahoitusvälineisiin osallistuminen käsittäisi myös valtiontukiehtoisen vastinrahoituksen tarjoamisen Euroopan unionin rahoitusvälineisiin. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 kohta, jonka nojalla yhtiön tehtävänä olisi 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi myöntää takauksia pääomarahastojen yksityisille sijoittajille. Kyseinen säännös on nykyään Business Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain 2 §:n 1 momentissa ja se ehdotetaan lisättäväksi Teollisuustuki Oy:n tehtäviä sääntelevän 2 §:n keinovalikoimaan. Teollisuustuki Oy:lle annettaisiin myös jatkossa operatiivisen toiminnan osalta monipuoliset mahdollisuudet eri sijoitus- ja rahoitusinstrumenttien käyttöön 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi. Tällä mahdollistetaan Teollisuustuki Oy:n operatiivinen toiminta joustavasti erilaisissa tilanteissa kuitenkin aina sidottuna yhtiön tarkoituksen mukaiseen valtiontukiehtoiseen toimintaan.

Pykälän nykyinen 2 momentti muutetaan vastaamaan nykyistä 3 momenttia uudelleen muotoiltuna. Yhtiön toiminnan kohdistaminen talouden kehityksen edistämiseen Suomessa ehdotetaan jatkossa toteutettavaksi yhtiön omistajaohjauksen kautta.

Pykälän nykyinen 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi pykälän 2 momentiksi, jonka lisäksi sen muotoilua ehdotetaan muutettavaksi. 2 momentin muotoilua koskevan ehdotuksen mukaan mitä 1 momentissa säädetäisiin ei kuitenkaan sovellettaisi sijoituksiin, jotka liittyvät yhtiön varainhallintaan tai likviditeetin varmistamiseen tai 7 §:n 2 momentin nojalla tehtäviin teollisuus- tai elinkeinopoliittisiin toimeksiantoihin. Momentin aiempi viittaus 2 momenttiin ehdotetaan poistettavaksi, koska aiempi 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Lisäksi momenttiin ehdotetaan otettavan nimenomainen säännös siitä, että mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovellettaisi 7 §:n 2 momentin nojalla tehtäviin teollisuus- tai elinkeinopoliittisiin toimeksiantoihin. Tämä muutos arvioidaan tarpeelliseksi, jotta kyseisten teollisuus- tai elinkeinopoliittisten toimeksiantojen ei tulisi välttämättä liittyä yhtiön 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen mukaisille toimialoille. 7 §:n 2 momentin uusi valtiontuki-instrumentti on tarkoitettu poikkeuksellisiin teollisuus- tai elinkeinopoliittisiin tilanteisiin, joiden osalta ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää kytkentää 1 §:ssä säädettyyn yhtiön tarkoitukseen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka nojalla Teollisuustuki Oy:n tehtävänä olisi 1 momentissa säädetyn lisäksi palvelujen tuottaminen Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle. Yhtiö perisi Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle tuottamistaan palveluista markkinaehtoiseksi kat-

somansa hinnan. Teollisuustuki Oy olisi jatkossa Suomen Teollisuussijoitus Oy:n valtiontukiehtoista rahoitusta myöntävä tytäryhtiö. Valtiontukitoimintojen eriyttäminen omaan tytäryhtiöön on perusteltua sekä perustuslaillisesta että EU:n valtiontukisäännösten näkökulmasta. Teollisuustuki Oy:n valtiontukitoimintojen toteuttamisessa on kyse Suomen perustuslain 124 §:n tarkoittamasta julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Markkinaehtoisesti toimiva emoyhtiö ei saa puuttua tai ohjata tytäryhtiönsä toimintaan siltä osin kuin siinä on kyse julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Samalla on kuitenkin synergiaetujen ja tehokkuuden näkökulmasta mahdollisimman pitkälle tarkoituksenmukaista varmistaa, että tytäryhtiön henkilöstö on joustavasti käytettävissä emoyhtiön toiminnassa. Tämä on tarpeen henkilöstöpolitiikan näkökulmasta etenkin tilanteessa, jossa valtiontukiehtoisia sijoituksia tehdään vuositasolla vain vähäisiä määriä. EU:n valtiontukisäännökset edellyttävät markkinaehtoisia käytäntöjä myös samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden välillä, jotta valtiontukien ristisubventio voidaan tehokkaasti sulkea pois. Tämän perusteella ehdotetaan säädettäväksi, että Teollisuustuki Oy:n tulee periä Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle tuottamistaan palveluista markkinaehtoiseksi katsottava hinta.

Esimerkiksi Euroopan komission päätöksessä SA.36061 koskien Yhdistyneeseen kuningaskuntaan perustettavaa erityisrahoituskonsernia nimeltään British Business Bank katsottiin asianmukaiseksi järjestely, jossa eri yhtiöiden välisten yhteisten toimintojen kustannukset jaettiin yhteisöjen kesken työntekijäresurssin käytön mukaisessa suhteessa (päätöksen kohta 2.1.4). Vastavaanlaista järjestelyä voitaisiin soveltaa myös Teollisuustuki Oy:n osalta, jolloin Suomen Teollisuussijoitus Oy maksaisi yhtiön työntekijäresurssin hyödyntämiseen perustuvan suhteellisen osan kyseisen työntekijäresurssin kustannuksista. Toisin sanoen palvelujen tuottamiseen käytettyjen työntekijäresurssien kustannukset jaettaisiin yhtiöiden kesken niiden käytön mukaisessa suhteessa. Tällöin markkinaehtoiseksi katsottava hinta olisi käyttöön perustuvan suhteellisen osuuden maksaminen työntekijäresurssin kustannuksista.

3 §. Yhtiön omistajaohjaus. Pykälän *1 momentti* ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiö olisi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n kokonaan omistama ja se kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.

Ehdotetulla muutoksella toimeenpantaisiin hallituksen ohjelman kirjaus Ilmastorahasto Oy:n siirtämisestä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistukseen. Suomen Teollisuussijoitus –konserni kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi *2 momentti*, jonka nojalla työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi yhtiön ohjauksesta koskien 7 ja 8 §:ssä, 9 §:n 2 momentissa sekä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan liittyviä tehtäviä.

Hallituksen ohjelman kirjauksen toimeenpanon jälkeen Teollisuustuki Oy:n osakekannan omistaa Suomen Teollisuussijoitus Oy, joka käyttää tytäryhtiössään määräysvaltaa osakeomistuksen perusteella. Ohjauksen säätäminen viranomaisen vastuulle julkisen hallintotehtävän alaisten osalta on välttämätöntä, jotta ei muodostu tilannetta, jossa hallinnon yleislakien soveltumisen ulkopuolella oleva emoyhtiö voisi osakeyhtiöoikeudellisen määräysvaltansa puitteissa ohjata ja antaa tytäryhtiölleen määräyksiä siitä, kuinka sen on hoidettava julkisia hallintotehtäviään. Tältä osin Teollisuustuki Oy:n ohjaus ehdotetaan säädettävän lakiin otettavalla nimenomaisella säännöksellä työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi. Tämä tarkoittaa myös siitä huolehtimista, että osakkeenomistaja ei voi esimerkiksi tehdä osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentin ja 2 §:n 2 momentin mukaista osakkeenomistajan päätöstä asiassa, joka koskee Teollisuustuki Oy:n julkisen hallintotehtävän toteuttamista. Teollisuustuki Oy:lle on siten perustuslaillisista näkökohdista johtuen muodostettava riittävän itsenäinen rooli suhteessa emoyhtiöön siltä osin kuin kyse on julkisten hallintotehtävien hoitamisesta. Muussa tapauksessa myös emoyhtiön omista-

jaohjauksen voitaisiin katsoa muodostavan julkisen hallintotehtävän, sillä se voisi omistajaohjauksensa kautta vaikuttaa tytäryhtiönsä julkisten hallintotehtävien hoitamisen tapaan ja sisältöön.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jonka nojalla työ- ja elinkeinoministeriö voisi antaa yhtiölle määräyksiä. Määräykset voisivat koskea 7 ja 8 §:ssä, 9 §:n 2 momentissa sekä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan liittyviä tehtäviä.

Koska työ- ja elinkeinoministeriön ohjaus Teollisuustuki Oy:ssä ei perustuisi osakeomistukseen ja siten Teollisuustuki Oy:n ohjaukseen ei sovellettaisi lakia valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta (1368/2007) kyseisen lain soveltamisalaa koskevan 1 §:n nojalla, olisi välttämätöntä lisätä lakiin säännös, joka antaisi valtiontukitoimintoja ohjaavalle työ- ja elinkeinoministeriölle toimivallan antaa yhtiön noudatettavaksi määräyksiä julkisten hallintotehtävien hoitamiseen liittyen. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi säännöksen nojalla antaa Teollisuustuki Oy:n noudatettavaksi valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan sekä maksatuksen keskeyttämistä tai takaisinperintää koskevien päätösten tukitoimenpiteisiin liittyvien julkisten hallintotehtävien hoitoa koskevia määräyksiä. Suomen Teollisuussijoitus Oy omistaa Teollisuustuki Oy:n osakekannan. Siten työ- ja elinkeinoministeriön määräyksenantovaltuus ehdotetaan rajoitettavaksi vain valtiontukitoimintaan liittyviin julkisiin hallintotehtäviin.

Muutettavaksi ehdotettavan lain nykyinen 3 pykälä muutetaan myös koska Teollisuustuki Oy:llä ei ole vastaavaa tarvetta sijoitusneuvostolle, kuin mitä Ilmastorahasto Oy:llä oli. Tämä johtuu siitä, että Teollisuustuki Oy:n pääomat ovat huomattavasti pienemmät kuin edeltäjällään, jonka lisäksi sen sijoitustoiminta on rajoitettu ainoastaan valtiontuelliseen rahoitukseen. Siten sijoitusneuvoston kaltaiselle poikkihallinnolliselle omistajaohjauksen tukena toimivalle taholle ei jatkossa nähdä enää sellaista tarvetta, joka oikeuttaisi sijoitusneuvoston työstä muodostuvan hallinnollisen taakan viranomaistoiminnalle.

Pykälään lisättäväksi ehdotettavan *4 momentin* mukaan enintään yksi kolmasosa yhtiön hallituksesta saisi muodostua Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimitusjohtajasta, hallituksen jäsenistä tai työntekijöistä. Yhtiön hallituksessa olisi oltava riittävä virkamiesedustus siten, että yhtiön hallinto ja tehtävien hoito on kokonaisuudessaan asianmukaisesti järjestetty tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi.

Ehdotetulla säännöksellä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n roolin rajaamisesta yhtiön hallituksessa varmistetaan osaltaan Teollisuustuki Oy:n riittävä itsenäisyys suhteessa emoyhtiönsä. Järjestelyllä varmistetaan, että Suomen Teollisuussijoitus Oy:n edustajat hallituksessa eivät muodosta enemmistöä yhtiön päätöksenteossa. Säännöksellä veloitetaan emoyhtiö käyttämään hallituksen jäsenen valintaa koskevaa toimivaltaansa siten, että hallituksen jäsenistä vähintään kaksi kolmasosaa on emoyhtiöstä itsenäisiä eli eivät ole emoyhtiön hallituksen tai toimivan johdon jäseniä eivätkä työntekijöitä. Riittävällä viranomaisen, eli työ- ja elinkeinoministeriön virkamiesten edustuksella Teollisuustuki Oy:n hallituksessa varmistetaan yhdessä 3 §:n 2 ja 3 momenttia koskevien ehdotusten kanssa, että yhtiön valtiontukia koskevat tehtävät ovat viranomaisohjauksessa. Lisäksi säännöksellä varmistetaan viranomaisedustus yhtiön hallituksessa, sillä työ- ja elinkeinoministeriö ei voisi enää omistuksen perusteella valita yhtiön hallituksen jäseniä, vaan jatkossa tämä oikeus kuuluisi Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle.

4 §. Yhtiön toiminnan ohjaaminen. Pykälän mukaan Suomen Teollisuussijoitus Oy voisi antaa yhtiölle yhtiön tarkoitukseen soveltuvia toimeksiantoja.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä huomioitaisiin yhtiön omistuksessa ja 1 §:n muotoilussa tapahtuneet muutokset. Jatkossa Suomen Teollisuussijoitus Oy antaisi yhtiölle sen

tarkoitukseen soveltuvia toimeksiantoja. Teollisuustuki Oy:n sijoitus ja rahoitustoiminta tapahtuisi valtiontukiehtoisena. Valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan liittyvien julkisten hallintotehtävien ohjauksesta vastaisi lakiehdotuksen 3 §:n 2 momentin nojalla työ- ja elinkeinoministeriö. Siten yhtiön omistaja Suomen Teollisuussijoitus Oy ei voi antaa Teollisuustuki Oy:lle määräyksiä siitä, kuinka sen tulee toteuttaa julkisten hallintotehtäviä koskevat toimenpiteet. Emoyhtiö ei voisi esimerkiksi tehdä osakeyhtiölain 5 luvun 1 §:n 2 momentin ja 2 §:n 2 momentin mukaista osakkeenomistajan päätöstä asiassa, joka koskee Teollisuustuki Oy:n julkisen hallintotehtävän toteuttamista. Määräyksiä edellä mainittujen tehtävien hoitamisesta antaisi lakiehdotuksen 3 §:n 3 momentin nojalla työ- ja elinkeinoministeriö. Ehdotetulla 4 §:llä kuitenkin säädettäisiin omistajan mahdollisuudesta kiinnittää tytäryhtiönsä huomio tärkeäksi nähtyyn hankkeeseen tai toimintaan. Teollisuustuki Oy selvittäisi toimeksiannon perusteella mahdollisuutensa toimia tietyssä tilanteessa ja päätökset tehtäisiin yhtiön toimesta osakeyhtiölain mukaisin ja hallintopäätöksen tekemiseen soveltuvin vastuin. Suomen Teollisuussijoitus Oy voisi esimerkiksi antaa Teollisuustuki Oy:lle toimeksiannon selvittää olisiko yhtiöllä edellytyksiä osallistua valtiontukiehtoisesti tiettyyn sijoitukseen tai ottaa käyttöön valtiontukiohjelma tietyllä tunnistetulla markkinapuutealueella. Toimeksiannot voisivat myös käsittää erilaisia Teollisuustuki Oy:lle annettavia tiedonkeruu- ja selvitystehtäviä, esimerkiksi yhtiön toimialojen mukaista markkinadataa koskien. Emoyhtiö ei voisi kuitenkaan määrätä tytäryhtiötään toimimaan tältä osin tietyllä tavalla, vaan Teollisuustuki Oy päättäisi tekemänsä selvityksen perusteella onko yhtiön osallistumiselle edellytyksiä.

Toimeksiantojen olisi liityttävä 1 §:ssä säädettyyn yhtiön tarkoitukseen. Toimeksiannot tulisi antaa yhtiölle kirjallisena ja niistä tulisi käydä ilmi toimeksiannon sisältö ja vastauksen määräaika. Yhtiö antaisi vastauksensa tai arvionsa toimeksiannon toteuttamiskelpoisuudesta Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle toimeksiannossa todettuun määräaikaan mennessä.

6 §. Taloudelliset toimintaperiaatteet. Pykälän 1 momentin mukaan yhtiö ei tavoittelisi toiminnallaan voittoa. Yhtiö voisi tehdä sijoituksia tai myöntää rahoitusta kohteisiin, joilla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan liiketoimintaan.

Pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi tavalla, joka huomio yhtiön keskittymisen jatkossa pelkästään valtiontukiehtoiseen sijoitus- ja rahoitustoimintaan. Tällaiselle yhtiölle ei ole tarkoituksenmukaista asettaa osakeyhtiölain 1 luvun 5 §:n mukaista tarkoitusta tuottaa voittoa osakkeenomistajille, sillä valtiontukitoiminta on lähtökohtaisesti riskipitoisempaa ja vähätuottoisempaa kuin markkinaehtoinen toiminta. Siten ei ole odotettavissa, että kaikki yhtiö tekemät sijoitukset olisivat taloudellisesti tuottoisia. Yhtiön on tarkoitus toimia tilanteissa, joissa on tunnistettu markkinapuute, johon valtiontuellisella rahoituksella voidaan vaikuttaa myönteisesti valtiontukisäännösten tarkoittamalla tavalla ja joissa on tunnistettu teollisuuspoliittinen intressi valtion erityistehtävyyhtiön toiminnalle.

Jotta mahdollinen EU:n valtiontukioikeudessa kielletty ristiinsubventiotilanne emoyhtiön ja tytäryhtiön välillä vältettäisiin, emoyhtiön yhtiöjärjestykseen esitetään otettavaksi määräys, jonka mukaan tytäryhtiöstä ei palautettaisi pääomia tai sijoitusten mahdollista tuottoa tai siirrettäisi muuta vastikkeetonta rahoituserää emoyhtiöön. Sijoituksista palautuvat pääomat (ml. tuotot) tulisi käyttää uusiin rahoituspäätöksiin, jotka noudattavat EU:n valtiontukimääräyksiä. Myös osingonmaksu emoyhtiölle olisi tämän periaatteen mukaan kiellettyä. Mahdolliset pääomien palautukset kohdistetaan suoraan valtion talousarvioon.

Vaikka yhtiö keskittyisi valtiontukiehtoiseen sijoitus- ja rahoitustoimintaan, edellytettäisiin, että yhtiö tekisi sijoituksia vain yhtiöihin, joilla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan liiketoimintaan. Sijoitus- ja rahoitustoiminta pitää sisällään riskinottoa, eivätkä kaikki sijoituk-

set huolellisesta ennakoarvioinnista huolimatta ole lopulta yhtiön kannalta tuloksellisia. Yhtiön hallinnon huolellisuusvelvoitteen ja vastuun osalta noudatettaisiin siten osakeyhtiölaissa (624/2006) säädettyä. Lähtökohta on, että yhtiö sijoittaisi etukäteiseen arviointiin pohjautuen ainoastaan kohteisiin, joilla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan liiketoimintaan. Yhtiö ei voisi yksittäisen sijoitus- ja rahoituspäätöksen kohdalla luopua kokonaan tuotosta, mutta se voisi edellyttää sijoitukseltaan pienempää tuottoa kuin yksityiset sijoittajat, kuten esimerkiksi sitä, että yhtiön sijoituksen tuoton määrätymisperuste tai tuoton maksun ajankohta poikkeaisivat mukana olevien yksityisten sijoittajien vastaavista ehdoista. Yhtiö ei voisi myöntää täysin vastikkeetonta avustusmuotoista rahoitusta, vaan instrumentit muodostuvat oman ja vieraan pääoman ehtoisista rahoitustuotteista, joihin sisältyy tukielementti, esimerkiksi markkinaehtoista rahoitusta pienempi korko. Avustusmuotoiset tuet soveltuvat paremmin myönnettäväksi suoraan viranomaisen toimesta. Yhtiön sijoitusten sisältävä valtiontukielementti koskisi markkinaehtoista poikkeavaa riski- tai tuottotasoa 7 §:ssä säädettyä tavalla.

Pykälän 2 *momentti* ehdotetaan muutettavaksi. Momentilla on varmistettu, että yhtiön mukanaolulle hankkeessa on pystytty osoittamaan lisäarvo ja että yhtiön toiminta kohdistuu tunnistetuille markkinapuutealueille. Jatkossa kaikki yhtiön myöntämä rahoitus on valtiontukiehtoista. Käytännössä kaikki muu valtiontukiehtoinen rahoitus kuin *de minimis* -rahoitus on kohdistettava soveltuvassa unionin lainsäädännössä tunnistettuun markkinapuuteeseen. Tuki voidaan suunnitella sisämarkkinoille soveltuvaksi etukäteisesti esimerkiksi myöntämällä rahoitusta yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (GBER) soveltamisalalla, jolloin rahoituksen kohdistuminen markkinapuutealueelle varmistetaan kyseisessä asetuksessa säädettyä noudattamalla. Mahdollista on myös tuki-instrumentin suunnitteleminen soveltuvien unionin suuntaviivojen (esimerkiksi suuntaviivat ilmastotoimiin, ympäristönsuojeluun ja energia-alalle myönnettävälle valtiontuelle) avulla tai suoraan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 107 artiklan 2 tai 3 kohtaan perustuen, jolloin markkinapuute määritellään valmistelussa ja hyväksytetään komissiolla SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan nojalla ennen tukitoimenpiteistä päättämistä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 *momentti*, jonka mukaan valtion talousarviossa voitaisiin osoittaa määrärahoja yhtiön toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Ehdotetulla säännöksellä mahdollistettaisiin se, että valtio osoittaisi talousarviossa varoja Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistaman Teollisuustuki Oy:n pääomittamiseksi. Yhtiölle mahdollisesti osoitettavat määrärahat olisivat luonteeltaan SEUT 107 artiklan 1 kohdan tarkoittamaa valtiontukea, sillä ne kohdistetaan toimintaan, jolta ei voida odottaa markkinaehtoista tuottoa. Säännöksen tarkoitus on pääasiassa informatiivinen, koska kyse on toiminnasta, joka kuuluu normaaliin omistajan toimintaan.

Pykälän 3 *momentti* ehdotetaan muutettavaksi, sillä jatkossa yhtiön kaikki toiminta olisi valtiontukiehtoista, eikä kahtiajakoa pääsääntönä olevalle markkinaehtoiselle toiminnalle ja tästä poikkeuksena olevalle valtiontukitoiminnalle enää tarvittaisi. Jatkossa kaikki markkinaehtoinen toiminta olisi keskitetty konsernin emoyhtiöön Suomen Teollisuussijoitukseen ja valtiontukitoiminta sen kokonaan omistamana tytäryhtiönä toimivaan Teollisuustuki Oy:öön.

Pykälään ehdotetaan uusi 3 *momentti*, jonka nojalla valtioneuvosto voisi päättämillään ehdoilla korvata yhtiölle 7 §:ssä tarkoitettua toiminnasta mahdollisesti syntyneitä tappioita. Koska yhtiön kaikki sijoitus- ja rahoitustoiminta olisi valtiontukiehtoista, ovat toiminnasta saatavat tuotot määrältään rajoitettuja. Sen vuoksi on mahdollista, että tulojen jäädessä normaalia vähäisemmäksi, yhtiön tulot eivät kata toiminnasta aiheutuvia menoja ja että yhtiön toiminta on tappiollista. Yhtiön toiminnan tarkoituksesta jo sinänsä aiheutuu normaalia suurempi tappion riski.

Tästä syystä ehdotetaan, että valtio voisi korvata yhtiölle sen toiminnasta mahdollisesti syntyviä tappioita, jotta yhtiön toiminnan jatkuvuus voitaisiin tarvittaessa turvata. Korvauksen tarkoituksena olisi osaltaan kattaa epäsymmetrisestä riskinjaosta aiheutuvia tappioita. Samalla turvataan se, että yhtiö voisi käyttää siihen sijoitetut varat tehokkaasti yhtiön sijoitustoimintaan. Yhtiölle mahdollisesti annettavat korvaukset olisivat luonteeltaan SEUT 107 artiklan 1 kohdan tarkoittamaa valtiontukea, eikä niiltä edellytettäisi markkinaehtoisuutta. Asian luonteesta johtuen kyseessä olisi poikkeuksellinen toimi muiden vaihtoehtojen tultua riittävästi kartoitetuiksi.

7 §. Valtiontukien myöntäminen. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhtiö myöntäisi päätöksellään tässä laissa tarkoitettua valtiontukea sisältävää rahoitusta. Yhtiö saisi valtiontukea koskevien säännösten ja määräysten puitteissa ottaa sijoitustoiminnassaan ja muussa rahoitustoiminnassaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin mitä yksityiset sijoittajat ovat valmiita hyväksymään taikka olisivat valmiita hyväksymään vastaavassa tilanteessa. Yhtiö voisi myöntää valtiontukea sekä yksittäisenä tukena että yhtiön päätöksellä käyttöön otettavan valtiontukiohjelman kautta.

Ehdotetulla muutoksella säädettäisiin, että yhtiö myöntäisi tässä laissa tarkoitettua rahoitusta siten, että siihen sisältyy valtiontukea. Ehdotetulla muutoksella poistettaisiin yhtiöltä mahdollisuus valita myöntääkö se rahoitusta markkinaehtoisena taikka valtiontukiehtoisena. Jatkossa kaikki markkinaehtoinen rahoitustoiminta olisi Suomen Teollisuussijoitus –konsernissa keskitetty emoyhtiö Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön. Vastaavasti kaikki konsernin valtiontukitoiminta keskitettäisiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n kokonaan omistamaan tytäryhtiöön Teollisuustuki Oy.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jonka mukaan työ- ja elinkeinoministeriö voisi päättää antaa yhtiölle valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamana myös yksittäisiä valtiontukea sisältäviä oman tai vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia koskevia teollisuus- tai elinkeinopoliittisia toimeksiantoja suomalaisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Uusi momentti vastaisi kumottavaksi ehdotetun Business Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain (967/2013) 2 §:n 2 momenttia. Valmistelussa on arvioitu tarkoituksenmukaiseksi säilyttää valtion keinovalikoimassa edellä mainittuun säännökseen perustuva poikkeuksellisiin teollisuus- tai elinkeinopoliittisiin tilanteisiin liittyvä valtiontuki-instrumentti. Aiempaa sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin tarkennettavaksi siten, että jatkossa momentin tarkoittamat valtiontukea sisältävät sijoitukset voisivat olla joko oman tai vieraan pääoman ehtoisia, eivätkä ainoastaan oman pääoman ehtoisia. Lisäyksen arvioidaan parantavan valtiontuki-instrumentin käyttökelpoisuutta mahdollisesti eteen tulevissa erilaisissa soveltamistilanteissa.

Uuden valtiontukitehtävän mukaan yhtiö voisi lain muiden edellytysten täytyessä tehdä edellä sanotuin edellytyksin suoria pääomasijoituksia elinkeino- tai teollisuuspoliittisesti merkittävissä tilanteissa, joissa olisi kysymys yksittäistä yritystä laajemman yritysryhmän tai toimialan elinvoimaisuudesta. Kyseiset toimet voisivat liittyä tietyn toimialan kannalta strategisesti tärkeän osaamisen tai teknologian taikka niihin perustuvan liiketoiminnan kehittämiseen tai säilyttämiseen Suomessa, klusterin tai toimialan elinvoimaisuuden turvaamiseen, vaikutuksiltaan erityisen merkittäviin teknologiahankkeisiin, vaikutuksiltaan erityisen merkittävien ulkomaisten investointien toteuttamiseen Suomessa tai muihin vastaaviin hankkeisiin. Lisäksi tällaiseen hankkeeseen ja arviointiin voisi liittyä puolustuspoliittisia tai huoltovarmuuteen liittyviä näkökohtia. Edellä on kuvattu esimerkkiluettelon elinkeino- ja teollisuuspoliittisista intresseistä, joiden olemassaolo jäisi viime kädessä tapauskohtaisen arvioinnin varaan. Tämä voisi kattaa myös mittavat riskipitoiset puhtaan siirtymän laitosinvestoinnit.

Hankkeet olisivat lähtökohtaisesti hyvin poikkeuksellisia. Siten kysymyksessä ei olisi mikään uusi vakiorahoitusinstrumentti, eikä tapauksia välttämättä olisi edes vuosittain. Erityisin elinkeino- tai teollisuuspoliittisin perustein tehtävät sijoitukset suunnattaisiin pääasiallisesti toimialoille, joilla on käynnissä tai ennakoitavissa merkittävä rakennemuutos, mutta jotka ovat kärsineet tilapäisesti merkittävistä ulkopuolisista tekijöistä. Tällaisilla sijoituksilla pyrittäisiin nimenomaisesti edistämään suomalaisen teollisuuden elinvoimaa ja uudistumista. On siten ilmeistä, ettei etukäteen ole mahdollista tunnistaa kattavasti niitä harvinaisia tilanteita, joissa vahvat teollisuuspoliittiset sekä mahdolliset huoltovarmuus- tai puolustuspoliittiset näkökohdat puoltavat sijoitusta tai osakehankintaa. Viime kädessä arvio tehdään työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä valtioneuvoston talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa.

6 §:n 3 ja 4 momenttien tarkoittamat määräykset koskien määrärahoja toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen sekä sitoumukset mahdollisten tappioiden korvaamiseen koskevat erityisesti tässä momentissa tarkasteltuja teollisuus- ja elinkeinopoliittisia toimeksiantoja suomalaisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jonka mukaan edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu yhtiön toteuttama rahoitus tai sijoitus voitaisiin toteuttaa vasta Euroopan Unionin komission hyväksytyä päätöksen, jos Euroopan unionin valtiontukea koskeva lainsäädäntö tätä edellyttää. Ehdotetulla säännöksellä pykälään lisättäisiin selkeyden vuoksi SEUT 108 artiklan 3 kohdan edellytys siitä, että Euroopan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

10 §. Muutoksenhaku. Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että Yhtiön 7 §:n 1 momentin nojalla tekemään päätökseen valtiontuen myöntämisestä saa vaatia oikaisua yhtiöltä. Tarkennusta ehdotetaan lakiin ehdotettavaksi lisättävän uuden 7 §:n 2 momentin takia, joka koskee oman tai vieraan pääoman ehtoisia elinkeino- tai teollisuuspoliittisia valtiontukisijoituksia. Näiden osalta päätöksen valtiontukiehtoisen toimeksiannon antamisesta yhtiölle tekisi työ- ja elinkeinoministeriö valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamana. Yhtiö toimeenpanisi sille työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä annetun tehtävän ja huolehtisi rahoitusinstrumenttien laatimisesta ja allekirjoittamisesta osakeyhtiölain edellyttämällä tavalla ja sen mukaisin vastuuin. Työ- ja elinkeinoministeriön päätökseen ei saisi kuitenkaan hakea muutosta toisin kuin yhtiön itsenäiseen harkintaan perustuvaan 7 §:n 1 momentin nojalla tapahtuvaan valtiontuen myöntämiseen. 7 §:n 2 momenttiin liittyvät työ- ja elinkeinoministeriön päätökset edellyttävät päätöstä edeltävää valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puolta. Siten asianmukaisena muutoksenhakukeinona ehdotetaan 7 §:n 2 momentin osalta muutoksenhakua tuomioistuimeen.

12 §. Suhde hallinnon yleislakeihin. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Jatkossa kaikki yhtiön sijoitus- ja rahoitustoiminta on valtiontukiehtoista. Siten selkeyden vuoksi lakiin otettua säännöstä hallinnon yleislakien soveltumisesta vain valtiontukitoimintaan ehdotetaan kumottavaksi.

Ehdotuksen mukaan laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Yritysjärjestelyn monimutkaisuudesta, noudatettavista määräajoista, mahdollisista viivästyksistä ja Euroopan komission käsittelystä johtuen lakia ei esitetä tulevan voimaan tiettyä ajankohtana. Kyseisen ajankohdan arvioiminen olisi asian luonne huomioiden haastavaa. Siten laki esitetään tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun kyseinen ajankohta on varmuudella tiedossa. Tavoitteena on lain voimaan tuleminen mahdollisimman pian ilman aiheettomia viivytyksiä.

Laki Business Finland Venture Capital Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta

1 §. Ehdotetulla lailla kumottaisiin Business Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annettu laki (967/2013). Suomen Teollisuussijoitus –konsernin ehdotetaan muodostuvan jatkossa markkinaehtoista toimintaa harjoittavasta emoyhtiöstä Suomen Teollisuussijoitus Oy:stä ja sen kokonaan omistamasta tytäryhtiöstä Teollisuustuki Oy:stä, joka harjoittaa konsernin valtiontukiehtoista rahoitustoimintaa. Business Finland Venture Capital Oy ehdotetaan fuusioitavaksi markkinaehtoisilta osin Suomen Teollisuussijoitus Oy:öön ja valtiontukiehtoiselta osin Teollisuustuki Oy:öön. Järjestelyn myötä ei olisi tarvetta erilliselle yritysten alkuvaiheen liiketoimintaa edistävälle erityistehtäväyhtiölle, koska sen vastattavana olleet tehtävät olisi sisällytetty Suomen Teollisuussijoitus –konsernin toimijoiden vastattavaksi.

Ehdotuksen mukaan laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Yritysjärjestelyn monimutkaisuudesta, noudatettavista määräajoista, mahdollisista viivästyksistä ja Euroopan komission käsittelystä johtuen lakia ei esitetä tulevan voimaan tietyssä ajankohtana. Kyseisen ajankohdan arvioiminen olisi asian luonne huomioiden haastavaa. Siten laki esitetään tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun kyseinen ajankohta on varmuudella tiedossa. Tavoitteena on lain voimaan tuleminen mahdollisimman pian ilman aiheettomia viivytyksiä.

Laki Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

1 §. *Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus.* Ehdotetaan kumottavaksi pykälän *4 momenttia*, jonka mukaan Rahoituskeskus hallinnoi lisäksi Business Finland Venture Capital Oy:tä. Koska kyseinen yhtiö ehdotetaan lakkautettavaksi ja sitä koskeva laki kumottavaksi, ehdotetaan myös yhtiön omistajaohjauksesta vastanneen Business Finland –viraston omistajaohjausta koskevaa toimivaltasäännöstä kumottavaksi.

Voimaantulo. Ehdotuksen mukaan laki tulisi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Yritysjärjestelyn monimutkaisuudesta, noudatettavista määräajoista, mahdollisista viivästyksistä ja Euroopan komission käsittelystä johtuen lakia ei esitetä tulevan voimaan tietyssä ajankohtana. Kyseisen ajankohdan arvioiminen olisi asian luonne huomioiden haastavaa. Siten laki esitetään tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, kun kyseinen ajankohta on varmuudella tiedossa. Tavoitteena on lain voimaan tuleminen mahdollisimman pian ilman aiheettomia viivytyksiä.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Suomen Teollisuussijoitus Oy –nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain asetuksenantovaltuutta koskevaan 5 §:ään ehdotetaan lisättäväksi säännökset jonka nojalla jatkossa olisi mahdollista antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä yhtiön toiminnassa noudatettavista periaatteista, jotka koskevat 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua teollisuuspoliittisten sijoitusten sekä vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvien investointien vauhdittamiseen kohdistettavan rahoituksen myöntämisen ehtoja.

9 Voimaantulo

Nämä lait tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

10 Toimeenpano ja seuranta

Uudistuneen Suomen Teollisuussijoitus –konsernin strategiaa ja konsernirakenteen edellyttämiä yritysjärjestelyitä on valmisteltu hankkeen valmisteluorganisaatiossa ja järjestelyyn osallistuvissa yhtiöissä samanaikaisesti hallituksen esitysluonnoksen laatimisen kanssa. Järjestelyn edellyttämät yksityisoikeudelliset yhtiöjärjestelyt voidaan toteuttaa nyt esitettäväksi säädettävien lakien tultua voimaan. Järjestelyn edellyttämän toimeenpanon arvioidaan jatkuvan siten, että uudistunut konserni voisi aloittaa toimintansa vuoden 2025 alkupuoliskolla.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

11.2 Suhde talousarvioesitykseen

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

12.1 Tehtävän antaminen osakeyhtiölle

Suomen perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Yksilöllä tarkoitetaan myös yksityisoikeudellisia yhteisöjä. Lailla on säädettävä myös perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Julkisella hallintotehtävällä viitataan perustuslaissa verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/98 vp. s. 179). Julkisen hallintotehtävän käsitettä on käsitelty perustuslain esitöiden lisäksi muun muassa hallintolain esitöissä, joiden mukaan julkinen hallintotehtävä viittaa toimintaan, johon liittyy yleisen edun toteuttamista tai muutoin julkisten palvelujen järjestämiselle luonteenomaisia piirteitä. Keskeistä on myös, että tehtävä perustuu lailla tai lain nojalla annettuun julkiseen toimeksiantoon. Julkisiin hallintotehtäviin liittyy usein oikeus käyttää julkista valtaa eli hallintopäätösten tekemistä sekä asian ratkaisemista välittömästi palvelevia valmistelu- ja täytäntöönpanotoimia. Julkisen vallan käyttämistä on myös yksityisiin kohdistuvien käskyjen taikka kieltojen antaminen (HE 72/2002 vp. s. 52-53).

Esityksellä ehdotetaan annettavaksi Teollisuustuki Oy:lle nykyinen Business Finland Venture Capital Oy:lle kuuluva teollisuus- tai elinkeinopoliittisiin valtiontukiehtoiisiin sijoituksiin liittyvä tehtävä. Tehtävä ehdotetaan annettavaksi Teollisuustuki Oy:lle yhtiötä koskevaan lakiin (173/2023) lisättävällä uudella 7 §:n 2 momentilla. Käytännössä Teollisuustuki Oy:n valtiontuki-instrumentaatiota laajennettaisiin lisäämällä mahdollisuus viranomaisen toimeksiannosta

tehtävään valtiontukiehtoiseen sijoitukseen. Lailla (1003/2022) Business Finland Venture Capital Oy:n tehtäväksi säädetty tehtävä halutaan säilyttää nyt ehdotettavaksi muodostettavan Suomen Teollisuussijoitus –konsernin keinovalikoimassa.

Teollisuustuki Oy:n nykyisiin julkisiin hallintotehtäviin ei esitetä muutoksia. Julkiset hallintotehtävät liittyvät myös jatkossa valtiontukien myöntämiseen, muutoksenhakuun ja valvontaan. Yhtiön hallituksen jäseniin, toimitusjohtajaan ja henkilöstöön sovelletaan hallinnon yleislakeja ja heihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta heidän hoitaessaan valtiontukiin liittyviä julkisia hallintotehtäviä. Teollisuustuki Oy:lle ehdotettavan uuden tehtävän osalta perusteena on rahoitustoiminnan käytännön tilanteiden pohjalta havaittu tarve laajentaa valtion käytettävissä olevia rahoituskanavia pääomasijoittamiselle teollisuus- tai elinkeinopoliittisista syistä. Yksittäinen toimeksianto edellyttää työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen, valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puollon ja EU:n hyväksynnän.

Esityksellä ehdotetaan Ilmastorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamista siten, että jatkossa yhtiö olisi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n omistuksessa. Tästä seuraa, että valtio ei omistaisi jatkossa suoraan Teollisuustuki Oy:tä, jonka tehtäväksi on lailla (173/2023) annettu valtiontukien myöntämiseen, valvontaan ja päätöksiä koskevaan muutoksenhakuun liittyviä julkisia hallintotehtäviä ja jolle ehdotetaan annettavaksi uutta teollisuus- tai elinkeinopoliittisia tilanteita koskevaa tehtävää. Valtiontukea toiminnassaan hyödyntävät valtion erityistehtävayhtiöt ovat tavanomaisesti valtion suorassa omistuksessa. Näin on esimerkiksi Ilmastorahasto Oy:n, Business Finland Venture Capital Oy:n ja Finnvera Oyj:n tapauksessa. Nyt ehdotettava järjestely on poikkeava tältä osin, koska valtio omistaisi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n, joka puolestaan omistaisi valtiontukia myöntävän Teollisuustuki Oy:n.

Suomen perustuslakia koskevassa hallituksen esityksessä (1/1998 vp) todetaan 124 §:n perusteluiden osalta perustuslakivaliokunnan lähteneen siitä, ettei virallishallintoperiaate merkitse ehdotonta estettä antaa julkista valtaa ja julkisia tehtäviä rajoitetusti muille kuin viranomaisille kuten valtion liikelaitoksille ja yksityisoikeudellisille yhteisöille. Tällöin valiokunta on kuitenkin edellyttänyt, että tehtävien hoitamisesta ja siinä noudatettavasta menettelystä annetaan riittävän yksityiskohtaiset säännökset, että oikeusturvanäkökohdat otetaan huomioon ja että julkisia tehtäviä hoitavat henkilöt kuuluvat rikosoikeudellisen virkavastuun piiriin. Perustuslain 124 § koskee sanamuotonsa perusteella julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle. Lain sanamuodosta ei kuitenkaan ilmene perusteita sille, että julkinen hallintotehtävä saataisiin antaa vain valtion kokonaan omistamalle taholle, kuten yksityisoikeudelliselle yhteisölle. Olennaista on, että julkisesta hallintotehtävästä säädetään riittävän yksityiskohtaisesti oikeusturvanäkökohdat ja rikosoikeudellisen virkavastuun soveltuminen huomioiden.

Tämän vuoksi lakia Ilmastorahasto Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa 3 §:n 2 momentin nojalla työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi Teollisuustuki Oy:n ohjauksesta koskien 7, 8, 9 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan liittyviä julkisia hallintotehtäviä. Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 §:n 3 momentti, jonka nojalla työ- ja elinkeinoministeriö voisi antaa yhtiölle määräyksiä, jotka voisivat koskea 7, 8, 9 §:n 2 momentissa ja 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan liittyviä tehtäviä. Näin ollen omistusjärjestelyn muutoksista huolimatta Teollisuustuki Oy:n valtiontukitoimintoihin liittyvät julkiset hallintotehtävät pysyisivät myös jatkossa viranomaisen, eli työ- ja elinkeinoministeriön suorassa ohjauksessa, eikä Suomen Teollisuussijoitus Oy:llä olisi toimivaltaa vaikuttaa kyseisten tehtävien hoitamiseen tai niiden sisältöön. Lisäksi lain 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka nojalla yhtiön hallituksessa olisi oltava riittävä virkamiesedustus siten, että yhtiön hallinto ja tehtävien hoito on kokonaisuudessaan asianmukaisesti järjestetty

tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi. Säännöksellä varmistettaisiin yhdessä 3 §:n 2 ja 3 momentin ehdotuksen kanssa, että yhtiön valtiontukia koskevat tehtävät ovat viranomaisohjauksessa. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisällään pitävät tehtävät kuuluisivat myös jatkossa työ- ja elinkeinoministeriön tehtäviksi.

Ehdotettujen säännösten katsotaan varmistavan, että Teollisuustuki Oy olisi huolimatta sen siirtymisestä valtion suorasta omistuksesta valtion suoraan omistaman tytäryhtiön omistukseen riittävän suorassa viranomaisohjauksessa lakiin nimenomaisesti otettavien säännösten seurauksena. Järjestelyssä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n hoidettavaksi ei myöskään jatkossa siirrettäisi julkisia hallintotehtäviä, eikä sen toimintaan siten sovellettaisi hallinnon yleislakeja eikä rikosoikeudellista virkavastuuta.

Emoyhtiön työntekijöiden osallistuminen tukia myöntävän tytäryhtiön Teollisuustuki Oy:n päätösten valmisteluun olisi perustuslain 124 §:n kannalta jännitteistä, eikä tällaista toimintaa esitetä. Tytäryhtiön työntekijöiden toiminta emoyhtiön valmistelemissa tehtävissä ei kuitenkaan ole tässä suhteessa ongelmallista.

12.2 Tehtävien siirron tarkoituksenmukaisuus

Julkisen hallintotehtävien siirron edellytyksenä muulle kuin viranomaiselle on sen tarkoituksenmukaisuus. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II, PeVL 8/2014 vp, s. 3/II, PeVL 16/2016 vp, s. 3). Myös hallintotehtävän luonne on otettava huomioon (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. esim. PeVL 6/2013 vp, s. 2/II, PeVL 65/2010 vp, s. 2/II, PeVL 57/2010 vp, s. 5/I). Siten tarkoituksenmukaisuusvaatimus voi palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla täyttyä helpommin kuin esimerkiksi yksilön tai yhteisön keskeisiä oikeuksia koskevan päätöksenteon kohdalla (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. myös PeVL 8/2014 vp, s. 4/I). Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tarkoituksenmukaisuuskriteerin täyttymistä kiinnittänyt huomiota muun muassa tehtävissä tarvittavaan erityisosaamiseen tai resursseihin PeVL 29/2013 vp, PeVL 37/2010 vp), joustavuuteen (PeVL 6/2013 vp, s. 2/II) sekä toiminnan tehokkuuteen (PeVL 3/2009 vp, s. 4/II). Merkitystä on voitu myös antaa viranomaisen henkilöstöressurssien riittävyydelle (PeVL 23/2013 vp, s. 3/II, PeVL 6/2013 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on painottanut vakiintuneessa lausuntokäytännössä, että julkisen hallintotehtävän siirtoon liittyvä tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täyttyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi (ks. esim. PeVL 44/2016 vp, PeVL 16/2016 vp, PeVL 12/2014 vp). Tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen täyttymistä tulee arvioida tapauskohtaisesti kunkin viranomaisorganisaation ulkopuolelle annettavaksi ehdotetun julkisen hallintotehtävän kohdalla erikseen (ks. esim. PeVL 44/2016 vp, s. 5).

Esityksessä hyödynnetään Teollisuustuki Oy:n asiantuntemusta ja resursseja uuden teollisuustai elinkeinopoliittisia valtiontukitoimeksiantoja koskevan tehtävän osalta, mutta päätös uuden tehtävän mukaisesta sijoituksesta tehtäisiin työ- ja elinkeinoministeriössä valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puollon jälkeen. Sijoitus edellyttäisi myös Euroopan komission hyväksynnän.

Edellä mainituilla perusteilla hallitus katsoo, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 1 §, 2 §, 4 § 2 momentti, 5 §n 1 ja 2 kohta

1 §

1 momentti. Suomen Teollisuussijoitus Oy on pääomasijoitustoimintaa harjoittava ja valtion teollisuuspoliittisista sijoituksista vastaava yhtiö, jonka tarkoituksena on edistää erityisesti suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten kasvua sekä uudistaa suomalaista teollisuutta ja elinkeinorakennetta. Toiminnan tarkoituksena on lisäksi vauhdittaa uusiin teknologioihin ja vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyviä investointeja Suomessa sekä kehittää pääomasijoitusmarkkinaa ja korjata yritysten rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

2 momentti. Yhtiön tehtävänä on 1 momentissa säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi:

- 1) myöntää oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta ja välirahoitusta;
- 2) perustaa ja olla sijoittajana rahastoissa;
- 3) osallistua Euroopan unionin rahoitusvälineisiin;
- 4) ostaa, myydä, omistaa ja hallita osakkeita, yhtiöosuuksia ja niitä vastaavia osuuksia sekä arvopapereita ja kiinteää omaisuutta.

3 momentti. Yhtiö voi tarkoituksensa toteuttamiseksi omistaa muita pääomasijoitustoimintaa harjoittavia valtion erityistehtävyhtiöitä. Yhtiö vastaa näiden yhtiöiden omistajaohjauksesta poislukien niiden valtioneuvoston sisältyvät sijoitukset, joita koskevien julkisten hallintotehtävien ohjauksesta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö.

4 momentti. Yhtiö voi tehdä vastaavia sijoituksia ulkomaisiin rahastoihin ja kohdeyrityksiin edellyttäen, että niiden toiminta edistää taloudellista kehitystä Suomessa.

2 §

1 momentti. Yhtiö toimii markkinaehtoisesti. Yhtiön toiminnan tulee olla liiketaloudellisesti kannattavaa pitkällä aikavälillä.

2 momentti. Valtioneuvosto voi päättämillään ehdoilla antaa sitoumuksen siitä, että valtio korvaa yhtiölle 1 §:ssä tarkoitettu toiminnasta mahdollisesti syntyneitä tappioita.

4 §

---

2 momentti. Yhtiön on annettava työ- ja elinkeinoministeriölle sen pyynnöstä yhtiön tai sen konsernin toiminnan ohjaamisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

---

5 §

---

1) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun teollisuuspoliittisten sijoitusten perusteiden määrittelyä ja myöntämisen ehtoja;

2) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyvien investointien vauhdittamiseen kohdistettavan rahoituksen myöntämisen ehtoja.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2.

Laki

Ilmastorahasto Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

kumotaan 12 §

muutetaan lain nimike laiksi Teollisuustuki Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

muutetaan 1 §, 2 §, 3 - , 4, ja 6 §:t, 7 §, 10 §:n 1 momentti

Laki

Teollisuustuki Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

1 §

Yhtiön tarkoitus

Teollisuustuki Oy on valtiontukiehtoista pääomasijoitus- ja rahoitustoimintaa harjoittava ja valtion valtiontukea sisältävistä teollisuuspoliittisista sijoituksista vastaava yhtiö. Yhtiön tarkoituksena on edistää erityisesti suomalaisten pienten ja keskisuurten yritysten kasvua sekä uudistaa suomalaista teollisuutta ja elinkeinorakennetta. Yhtiön tarkoituksena on lisäksi vauhdittaa uusiin teknologioihin ja vähemmän ympäristöä kuormittavaan ja kestävään elinkeinotoimintaan siirtymiseen liittyviä investointeja Suomessa sekä kehittää pääomasijoitusmarkkinaa ja korjata yritysten rahoituksen tarjonnassa esiintyviä puutteita.

2 §

Tehtävät

1 momentti. Yhtiön tehtävänä on 1 §:ssä säädetyn tarkoituksen toteuttamiseksi:

- 1) myöntää oman ja vieraan pääoman ehtoista rahoitusta ja välirahoitusta;
- 2) perustaa ja olla sijoittajana rahastoissa;
- 3) myöntää takauksia pääomarahastojen yksityisille sijoittajille;
- 4) osallistua Euroopan unionin rahoitusvälineisiin ja
- 5) ostaa, myydä, omistaa ja hallita osakkeita, yhtiöosuuksia ja niitä vastaavia osuuksia sekä arvopapereita ja kiinteää omaisuutta.

2 momentti. Mitä 1 momentissa säädetään ei kuitenkaan sovelleta sijoituksiin, jotka liittyvät yhtiön varainhallintaan tai likviditeetin varmistamiseen tai 7 §:n 2 momentin nojalla tehtäviin teollisuus- tai elinkeinopoliittisiin toimeksiantoihin.

3 momentti. Yhtiön tehtävänä on 1 momentissa säädetyn lisäksi palvelujen tuottaminen Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle. Yhtiö perii Suomen Teollisuussijoitus Oy:lle tuottamistaan palveluista markkinaehtoiseksi katsottavan hinnan.

3 §

Yhtiön omistajaohjaus

1 momentti. Yhtiö on Suomen Teollisuussijoitus Oy:n kokonaan omistama ja se kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan.

2 momentti. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa yhtiön ohjauksesta koskien 7 ja 8 §:ssä, 9 §:n 2 momentissa sekä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan liittyviä julkisia hallintotehtäviä.

3 momentti. Työ- ja elinkeinoministeriö voi antaa yhtiölle määräyksiä. Määräykset voivat koskea 7 ja 8 §:ssä, 9 §:n 2 momentissa sekä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuja valtiontukien myöntämiseen ja valvontaan liittyviä tehtäviä.

4 momentti. Enintään yksi kolmasosa yhtiön hallituksesta saa muodostua Suomen Teollisuussijoitus Oy:n toimitusjohtajasta, hallituksen jäsenistä tai työntekijöistä. Yhtiön hallituksessa on oltava riittävä virkamiesedustus siten, että yhtiön hallinto ja tehtävien hoito on kokonaisuudessaan asianmukaisesti järjestetty tämän lain mukaisten tehtävien hoitamiseksi.

4 §

Yhtiön toiminnan ohjaaminen

Suomen Teollisuussijoitus Oy voi antaa yhtiölle yhtiön tarkoitukseen soveltuvia toimeksiantoja.

6 §

Taloudelliset toimintaperiaatteet

1 momentti. Yhtiö ei tavoittele toiminnallaan voittoa. Yhtiö voi tehdä sijoituksia tai myöntää rahoitusta yrityksiin, joilla arvioidaan olevan edellytykset kannattavaan liiketoimintaan.

2 momentti. Valtion talousarviossa voidaan osoittaa määrärahoja yhtiön toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

3 momentti. Valtioneuvosto voi päättämillään ehdoilla antaa sitoumuksen siitä, että valtio korvaa yhtiölle 7 §:ssä tarkoitettua toiminnasta mahdollisesti syntyneitä tappioita.

7 §

Valtiontukien myöntäminen

1 momentti. Yhtiö myöntää päätöksellään tässä laissa tarkoitettua valtiontukea sisältävää rahoitusta. Yhtiö saa valtiontukea koskevien säännösten ja määräysten puitteissa ottaa sijoitustoiminnassaan ja muussa rahoitustoiminnassaan suurempaa riskiä tai tyytyä pienempään tuottoon kuin mitä yksityiset sijoittajat ovat valmiita hyväksymään taikka olisivat valmiita hyväksymään vastaavassa tilanteessa. Yhtiö voi myöntää valtiontukea sekä yksittäisenä tukena että yhtiön päätöksellä käyttöön otettavan valtiontukiohjelman kautta.

2 momentti. Työ- ja elinkeinoministeriö voi päättää antaa yhtiölle valtioneuvoston talouspoliittisen ministerivaliokunnan puoltamana erityisin perustein myös yksittäisiä valtiontukea sisältäviä oman tai vieraan pääoman ehtoisia sijoituksia koskevia teollisuus- tai elinkeinopoliittisia toimeksiantoja suomalaisten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi.

3 momentti. Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu rahoitus tai sijoitus voidaan toteuttaa vasta Euroopan unionin komission hyväksytyä päätöksen, jos Euroopan unionin valtiontukea koskeva lainsäädäntö tätä edellyttää.

10 §

Muutoksenhaku

Yhtiön 7 §:n 1 momentin nojalla tekemään päätökseen valtiontuen myöntämisestä saa vaatia oikaisua yhtiöltä. Työ- ja elinkeinoministeriön 9 §:n nojalla tekemään päätökseen valtiontuen maksatuksen keskeyttämisestä ja takaisinperimisestä saa vaatia oikaisua työ- ja elinkeinoministeriöltä.

-----

12 §

Suhde hallinnon yleislakeihin

[kumotaan]

_____

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki

Business Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan laki Business Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä

1 §

Tällä lailla kumotaan Business Finland Venture Capital Oy –nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annettu laki (967/2013).

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki

Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 1 § 4 momentti,
seuraavasti:

1 §

Rahoituskeskus, yhtiö ja niiden muodostama Business Finland kokonaisuus

Kumotaan 1 §:n 4 momentti.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

elinkeinoministeri Wille Rydman